శ్రీ

స్యమంతకోదంతము.

ఇది,

శ్రీమత్కవితాచతుర తురగా వెంకయామరవాది

రామయోభయ కవిప్రణీతంబై

దేశోపకారి పత్రికాధిపతులగు,

సత్తిరాజు - సీతారామయ్యగారిచే

సకలసుకవిజన హృదయాహ్లాదకరంబుగ

ఏలూరు

దామరాజు-శివరామయ్యగారి

శ్రీమత్త్రిపురసుందరీముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రచురింపంబడియె.

౧౮౯౩-సం॥

వెల అణాలు ౦—౬—౦

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

:o:

సీ॥ ఏభవ్యలావణ్యశోభావితానంబు - తానంబుజాంబకుదర్ప

మార్చు । నేపుణ్యచారిత్రహృద్యాపదానంబు-దానంబునల్పు ఘోరైన

రాశి । యేమేటిసతతబుధేభ్యసన్మానంబు-మానంబుఁబాపుదుర్మనుజ

తతికి । నేయోగ్యకుశలదాయియశోవిగానంబు- గానంబు సేయులోక

ప్రతాన । మతఁడు పార్వతీశ్వరావదాతచ్ఛద । మానసాయితాత్మ

మాననుండు । తేజరిల్లుసత్తిరాజుసీతారామ । యాభిదానమంత్రియ

నఘతంత్రి॥

ఆ॥గీ॥ సుజనుడతడుత్రిపురసుందరీముదాశ్రిత।లాలయంబునందు

నచ్చుగూర్చి । మాననీయమీస్యమంతకోదంతప్ర । బంధమున్వియందు

ప్రచురపరచె॥

అమరవాది-రామయ్య.

ఏతద్గ్రంథకర్త లీగ్రంథస్వాతంత్ర్యమును మాకొసగివైచిరి

గనుక గవర్నమెంటువారి కాపీరైటుచట్టప్రకారము మాచే కాపీరైటు

చేయించుకోబడినది.

౧౨-౯-౯౩ }
ఏలూరు. }

ఇట్లు,
సత్తిరాజు-సీతారామయ్య.

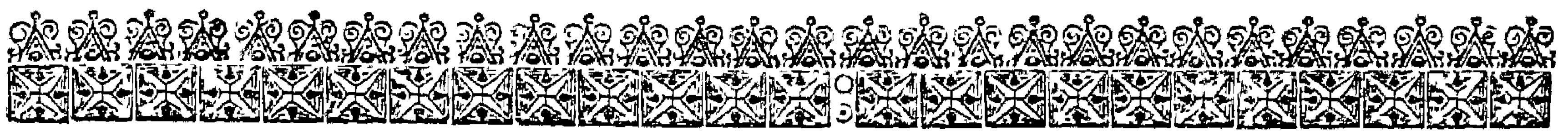
శుద్ధపత్రిక.

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౧	౨	భత్రైణ	ఛత్రైణ
...	...	గ్రహారంతర	గ్రహారాంతర
...	౧౭	రేఖానాసల్	రేఖానాసలు
౨	౬	దయిర్యా	ధైర్యా
...	౧౦	స్తిరతర	స్థిరతర
...	౧౧	రాందో	రాంధో
...	౧౯	కొరకయి	కొరకై
...	౨౨	భట్న	భట్టు
...	౨౯	ప్రాకృతి	ప్రాక్కృతి
...	౯	శ్యమంత	స్యమంత
...	౧౧	ప్రాతా	వ్రాతా
...	...	భృతి	భృతీ
...	౧౪	శార్వరి	శార్వరీ
...	౧౭	యున్నదదియు	యున్ననదియు
౪	౨	లెవరోయంచున్	లెవ రొక్కోయనుచున్
...	౮	వాసంబటు	వాసంబయు
...	౭	గోత్రాత్మభవాధిసాంగ్రి	గోత్రాత్మభవాధిపాంగ్రి
...	౧౫	తదిష్ట	తదిద్ధ
...	౧౭	ధాముదు	ధాముడు
...	౨౧	గానికడమ	గాకకడమ
౫	౨	గాడేయనుచున్	గాదేయనుచున్
...	౩	అరుదాడు	అరుగుదెండు
...	౫	చాలెమర్త్యగ్రా	చాలెమర్త్యగ్ర
...	౧౪	మన్ననని	వర్యుండు
...	౧౬	ననఘు	ననఘ
...	౧౯	సఖుడు	సఖుని
...	౨౨	చాతుర్యమెయి	చాతుర్యామేయు
౬	౨౪	దైవుడైసోమేశ్వర	దేవుడైనసోమేశ్వర
...	౨	అనఘోష్టనిషదంజన	అనఘోపనిషదంజన
...	౬	ప్రౌడులై	ప్రౌఢులై
...	౯	లెనకారు	వినకారు
...	౨౩	కందర్పాతి	కందర్పారాతి
...	౨	యాంబిధానులు	యాంభిదానులు
...	౬	కులాహ్వాజ	కులాహ్వాద్యన్నయాచార
...	౧౦	దర్శితోరు	ధర్షితోరు
...	౧౯	దృగ్వరయ	దృగ్వారయ

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
...	౨౪	నిత్యవతా	నిత్యవ్రతా
...	౨౯	తత్యు ్రపేతు	తత్యుపేతు
...	౯	బాలంబొల్చి	చాలంబొల్చి
౭	౧౧	శాంబకీ	శాంబరీ
...	౧౪	కీర్తిదే	కీర్తదే
...	౨౩	కంకులమంచె	కంకులమండే
...	౨	నాయనుణ్	నాయమణ్
౯	౬	గాత్రిరె	గాత్రిలె
...	౨౯	అతని	ఆతని
...	౨౮	యెవ్వాని యోచనంబు	యెవ్వని ఆలోచనంబు
౧౦	౧౨	వశంపద	వశంవద
౧౧	౨౨	పూర్దయి తేయ	పూర్దై చేయ
...	౪	శ్య	స్య
౧౨	౨౭	ధామంబు	కామంబు
...	౧౦	శ్యమంత ఖాఖ్య	స్యమంత
౧౩	౧౧	గోపాలాధ్యాత్మ	గోపాలాద్యాత్మ
...	౧౭	కుట్టిమాంబులు	కుట్టిమంబులు
...	౨౧	శేఖేయసాల	ఖేయసాల
...	౧౯	హరవమయా	హీరవమయా
...	౨౬	జంతురాసులు	జంతురాశులు
౧౪	౨౮	దేవనందను వసుదేవ	దేవనందనుడవ్వసుదేవ
...	౨౯	ద్వివిధప్రశంబ	ద్వివిధప్రశంబ
...	౯	కాదేశంబున	కావేషేశంబున
...	౨౦	పారాయణుడయి	పారాయణు
౧౭	౧౩	విహృతీభ	విహృతీధ
౧౯	౧౯	రామకయింకర్య	రామకైంకర్య
౨౦	౩	తత్ ద్వాదితానర్ఘ్యణ్	తద్వాదితంత్రమైన స్యమంతమణ్
౨౧	౩	రామహాషణణి	రామహామణణి
౨౨	౭	శాత్యధిక	శాత్య్యధిక
...	...	క్షుపిత	క్షుపిత
...	౧౩	నునంభోంమంతకుణ్	దంతంతకుణ్
౨౩	౮	చారుశ్చమంతకాంశు	చారుతరస్యమంతరుచి
...	౨౮	నిశ్చయంబుగణ్	నిశ్చయంబుగణ్
...	౧౭	దెలిసి	దెలిసె
...	౬	నాతణాషంసదవన	నార్తిసంసదవన
౨౪	౩౦	దద్వాజాతియా	దాద్వాజాతియా

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౨౬	౧౦	రాగంబున	రాగంబనన్
...	౧౬	ప్రతిత	వ్రతిత
...	౧౨	యొక్కెడ	యెక్కెడ
౨౭	౧౧	యాతని	యూతని
౨౯	౧౧	రువడిచేయుడము	బరువడిచేయుదుము
...	౫	ముఖయిక	ముఖైక
...	౧౯	రాగోట్కక	రాగోల్కక
...	౨౬	ద్వీశీష్మైణనముల్	ద్వీశీషైణముల్
౩౧	౨	లత్రాంత	లతాంతా
...	౧౪	శకప్రజము	మశకవ్రజము
...	౧౯	గృహ	గుహ
...	...	యెచటన్	యిచటన్
౩౨	౯	జడిన	సెడిన
...	౨౪	కముద	కుముద
౩౩	౪	సౌరుభ	సౌరభ
...	౬	మించు	వించు
...	౧౦	వరశమంతకంబున్	స్స్యమంతకంబున్
...	౧౨	శ్యమంతక	స్యమంతక
...	౩౦	ఘనాఘనబ్యూత	ఘనాఘనచ్యూత
౩౫	౯	భౌరవ	భైరవ
...	౧౦	జ్యోరుహ	జ్యోతరుహ
...	౧౩	టోపురయి	టోపుర్తై
...	౨౯	నిక్కమభిలా	నిక్కముఖిలా
...	౯	గ్రహహాళి	గ్రహపాళి
...	౨౨	స్యోతాంత్రబో	స్యోతాంత్రమో
...	౨౫	భాస్వత్వర్ష పంబట్లు	భాస్వత్స్వర్ష పంబట్లు
...	౨౯	రభ్యద్రదనాగ్ర	ప్రారజ్యద్రదనాగ్ర
...	౩౦	ప్రాణాశగాబీశ్వరా	ప్రాణాశగాహీశ్వరా
౩౬	౩	ముహుముమ్మైస్వ	ముహుర్ముహుః క్ష్వేడ
...	౬	మచ్చయయిసత్వభూ	మిచ్చయెసర్వభూ
౩౭	౩	సమాక	సమీక
...	౫	గంవలయ	గువలయ
...	౬	నీరజ	నీడజ
...	౭	సమీరవారికా	సమీరవారకా
...	౧౫	పాంథద్విద్యవ	పాంథద్విడ్వ్యవ
...	...	కిరీటకైకాలోక	కిరీటకటకైకాలోక

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౩౯	౧	ధురా ప్రద్ధృశ	ధురాదృద్ధృశ
...	౧౧	మచ్ఛ్రిషోంతర	మచ్ఛ్రివోంతర
౪౦	౨	బంపు వై	జంపులయి
...	౪	ప్రభల	ప్రభలు
...	౧౩	మం దర	మందుర
...	౨౫	సయికత	సైకత
౪౫	౬	భ_ర్తి	భ_క్తి
...	౧౧	రతు లేసగ	రుతు లేసగ
...	౧౩	గుంజన్మంబు	గుంజన్మంజు
...	౧౬	మానిల్పు పేత	మానిన్యు పేత
...	౧౭	జనములు గ్రీవు లై	జనములు ద్రివు లయి
...	౨౩	కృషున్డం గనతో	కృష్ణుండంగనతో
...	౨౪	భటుల్	భట్లు
౪౬	౭	నిజ లేశ్య మునకు	నిజవెశ్మ మునక
...	౧౩	గతాసవయి	గతాసులై
...	౧౪	భృత్సతతి	భృత్యతతి
...	౧౬	నగ్గింపధీరమణీ	నన్గింపదీరమణీ
౪౭	౧	పరులకు	పరులకు
...	౩	వృష్టి	వృష్ణి
...	౭౨	ఋతుమకులా	ఋతుకులా
...	౨౭	ఫూహింపంగ వేకూ	వూహింపంగ లేకూర కా
...	౨౮	తదియామమున్	తదియ్యాఘమున్
౪౮	౩	దైతేయాసయిరించు	దైతేయారి సైరించు
...	౫	బ్రతుకటు	బ్రతుకబ్బటు
౩౯	౧౩	వచించిదీనతన్	వచించెదనతన్
...	౧౬	మనోహరోపార	మనోహరాపార
	౨౫	క్వణనీ	క్వణన
౫౦	౩	సువరణ	సవర్ణ
	౩౦	కంకణార్మి కల్	కంకణోర్మికలు
౫౨	౩౦	నాగల్	నాగలు
౫౩	౬	పాదద్వయంబట్టి	పాదద్వయింబట్టి
	౨౪	పరికరలిత	పరిక్రీలత
౫౪	౧౯	గయికొని	నైకొని
...	౨౩	వెల్వడి	వెల్వడే
౫౫	౫	యెల్ల గంపు	యెల్ల దండు
...	౯	పాదోనిధాన	పాథోనిధాన

శ్రీరస్తు.

శమంతకోదంతము.

శా॥ శ్రీసత్యాఖ్యలతాశ్రితాంగదివిజోర్వీజప్రవాళస్మర। ప్రాసచ్ఛాయ జటాభస్త్రైణధరుఁ గోరంటాగ్రసారాంతర। ప్రాసాద స్థితు వాసిరెడ్డికులభూరామయ్యహృద్వర్తనుఁ। శ్రీసోమేశ్వరదేవుఁ గొల్చెద సతక్షేమంకరుఁ శంకరుఁ॥౧॥ సీ॥ మేరామగిరిరాట్కుమారి యాటలెరిగించు నలఘునితంబబింబానుకలన। నేదేవి జలజాక్షుసోదరి యాటదానెరపు పద్మోపమనేత్రగరిమ। నేరాజవదన గజారివాహన యాటప్రకటించు మధ్యమభవ్యలీల। నేతన్వి గజవక్త్రుమాతయాటనిరూపణమొనర్చు నూరుకాండప్రశస్తి। నట్టిశ్రీవాసిరెడ్డి రామయ్యమాన। సాంబుజాలంబచికుర రోలంబరక్షి। తచ్ఛ్రితకదంబ వసితకదంబగమన। హసితకాదంబ జగదంబ నంబఁ గొల్తు॥౨॥ ఉ॥ శ్రీరుచిరంపుచన్నగవఁ జెందిర మంచు మరంబునందు జై। ల్వారఁగ లోకపాలనగతాంతరరాగఝురంబుపైక్రిబాం। గారెననంగదివ్య జటిలాళికిఁ గన్పడు శౌరిమత్కృతి। ప్రేరణకార్యభిష్టకరుఁ బ్రేమ భజించెద నీప్సితాప్తికిన్॥౩॥ చ॥ సతతము మాకభీష్టశుభసంపదలీవుత లోకమాతవాః। పతితనుజాతచక్రధరభాస్వదురచ్ఛలపీఠికాంతర। స్థితిసముపేతనిర్జర సతీజనదాస్యసమేతలేశమా। త్రతరకృపాకటాక్షధనదత్సకలాశ్రితజాతభేరిమిన్॥౪॥ ఉ॥ చేతులు మోడ్చి మ్రొక్కెద విశేషత రాయువుగోరివారిరు। ట్ఖ్యాతికిభక్తకల్మష కఠోరధరాధర పాకభిద్భుజా। హేతికి సర్వలోకచయసృష్టిసముద్యమనైపుణీతత। ఖ్యాతికి పాదనమ్రవివిధామరజాతికిహంసవీతికిన్॥౫॥ సీ॥ జలదంబు కైశ్యంబు చంద్రరేఖానొసల్ చంచరీకావళిసరసదృష్టి। మదనదర్పణము సద్వదనము బింబమధరము మౌక్తికమాలదంతపంక్తి। కౌముదిహాసంబు గళమంబుజము రోమపాళి యుత్పలమాలవసుమతికటి। భద్రకరంబులు భవ్యతరోరువుల్ సరసిజంబులు విభాస్వరపదములు। గానఖిలవృత్తమయదేహమైన నిజేశ్వ। రాస్యవిభవోజ్జ్వలద్రసనాగ్రపీఠ। మందు గొల్వున్న శ్రీశతానందురాణి। వాణి విహరించుగాతనువ్వావసరణి॥౬॥ ఉ॥ చామ

రకర్ణుభక్తకలుష శ్వసనాదిమనేత్రకర్ణును। ద్ధామకరాగ్ర పూతకరణాదైవ
సరిద్ఘటితార్ణవార్ణునా। నామిళదంత్తరాయ మిషనాగసుపర్ణ సువర్ణవ
ర్ణవి। ద్యామహిమాభి పూర్ణుసతతంబుభజింతునభీష్టసిద్ధికిన్॥ ౭॥ సీ॥ నిజ
హేతువీర్యమగ్ని యదాల్పలేడవ్యో నితని తేజంబున కెవ్వడీడు తనపిన్ననా
డె ధాతన తప్పుబట్టె నీదారకళాప్రౌఢికిదారయవండు। శరఘాతమునగ్రాం
చశైలంబె భేదించెనిమ్మేటి ధయిర్యానకెద్దియుద్ది। యాత్మాకృతికిమన్మథా
నుజలేమోహమెనసిరీతని కాంతికెవడుమాద్రి।యనుచునిఖిలసుపర్వులేయనఘు
నెంతు। రట్టియభిశూరునతుల విద్యావిహారు నసమధీరుశుభాకారునఘవిదూ
రు। హాసుకుమారుకుమారుమదాత్మదలతు॥ ౮॥ స్రగ్ధర॥ జేజే యంచున్ భజింతున్
స్థిరతరశుభసంసిద్ధికై స్కోదయోద్భూ। రాజద్వీరోగ్రరౌద్రున్ రసరుహనయ
నబ్రంహ్మాముఖ్యాధ్వరాంధో। వ్యాజీఘాతోరుదక్షాధ్వరపరికరవిధ్వంస సనప్రీ
తరుద్రున్। భ్రాజద్భక్తామరద్రున్ ప్రధనజయరమాభద్రుశ్రీవీరభద్రున్॥ ౯॥
సీ॥ స్వహరితమస్థితి వరలించ్చె నెవ్వాడుకమలాప్తకబళనోద్గమనగరిమ। సాత్మ
ప్లవంగనాయక తనెవ్వడు తెల్పెతటినీమనోహరోత్తరణపటిమ। నిజమహానగచ
రనియమంబు నెవ్వాడుప్రచురించె దైత్యగోత్రహరణమున। తనసదాగతివి
భూత్తమతనెవ్వడు సూపెనవనిజాకు శలాన్వితాగమమున। నట్టిధీమంతుబల
వంతునధికశాంతు। నమితదాంతు కృపాస్వాంతు నహితహంతు సుగుణవం
తుయశోవంతు సుకృతవంతు। భాగ్యవంతు హనూమంతుబ్రస్తుతింతు॥ ౧౦॥
మ॥ ప్రణుతింతుంజతురోక్తిసిద్ధికొరకయి ప్రాచేతసుంబాదరా। యణుశ్రీహ
ర్షుని కాళిదాసుజయదేవాఖ్యున్ మయూరార్యుబి।ల్హణుమాఘున్ భవభూతి
భారవిసుబంధాభిఖ్యుసౌమిల్లిమ। ల్హణుగీర్వాణ కవీంద్రులన్ వివిధవిద్యా
ప్రౌఢీమాసాంద్రులన్॥ ౧౧॥ ఉ॥ నన్నయభట్టుదికర్హవినాచనసోమననల్లసా
నిపె। ద్దన్నహళక్కిభాస్కరుని తమ్మనతిమ్మన శంబుదాసుభీ। మన్ననురా
మకృష్ణకవిమల్లన సూరనపోతరాజునా। త్మన్నుతియింతుమత్కృతి సమాప్తి
కినాంధ్రకవిత్వధుర్యులన్॥ ౧౨॥ ఉ॥ కూరుపలేరుగాని మదిగొంకిసుమంతయు
లేకదుష్కవుల్। దారిదితప్పటంచు నలదాతలకున్ విరసత్వమాత్మనై। వా
రగసారె బక్కుదురు బల్కిననేమిచమత్కృయాపరి। షార్కరతనొప్పుకబ్బ
మురసజ్ఞులహాయనిమెచ్చుకుందురే॥ ౧౩॥ చ॥ కవివిధుతాపశబ్దబలిగాంచుచు
ప్రాకృతిసత్పదార్ధశా। ర్వ్యవరజరత్పశుక్షు తనవామిషఖండములేకదృష్టిను। త్సే
వమునగొంచు సజ్జనమదల్చిన కావనిబర్వుచుర్విగా। కవులవలెన్ బ్రవర్తిలెడు

కాకవులఁ గణుతింపనేటికిఁ॥ ౧౪॥ వ॥ అని యిష్టదేవతానమస్కరణంబును
సుకవినివహబహూకరణంబును కుకవిప్రకరనిరాకరణంబునుం జేసి యస్మదీయ
హృదయాంబుజంబున బురాతనకృతసుకృతవాసనా విశేషంబున లభించిన కవి
త్వప్రాజ్యసామ్రాజ్యంబునకనుపూజ్యంబగు భగవదకల్పకథాకల్పనంబు కం
టె ఫలంబెద్దియని తద్దయు నూహించి తదుత్సాహకుతూహలదోహలప్రాం
చితుండనై పాంచజన్యధరపరమగుణమణిసంచయప్రపంచవర్ణనాకర్ణ
నోత్కంఠితోదారసూరివరాదరణీయంబుగా సనాతనవినూతన మహాకవిగ్రా
మణిసమూహానుగ్రహంబున జతురవచనరచనానుబంధబంధురంబగు నొక్క
ప్రబంధంబు శమంతకోదంతాఖ్య నొనరింపంబూనియున్న సమయంబున॥
౧౫॥ సీ॥ నిరతక్షమాధురంధరమారుతాహారహారపాదాబ్జ భృంగాయితా
త్ము। డవిరతసత్యప్రతాపజేశా రామరామపరభృతి కృతామలోక్తి। శైవపు
రాణాది సత్కథాకాసారసార మరాళితోదారబుద్ధి। గురుబుధాలాపకంధ
రని నాదాభోగభోగాశనోత్తమిభూతచిత్తు। డెవ్వడట్టి జగద్విదితైకవాసి।
రెడ్డివంశాంబునిధి శార్వరివిభుండు। వీరయపితృవ్యుడయ్యెందుకూరివాసి। రా
మయాభిఖ్యుడాత్మాంతరంగమందు॥ ౧౬॥ క॥ క్షితిరుహముఖ్యాఖిల సంతతి
నాకులభించెగాని తత్సంతతివి। శ్రుతిమూలంబగుకృతిసం। తతిచూడా భూ
షణంబాదవదయ్యేగదా॥ ౧౭॥ క॥ కవికిష్టార్థములిడ పా। ర్థివుడఁగానైతినె
ట్లుకృతిసేకురునై। నవిచారంజేమిటికిఁ। శివునికరుణయున్న దడియు జేకుర
కున్నే॥ ౧౮॥ గీ॥ కృతిరచింపదగిన కృతమతులెవ్వరో యెరుగదగుమదీయహి
తునివలన। ననుచుదలకుతూహలాయత్తవృత్తిని। పుర్లకుప్పమునకు వడిగవ
చ్చి॥ ౧౯॥ చ॥ విధిసవనాగ్నినెద్ది ప్రభవించె తదంబు జసంభవాజ్ఞచే। పృథు
నృపకీర్తిసంస్తుతికి నెద్దిధరిత్రికి వచ్చెనట్టి మాగధకులమందుబుట్టినజగద్విదితుఁ
సరికొండమందిరాఖ్యధృతియుతుఁ మదీయహితుకోటమరాజును గాంచి యిట్లు
నుఁ॥ ౨౦॥ కృతమతివినాకనారత। హితుడవరసిచెప్పుమయ్య కృతి జెప్పింపన్। గు
తుకమొదవెనది నాకే। గతిజేకురునెవరు కావ్యఘుటనాచతురుల్॥ ౨౧॥ మ॥ అన
నానందముజెంది వందియనునయ్యా పైడికిఁ రత్నము బ్బినయట్లయ్యెభవత్కృపా
తోడు వరభృద్వేశ్మ ప్రతిష్టాదిశోభనసంతాన శిరోవతంసమయితత్ప్రఖ్యా
తికాధారమై। యెనయంజాలుకృతి న్వహించుటయెహో యేమందుసౌభాగ్య
ముఁ॥ ౨౨॥ గీ॥ వాశిరెడ్యన్వయమునన్నుద్భవమునొంది। సకలబుధవర్యసంస్త
వ్యచర్యుడవయి। నట్టిధన్యాత్మునకునీకు నాత్మకులప। విత్రముగభవ్యకృతిని జెప్పిం

పబోల॥ ౨౩॥ క॥ నీయభిలాషముసఫలము। సేయంగలయట్టిసుకవిశేఖరులెవ। రోయంచునించుకమన। స్తోయజమున నరసిమరలవోడ్తోసనిరెుక్ ॥౨౪॥క॥ధర నమరవాదిరామయు। తురగావెంకయ్య సాటిదొరయఁగలకవి। శ్వరులఁగనలేము వారల ।కరుణబడయుదేనినీకుకబ్బంబబ్బున్॥౨౫॥ మ॥ చనియాప్రాజ్ఞులవేడుకొ మ్మనినసహార్షంబంది యేనొంటిబో। యిననెట్లానాతదీయదర్శనముజేయింపంగ రమ్మంచున। య్యానఘున్వందికులీను దోడుకొనితానక్కామ్మటీడస్మదీ। యనివా సంబటు యుల్లసిల్లిమును గోడస్వీటికిన్ గ్రన్ననన్॥౨౬॥మ॥అనురాగంబున నే గుదెంచిహితుఁడౌనవ్వందిమూలంబుగా। ననుగోత్రాత్మభ వాధిపాంఘ్రిభ జనానందుఁన్ హనూమత్కృపా।భిసమేప్యాతకవిత్వలాభుదురగా వెంకయ్యనా ముఁన్సుధీం। ద్రనితాంతప్రియదప్రబంధరచనన్ దర్శించిసద్భక్తితోన్॥౨౭॥ఉ॥ చేతులుమోడ్చిదండమిడి సేమములారసి పల్కెనోసుధీ। నేతభవత్ప్రభావము మనీషులుదెల్పగ వింటిమిమ్మువి। ఖ్యాతిగగంటినేడు ముదితాత్ముడనైతిసమస్త సద్గుణ। శ్రీతమకొకకవిన్నపముజేతుగృపామతి చిత్తగింపుడీ॥౨౮॥ఉ॥ ఖ్మారు హవాపికాప్రభృతి సంతతులెల్ల లభించెతచ్ఛుభో। దారనిదానమైన కృతిసం। తతిమాత్రము దక్కనోగుణో। దారతదిష్టసంతతి వతంసముమీకృపచేతగా నిచేకూరదు కానమాకునదిగూరిచి ధన్యునిజేయుడీదయన్॥ ౨౯॥ సీ॥ తరళం బులేనిముక్తాదామకము మాడికబికములేని విలాసవిపినమువలె। నమృతధా ముదులేని యామినిచందాన చంచలాలతలేనిజలదమట్లు। జాలపాదములేనిజల జాకరముబోలె వాసనలేనిపువ్వంబుకరణి। సౌధరాజములేని సాలంబువైఖరి నలినబంధుడులేని నభముభంగి। కవివరుడులేని ప్రభునోలగంబులీల। గాదెస ద్గ్రంథమేర్పాటుగానికడమ। సకలసంతానవిపహంబుసంఘటిలుట। కృపను మాకట్టికొరతమాయింపవలయు॥ ౩౦॥ ఉ॥ క్షోణివిభుండగానసుచు జుల్కన జూడకుడయ్యనన్నుమ। త్ప్రాణసుతాలయాదివి విధస్వముదేవరవారిదంచు న। క్షీణధృతిన్ మదాత్మగృపగీలొకనబల్కసకమ్మటీసివా। క్షోణికిసాహసం బున కరీణతరాద్భుత మందినామదిన్॥ ౩౧॥ ఉ॥ ఈనరవర్యుడార్యభజనైకప రుండు పరోపకారసం। ధానియువాసిరెడ్యభి జనప్రభవుండునగణ్యపుణ్యచ ర్యానిరతాత్ముడట్లగుట నస్మదనుగ్రహ పాత్రుడంచునెం। తేనియుతన్మనోరథ ముదీర్ప నొడంబడెయిట్లుబల్కితిన్॥ ౩౨॥ గీ॥ తలపసరసప్రబంధసందర్భము నకు। చతురుడస్మత్సఖుండుమత్స దృశుడమర। వాడిరామయగారునీవాంఛనే ను। నాకవిగ్రామణియు దీర్తుమనిననలరి॥ ౩౩॥ క॥ ధరమీరిరువ్వురుసమకావ్య

రసోజ్జ్వలులనుచు వందివరుడనియెఁ నీ। రిరువ్వరునస్మదభీష్టము। కరుణఁ దీర్చు
టశుభంబుగా డేయనుచుఁ॥ ౩౪॥ క॥ విదితసుకృతోద్యమవిశా। రదుఁడగునవ్వా
శిరెడ్డి రామయసనుఁడెం। చుదమాకవివరుకడకి। రుదయఁ నాతోఁ సరగనరుదెం
డనగఁ॥ ౩౫॥ అ॥ గీ॥ నిరతి నేనువందివరుడుకోటూరు రాజుకమ్మటేని వెంటగద
లివేగ। నస్మదాప్తవాసమగు బాలెమర్త్యగ్రా। హారరాజమునకు నరుగుదెం
చి॥ ౩౬॥ సీ॥ అమలకళాసభాపము చేత నెవ్వాఁడు కువలయాహ్లాదంబు గుదుఁరుకొ
ల్పు। సన్మార్గవర్తన శాలియై యెవ్వాఁడు ప్రబలతమస్సంహారణమొనర్చు। నాలో
కమాత్రసమారూఢి నెవ్వాఁడు సకలారిహృద్భీతిసంఘటించు । బహుళపసుత్యా
గనుహిమచే నెవ్వాఁడు సంశ్రితవిబుధసంచయముమనుపు। నట్టిద్విజరాజుమత్స
హాధ్యాయినమరవాది రామయకవిచంద్రుభాగ్యసాంద్రు। ద్రౌపదీపరిణయమ
హాగ్రంథకర్త। దనరగనిమన్నె మేటి ప్రార్థనము దెలిపి॥ ౩౭॥

క॥ చనుదెండుమీరుమాతో। నని వేడితదగ్రహారికాగ్రణినిందో।ట్లాని
కృతిరతితోనిం। పెనయగనయ్యిందుకూరికే తేరంగఁ॥ ౩౮॥ గీ॥ ఆత్మగేహమున
కునకరమ్మమన్ననని । మమ్మదోడకొనిముదమ్మనజని । యర్హపీఠములను
ఖాసీనులనొనర్చి। యసదృశానురాగమతిశయిల్ల॥ ౩౯॥ సీ॥ తనపెదతండ్రినం
దననందనుండగునఘు। ప్రచారిసుబ్బయ్యగారి। దనతాతగారిపౌత్రుసిపౌత్రు
డగుసంవిదవధాను పెదవీరయాభిధాను। దనయగ్రభవునగ్రతనయును దారమ
త్యభిరాముచిన్నవీరయ్యనాము । దనకూర్మిమిత్రుతద్గ్రామణిగ్రామణినలబెహ
రావెంకరయాఖ్యమంత్రి। దనసఖుడుచేవబసవయ్యధన్యనాడి। వివిధహితబం
ధు జనమురావించిప్రేమ। దనయభిప్రాయమెరిగించి తదనుమతిని, బడసిమా
తోడనిట్లనిపలెరభక్తి॥ ౪౦॥ క॥ మామకభాగ్యమునబుధగ్రామణ్యభినందనీయ
కవితాచాతు। ర్యామెయియులబ్బి తిరహైుత్సాహమతౌరతూహలంబుసఫలంబ
య్యెఁ॥ ౫౧॥ గీ॥ మీరలస్మన్నియోగంబు చేరచించు। కృతినిగోరంటవాసిమదిష్ట
దేవుడైనసోమేశ్వరస్వామికంకితంబు। జేయుడయ్యకృతార్థత సేకురంగా॥ ౪౨॥
వ॥ అనికర్పూరతాంబూల జాంబూనదా భరణాదిప్రదానంబుల మమ్మాస
తరించినహర్షోత్కర్ష తరంగితహృదంతరంగులమై నేను నుమదీయసఖుండ
గునమరవాదిరామయ్యకవీంద్రుండును ప్రబంధనిర్మాణంబునకు ప్రక్రమించితిమి
తదాదికారణంబునుకృతి తిలకాయమానంబునగు నేతద్భవ్యకావ్యకల్పనాప్రేర
ణకరుండగు వాశిరెడ్డిరామయ వంశావతారంబ భివర్ణించెద మెట్లనిన॥
సీ॥ ౪౩॥ సారతరంగిణీ సంభవస్థానంబు బలిపుణ్యజనశిరః పద్మరాగ। మలఘు

గయాసముజ్జ్వలమహేశ్వర ఫణాధృతమణీ తతఘృణిద్విగుణితంబు। సనకాదిము
ని మనస్సౌధప్రదీపంబు లక్ష్మీకరాబ్జోపలాలితంబు । ననఘోష్టనిషదంజనా
లోక్యనిధివిభాస్వర వికుంఠక్షమాభాగ్యముద్ర। మైబరగునెద్దియట్టి కంజాక్షు
పాద। మందుదయమయ్యెభూర్గణప్రాణ్యావనము । భూరిబాంసవవైకశృంగా
రవనము। సుకృతభూసేవభజనముశూద్రజనము॥౨౪॥ శా॥ ఆవర్ణంబునకొం
దరుగ్రతరశౌర్యప్రౌఢులై స్వాంచితా। జ్ఞావర్ణంబునవోప్పుకమ్మ వసుధాచ
క్రంబునన్ భూరిసం। ధావ్యత్తింబరిపంధిసంఘములచేతన్ మ్రోయగాజేసియెం
త్తేవర్ధిల్లి రికమ్మ వారననకుంఠీభూతభవ్యప్రధన్॥ ౨౫॥ఉ॥ ఇమ్మహి కమ్మవా
రిగణియింపగనద్భుతశీలురందులో । కమ్మనికీర్తిచేతలెనకారువహించిరి వా
శిరెడ్డివం। శమ్మునబుట్టినట్టి నెరజాణలువారలత్యాగముగ్రశౌ । ర్యమ్ముసుసా
హసమ్మునుమహావిభవమ్మునుతింపబోలునే॥ ౨౬॥ సీ॥ గిరిజామనోహరాంఘ్రి
పయోజమదచంచరీకదాత్ములువాశిరెడ్డివారు । వివిధవనీపకనివహసారంగ
వారిధరమూర్తులువాశిరెడ్డివారు। గంధాంధపరిపంధిసింధురకేసరీకృతవిక్రము
లువాశిరెడ్డివారు। సజ్జనాపద్ఘోరసాగరో ర్వాయితారిణ సత్వులువాశిరెడ్డి
వారు। ధృతిజితసుమేరువులు। వాశిరెడ్డివారు। కృతిసదాసన్నుతులు వాశిరెడ్డి
వారు। వారిలోభూపతులుకొందరైరితకుట। నరులలోకీర్తిగనినాడునాగినీడు॥
౨౭॥ చ॥ పరులవచోనుభావముసభాస్థలినించుకసాగనీడుని। ర్భరనిజసంశ్రితా
ళికివిపద్దశలెన్నడుమూగనీదుగ్ర, చ్చరగనధర్మవర్తనములాత్మ పురస్థలినా
గనీడుద, బ్బరలకులోగ నీడుతనభావ మజస్రమునాగి నీడిలన్॥ ౨౮॥
క॥ ఆనాగినీడుగనియెన్। దానందనులన్ గురప్పనాయుడువెంకట। య్యానూ
నాఖ్యులనిజకుల। భూనాయకదత్తబిరుదపుంఖితయశులన్॥౨౯॥ క॥ అందగ్ర
జుండుజనదృక్సందోహానంద కరణసంపదలన్ సొం। పొందెన్ గురప్పనాయు
డు । కందర్పాతిభక్తికందంబగుచున్॥ ౩౦॥ చ॥ అరయగురప్పనాయనికినా
త్మజులేవురుసంభవించిరు । ర్వరనరసయ్యసుబ్బయ యుపాపయవెంకయ
రామయాఖ్యులీ। శ్వరశుభదాంఘ్రిపంకరుహబంభరితాత్ములు నైజదోర్మ
హో । పరిముదితాత్మవంశ నరపాలబహూకృత పారితోషికుల్॥ ౩౧॥
సీ॥ అన్యులకపకారమాచరింపగబోరు పరపురంధ్రీజనభ్రాంతి గొనరు స్వప్న
మందైననసత్యంబుబల్కరు న్యాయమార్గంబు నెన్నండువిడరు। వసుధామర
శ్రేణిపైభక్తిదప్పరా। గంతుకచ్ఛటలనుగనరుకొనరు। స్వకులభూవరులయా
జ్ఞాభంగము సహింప। రితరసంపత్తుల కీర్ష జెంద। రొరయికమ్మవారిన।

నలగురప్ప! నాయనికుమారు లేవురు నరససుబ్బ। యాహ్వయులు పాపయయు
సు వెంకయ్యారామ। యాభిధానులు విలసిల్లి రవనియందు ॥౫౧॥ క॥ వారలలోన
గ్రజుడగు, ధీరుడు నరసయ్యగాంచె దృఢగుణయుతుల౯। మారారిపాదభక్తి
వి। హారులు చల్లయ్య బుచ్చయ సమాంహ్వయుల౯॥ ౫౨॥ అందగ్రజుండు॥
శా॥ కల్లల్పల్కకయుంట విప్రవరపత్కం జాత సేవానిరూ। ధోల్లాసంబు మది
న్వహించుట కులాహ్లాద్యన్న యాచారసం। పల్లాభంబుననుంట పుణ్యములు
సంపాదించుటల్ నీకెపో చెల్లయ్యా యని భూజనంబనుటచే చెల్లయ్యనావర్తి
లె౯॥౫౩॥ క॥ నయనిధియగు చెల్లయ్యదా। నయవంతుల లింగయాప్పయాభిఖ్యు
లను। బ్బయ నరసయ నామకులత। నయుల గనియె ధీసహితుల నల్వురనుర్వి౯॥
౫౪॥ సీ॥ దక్షిణోత్తరవివాదధర్మ సూక్ష్మజ్ఞానకల నాధికుండు లింగయ్యగారు।
క్ష్మాజన స్తవనీయ సత్యధారేయ చర్యాదోహళుండప్ప యాభిధుండు। ప్రాజ్ఞలో
కోదిత భగవత్కథా సంశ్రవణలాలసుండు సుబ్బయ్యగారు। ప్రాక్పుణ్యవాసనా
పరిలబ్ధధనసమృత్కరగు త్తతాశాలి నరసయాఖ్యు। డాత్మహృదయాపదేశసౌ
ధాంతరాళ। సంచరద్ధరపరివృఢ జామనోహ। రాంఘ్రిజలజా తులగుచు చల్ల
య్యసుతులు। పేరు కెక్కిరి తారందుకూరియందు॥౫౫॥ తే॥గీ॥ అందుపూర్వజా
తుడైన లింగయ్యకు। సుతులు ముగురువాడమిరతులమతులు। విబుధభక్తిరతులు
వీరయ్య లక్ష్మయ చెల్లయాభిధులు విశిష్టవిదులు॥౫౬॥ ఉ॥ ధీరయ సత్యమాసశివ
దివ్యకథాశ్రవణప్రమోదదృగ్వరయ వృత్తులస్విబుధవర్యసపర్యనయానుభావ
మం। దారయ చుట్టుపట్టున నయారెసమానులు లేరు లేరయా। వీరయ కమ్మటీని
కని బేర్కొను చుందురు ధారుణీజనుల్॥ ౫౭॥ సీ॥ కాళీరమణపాదనాళీకసం
తతవ్యాలీఢనైజచిత్తాళివర్యు। డార్యాభినంద్యసత్కార్యాచరణ గతానా
ర్యామలిన యశోధుర్యసుకృతి। భాషావధూటికా భూషాయితోక్తిసంశ్లేషాఖి
లకవిసంతోషదాయి। నిత్యావతాయితసత్యానులాప సాంగత్యాత్తవైభవత
త్యాప్రేషితు। డగుచు లక్ష్మయ్య చల్లయాఖ్యాత్మసోద। రద్వయము తన్నుభజియిం
పప్రబలెనందు। కూరియందునివాసంబు గొనుచు నరస। మాంబికాపతి పెద్దవీర
య్యసుమతీ॥ తదనుజద్వయంబు॥౫౯॥

శా॥ లక్ష్మీశాంబకభక్తియుక్తులు బుధశ్లాఘ్యాను చాముల్ సమగ్రాత్మో
దేవసమర్చకుల్ స్వకులమర్యాదాభిమానుల్ వచో। సూక్ష్మజ్ఞాన విశారదుల్
సుగుణవాసుల్ సుందరాకారులై। లక్ష్మయ్యాఖ్యుడు చల్లయాహ్వయుడు బాలం
బొప్పిరుర్వీస్థలి౯॥ ౬౦॥ క॥ గలిగె౯ సుతుడప్పయ్య కువిలసద్గుణగణయుతుం

డువినయయుతుడుని। ర్మలినేతిహాసలాలసు। డలఘుశమోజ్వలుడు వేంకయా
ఖ్యుండుర్వి౯॥ ఉ॥ మానవపద్మసద్మడ సమానవచోరచనుండుతుండభృ।ద్దా
నవభిచ్చుకక్రమణిదానవనన్మతి ధీరమోదసం। ధానుడుసద్యశోధనని ధానుడు
వెంకయవెంకమాంబకా। మానవతీధవుండఖిల మానవసన్నుతుడాతడల్పుడే॥
క॥స్వామితబాంధవిజనవిను।తామలసత్కీర్తి సుబ్బయాఖ్యుడగనిమె౯।రామ
యపిచ్చయవీరయ నామకుల౯ కోటయాఖ్యునల్వురసుతుల౯॥ ౬౨॥ ఉ॥ చెల్ల
యకూర్మితన్మ్యుఘయి చెల్వగుబుచ్చయకు౯జనించిర । ధీ౯ల్లిరి వేంకయాహ్వ
యుడు ధీరుడుపాపయనాములిర్వుర। బ్బల్లిదులందుపెద్దయయి భాసిలువేం
కయగాంచెశాంబతేభిల్లపదార్చనారతుల పిచ్చయబుచ్చయరామయాఖ్యుల౯॥
అనుపమవాశిరెడ్యభి జనాంబుధిచంద్రముడౌగురప్పనా। యనికడగట్టుపట్టివి
నయాఢ్యుడు రామనగాయకీర్తిబే। మనిమెను వెంకటాద్రి వసుమత్యధిపాంచె
దపాంగవీక్షుల౯। దనకులభించినట్టిసృతనాప్రభుతోన్నతి తేజరిల్లగ౯ ప్రల
సితకోరుకొండియతి రాడ్తనురక్తజలప్లుతోగ్రయు। ఖ్తలమునదద్భలౌఘమను
కంకులమందెనుమట్టి కీర్తియ౯। గొలుచుసరోజిజాండమను కొట్టుననించెను
రామధీరుడ। గ్గలముగవెంకటాద్ర్యవని కాంతశిఖామణి యాత్మమెచ్చగ౯॥
సీ॥ లలితదిక్తిన్రికళంబులకు నారావళుల్ తారావళులున భస్థానమునకు। రా
కాపజనికిచంద్రప్రభాభోగముల్। భోగంబులాదిమభుజగపతికి। హరిశిరం
బునకుగంగాచ్చ ప్రవాహంబువాహంబు ధూమిభృద్వరతనయకు। కార్తికా
హమునకు। కాశప్రకాండంబుకాండంబ ఖిలసృష్టికారణునకు। గాగనెవ్వనికీ
ర్తులుగలయబర్వె। నబ్జజాండంబునకున తండప్రజన్ము। కృతశుభాశీర్వచనస
మాజితవిభవుడు। సారగుణపాళిరామన్నధీరమౌళి॥ మ॥ శరధింబోలినచా
వవీరయకుకం। జాతాలయాదేవితోబురడింపందగువీరమాంబసుతమైపొల్పా
రగానాయనుడ౯। సరసీజాక్షుసదృక్షమూర్తి సముదంచద్వాసిరెడ్యన్వయా।భ
రణుండైదగురామధీరుడు గొనె౯భార్యామణింగాధర౯॥ గీ॥ అనఘుయగువీ
రమాంబికయందురామ। ఘనుడునలువురతనయు లగాంచెసుబ్బ। యాహ్వ
యుని వేంకయనునాగయాభిధాను। రామయాఖ్యునిసన్మనీపామహితుల॥క॥ఆ
నల్వురిలో నగ్రజుడై నెగడిన సుబ్బయాఖ్యుడశిశంబులర౯। దానంబునగానీనుని।
మానంబునగౌరవేంద్రుమాక్షికధరిత్రిన్॥వ॥తదనుజుండు॥సీ॥మరచియైననున్యా
యమార్గంబుదప్పడు ఖలులతోస్నేహసంగతికిబోడు। భగవత్కథాసంశ్రవణ
మెడగానీడు కవులకునప్రీతిగామెలంగ। డన్నసంపదకసూయా పరత్వమూజెం

దడరులకులోఁగి గ్రుమ్మరదలపడు। పరనికాయముల లోపము లెంచి పలుకఁడు తె
గిమానహీనవృత్తికిఁజొరండు। సాటిలేరీతనికటంచు జనులుపొగడ। గ్రాలెన్వక
నిష్టసోదరరామయకృత। సప్తసంతాన కోద్యమాంచత్సహాయు। డగుచు వెం
కయ్యాఖ్యుసమాళిసుగుణపాళి॥ తత్రథమంబున॥ క॥ భోగధరాభరణకథా।
భోగగభీరాపగాంబుపూరక్రీడా। నాగంబై యలరారెఁ। నాగయ్యాయనార
తంబునరులగ్గింపఁ॥ క॥ అతనితమ్ముఁడు రామయ।భూతలమున వెలసెసతతపు
ణ్యోద్యోగ। ఖ్యాతుండుబుద్ధిజితకంజాతాసనుఁడగుచుసుకవిసన్నుతు లెసఁగఁ॥
సీ॥ కట్టించెసోమలింగస్వామి కాలయంబల్లగోరంటాగ్రహారమందు। గోట్టిం
చెనుదకంబుకొఱతజెందకయుండ జెరువందుకూరిదక్షిణప్రదిశను। బెట్టించెన
న్నంబుబృథ్వీసవనభోజివితతికిషడ్రసోపేతముగను। బట్టించెశైవభాస్వత్కథా
మృతమునిష్కుటిలాత్మ హృదయాబ్జపుటమునిండ। వనముబ్రేయించెవంశపా
వనముగాఁగ। నన్నికర్జంబులకుసహాయంబుదనకు। నన్న వెంకయ్యయొనరింపన
వనినలరె। ధృతిసురధరుండు రామసుధీవరుండు॥ గీ॥ అనఘతరగుణులీనల్వురం
దు వెంక। యాహ్వయుఁడువీరమాంబికయందుఁగనియె। భవ్యచరితులవరవిప్రభ
క్తియుతుల। బ్రశుభనిరతులసత్కథారతులసుతుల॥ సీ॥ సంస్థానవాసిరాజన్యప్ర
దత్తమర్యాదానువర్తివీరయ్యధీరు। డచ్యుతేందుకళాధరాభేదభక్తిప్రభావ
భావుండుసుబ్బయ్యసూరి। యాశ్రితశ్రేణికార్యచ్ఛటా నిర్వహణసమర్థతాశా
లినాయుడమ్మ। లలితానృతేతరాలాపదీక్షాప్రోతమాన సాబ్జుండురామయ్య
నాము। డకుటిలాత్ముఁడుశ్రీవెంకటప్పయాఖ్యు। డంగజసమానమూర్తినాగ
య్యశౌరి।నయగుణాఢ్యుండుమాళయ్యనానతండు। పృథివిజెన్నొందిరతులకీర్తి
యుతులగుచు॥ ఉ॥ వీరలలోనసగ్రజుఁడువీరయతంద్రియుతం ద్రితమ్ముఁడుఁగూరి
మిసేయుపుణ్యములకుంబెనుప్రాపుగరాఘవేంద్రజి। ద్వైరులకల్లనాఁడుపవనా
త్మభవుండునుబోలెనిల్చె।నాఁడెడుభక్తిసల్పెసుజనాగ్రణులాత్మలయందుమె
చ్చఁగఁ॥ ఉ॥ మానకభక్తిసల్పును ఉమాసురకోటికిదల్లిదండ్రియా। జ్ఞానియ
తింజరించునిజజానిపతివ్రతలచ్చమాంబికా। మానవతింప్రియంబెసగమన్నన
జేయునుసోమశంభునిఁ। మానసమందు నిల్పునసమానుఁడువీరయకీర్తిధుర్యు
డై॥ సీ॥ శశిమౌళిపదజాలజాల పాదామలమానసంబెవ్వానిమానసంబు। స
రసజింహ్వాంచలాచలరంగశాలికా నర్తనంబెవ్వానివర్తనంబు। దస్యుఘటా
దర్పదర్పకాంగోగ్రాగ్నిలోచనంబెవ్వానిమోచనంబు। శ్యామామనోజ్ఞాత
జాతలజ్జాంభోధిమందరంబెవ్వానిసుందరత్వ। మతఁడుశ్రీవాసిరెడ్డివెంకయ్య

గారి । పంచమసుతుండుకృష్ణమాంబావిభుండు । బాడబాశీర్వచోలబ్ధవైభ
వుండు । వెంకటప్పయ్యాధీరుండు వెలయుచుండు॥ క॥ ఆనయవంతుపితృవ్యుం
డానాగయహనుమయ్యాప్పయ్యాభిఖ్యులన। తత్సూనులనిరువురగులసతి। మైనెగ
డినజోగమాంబయందునబడసెన్॥ ఉ॥ వారలలోననగ్రజుడు వారిజవైరికిరీట
పాదసే। వారతుడార్యసూక్తనయవాక్శ్రవణప్రవణుండులక్ష్మమాం। బార
మణీమనోహరుడు భక్తిసమర్చితధారుణీసురుండై రహీవాశిరెడ్డిహనుమయ్య
ప్రవధీ-లెధీరులౌననన్॥ తదనుజుండు॥ సీ॥ రమ్యజిహ్వారంగరంగన్నటీభూత
శారదుండఖిలవిశారదుండు । సకలాపదుద్వలజ్జ్వలనఘనాఘనపావనం జిహ్వా
యపావనుండు । సరసహృత్సారసనారమరాళిత శంకరుండుసుహృచ్ఛంక
రుండు। గర్వితాహితగంధగంధవాహాదిమభోగవంతుడఖండభోగవంతు।డ
గుచువిలసిల్లెబహువిధయాచకజన।మండలవ్యాజమధుకరమాధ్వీకాయితాసమ
త్యాగపూర్తిశ్రీవాశిరెడ్డి। యప్పయాభిఖ్యమూర్తివిఖ్యాతకీర్తి॥ క॥ జంగావెం
కయపుత్రిగు । రంగాక్షిన్ పిచ్చమాంబరమణింగ్రహియిం । చెంగొలకఘన
చెవేరింగానప్పయ్యావాశిరెడ్డికులుడాగిన్॥ గీ॥ తత్పితృవ్యుడనఘు। తమ్ముడురా
మయనిజా। ధాంగలక్ష్మియైనయంజమాంబ । యందుగాంచెదూరితారా
తివితతుల।సద్గుణచ్ఛటావసతులసుతుల॥వారలవివరించెదము॥ సీ॥ తల్లిదండ్రుల
యానదప్పబోడెన్న డయాస్తోకశాలివీరయ్యశౌరి।సతతయాచనకపంచజనసం
తానసంతానధాత్రీజంబునాయుడంమ । విహితసందోహారవిందబృందప్రభా
తార్క-బింబంబుకోటయ్యఘనుడు। సోమలింగేశనిస్తులభక్తిసంపూర్ణమానసా
బ్జుండుసోమయ్యశౌరి। యనిశచారణనుతుడువెంకయ్యధీరు। డతులమానోన్న
తుండునూళయ్యనాము। డంజమాంబాజఠరశుక్తిసందుమౌక్తి। కములునా
గల్గివెలసిరిక్ష్మాతలమున॥ సీ॥ శైలజావల్లభచరణాబ్జములకునాత్మాంతరంగం
బుపద్మాకరముగ। భామానిరీక్షాళిపజ్త్రికాత్మతనుబంధురధాళధళులుమధూళి
కలుగ। భూరిసీతిచ్ఛలాంభోధికాత్మ మనీషతతజలగ్రాహియంత్రంబుగాగ।
మనుజజిహ్వాకాయమానంబులకు నాత్మశీలమన్వితలతాశ్రేణిగాగ । నలరెశ్రీ
వాశిరెడ్డిరామయ్యసుకృతి। యగ్రనందనుడగువీరయాభిధాను । డనుజపంచక
యుతుడౌచునగ్రజన్ము। వరవశంపదచేతఃప్రవర్తనమున॥ శా॥ రంగేశాంఘ్రి
సమర్చనాభిరతుడార్యశ్లాఘ్యచారిత్రుడౌ । జంగావెంకయకూర్మిపుత్రి జలజా
స్యన్సీనమాంబన్మనో। జ్ఞాంగిన్ పాణిగృహీతిగా బడసివీరయ్యాఖ్యుడొప్పారె
సా। రంగాంకాభరణాంఘ్రివారిరుహసారంగాంతరంగాంతుడై॥ సీ॥ ధవళా

[illegible]నుడెందాకదుగ్ధసరిద్వరోర్మికా। డోలలనూగుచుండు । నలసముద్రంబు మంజులకాంచియగుచునందముగులకుఁ ధాత్రియెందాకనిలుచు । నాధాత్రిను రగరాజనిశంబునిజఫణాతతులపై నెందాకచాల్చియుండు। నాయురగేశ్వరుం డందెమైయెందాకతరుణేందుధారి పాదమునసలరు। దరుణశశిశేఖరుం డెంత దాకరజితశిఖరినార్యాసమేతుఁడై సుఖముగాంచు । నంతదాకనువాసిరెడ్యన్వ యంబు। శిరిగొరతలేకయభివృద్ధిజెందుగాత॥ సీ॥ తనభక్తవరుడనుదకసోదకీ కృతాపారశైవాలినీభర్తయయ్యె। దనశిష్యుఁడస్త్రవిద్యాపరిశ్రమనియుక్తాంబ కభద్రితాహార్యుఁడయ్యె। దనవాహనముసముద్గాఢఘోణారంధ్రగతమరున్మశ కితగరుడమయ్యె। దనపాదకటకమాత్మస్ఫుటోపరిసర్పపచ్చరాచరధరాభార మయ్యె। నిట్టిచోదనమాహాత్మ్యమెన్నదరమె। యట్టిసృష్టిస్థితిప్రళయాధినాధు। బుధసనాధునుమానాధుఁబుషితసాధు। దలపనిష్టార్థసంసిద్ధిగలుగుటరుదె॥ శ్రీ

షష్ఠ్యంతములు.

ఏతాదృశచర్యునకున। నాతనవాక్పూతసపర్యునకుభీషణశౌ। ర్యయు తేయవిభీతామర। జాతావనకార్యునకునచలధైర్యునకున్॥ క॥ ఖండశశాంకపి నద్ధశి। ఖండునకుందుందనిచితకాండునకుగుణా। ఖండునకుఁగలుషమీనత। రం డునకుంగళకలితగరళపిండునకున్॥ క॥ బంధురతూణీరీకృత । సింధునకున్శీ ర్షతలవసితనాకౌకః। స్సింధునకున్నతరక్షా। సంధునకున్లోకవినుతసత్సం ధునకున్॥ క॥ కరుణావరుణాలయునకు। శరణాగతమనుజదురితజాలలయు నకు। భరణితబిలేశయునకున్। హరిణాంచితశయునకున్ గుణాతిశయున కున్॥క॥ ధీమనకశేషజగదా । ధారునకిభదైత్యపర్వతశతారునకున్ । గో రంటపూర్విహారున। కారూఢసమర్చితామృతాహారునకున్॥క॥ శ్రీవాసిరెడ్డిరా మయభావావసథునకుగచితవనదపదునకున్ సేవితవిధునకుసోమే। శావనిర ధునకువినిర్మల[illegible]ధునకున్॥ వ॥ సమర్పితంబుగా మాయొనర్పంబూనినశ మంతకోదంతంబను ప్రబంధంబునకుగథాక్రమంబెట్టిదనిన॥ ఉ॥ శ్రీరహింయిం చుధూరిసురసిద్ధసమాగమలబ్ధపుణ్యవి । స్తారముతాపసప్రవరసంస్తుతి తా రముఘోరపాపని । స్తారముసంస్తుతిచ్ఛలరసాధ్రిశతారమునైమి । శాఖ్య కాం। తారముసర్వతోవృతవనస్పతి ముఖ్యనగావతారమై॥ శా॥ ఆకాం తారమునంద పారనియమవ్యాపారులై మోక్షలా । భైకాస్థన్భగవద్గుణ శ్రవణసాంద్రాసక్తులైయొప్పు । నిష్ఠాకాంక్షుల్ శుకశౌనకాదినిఖిలాంచ త్పారికాంక్షుల్ కథానీకోపేతుని సూతునింబలికిరున్నేహాను రాగంబునన్॥

కం॥ కథకోత్తమపృథులకృపన్। బ్రథితపురాణేతిహాసభావుకబహుధా। కథలధికముగాబోధిం। చిధరన్ ధన్యులను మమ్ము జేసితివిగదా॥ మ॥ భవదాత్మాబ్జము మాధవాలయము త్వద్భవ్యాస్యమంభోజసం। భవదాశైకగృహంబు త్వద్యశము దిగ్వ్యామాలికన్ హారమై। భవధానుంబుభవత్ప్రబోధితవచోభావంబులై వల్యలా। భవదాన్యంబు భవన్మహత్త్వము గణింపంబోలునే సూతజా॥

కం॥ ఎన్నికథల్ విన్ననుబుధ। సన్నుతహరికథలువిన్న చందంబునహా। హృన్నలినంబులుతనియవు। వెన్నుని చరితమునకున్న వేసదృశకథల్॥ కం॥ స్ఫురితంబునసకలజగ। ద్భరితంబులుదూరితోరు భవబంధమహా। దురితంబులు దేవముని స్మరితంబులువిష్ణుదేవు సచ్చరితంబుల్॥ కం॥ సుకరంబులునిర్ధూతా। వకరంబులుభువనవనజ వనతరుణసహా। ప్రకరంబులుశ్రీకళ్యా। ణకరంబులుశౌరివరగుణప్రకరంబుల్॥ కం॥ శరణంబులుకామితఫల। కరణంబులుజన్మదుఃఖకైతవకంథ్యుత్తరణంబులుబుధకర్ణా। భరణంబులుచక్రిపదశుభస్మరణంబుల్॥ సీ॥ తాపత్రయోరుసంతమసాలిరుచిమాలికలుషవల్మీకవర్తిగరుడమూర్తి। ప్రతిబంధదుఃఖపర్వతకోటి శతకోటి। భవదవాఘాసారవర్షధార। మోహప్రవర్తనాపుంజారికంజారి। గాఢదైన్యమృషాళికనకపాళి। పరుషనారకనిశాచరజాతి హరిసూతిపృథులాపదభ్రాళికేల్వాలాళి। పంకజదళాయతేక్షణు। భవ్యచరిత। కీర్తనంబట్టిహరిగుణకీర్తనంబు। సతతమేకాగ్రభక్తితోసలుపునట్టి। వారికిష్టార్థసిద్ధిచేకూరుటరుదె॥ ఉ॥ తాదృశకామితార్థ ఫలదాయియమురారికథాసుధారసా। స్వాదనలబ్ధికల్గెచిరసౌఖ్యములున్న వెసర్వసత్కథా। వేదివరేణ్యనాకొకటివిష్ణుకథోత్తమమానుపూర్విగా। బోధినెరుంగదెల్పిమముపుణ్యులజేయుగదయ్యనావుడున్॥ మ॥ శయముల్ మోడిచిశౌనకాదులకుహర్షస్ఫూర్తిచేతఃకుశే। శయముల్ మించగ సూతుడిట్లనుభవత్సంబోధితున్ నన్ శుభా। శయముల్ గోరుటసాంబువర్ధితపయస్సంభృత్తువారింజలాశయముల్ గోరినమాడ్కిగాదెభవదజ్ఞాతార్థముల్ గల్గునే॥ ఉ॥ ప్రావృతకీర్తులారభవదాత్మలనాయడగల్గుకూర్మిచే। నావలనన్వినందలచి నారదిగావునదావకానుకం। పావిధినామెరింగినరమాధవగాథలలోననెద్దిమీకేవినుపింతు చెల్పుడననింపునన్నిట్లనిరమ్మునీశ్వరుల్॥ సీ॥ వనరాశిమధ్యమందునవిశ్వకర్మదానేటికినగరంబునేర్పరించె। నందమందానందసందోహమొదవగోవిందుండునీతిగోవిందుడగుచు। నుచితపద్ధతినొప్పుచున్నవేళ శమంతకాఖ్యరత్నాపహారాపవాద। మేలశౌరికిఘటియించెనానిందసప్పద్మాక్షుడెట్లుభంగిబాపుకొనియె। పరమభక్తిసత్యభామస

త్రాజిత్తు। హరికొసంగినమేల పరిణయంబు। జేసెదీనినెల్ల జెప్ప నయ్యాసవిస్త
రముగననుడు సంయమచమునిజెలగి॥ కం॥ వినుచునదిశౌరికథయట। వినియెడువా
రఖిలతత్త్వవిదులట। నేనిమ్మునులకు నేతచ్చరితం। బును దెలుపుటకంటె పెద్దభా
గ్యముగలదె॥ కం॥ అనిపొంగి రోమహర్షణ। తనయుడు తద్భాగవతవతంసజ
టాభృ। జ్జనకామితభగవచ్ఛుభగాథాబోధనప్రపంచితమతియై॥ మ॥ పటు
సంధ్యాసమయోగ్రతాండవకరస్వర్ణాద్రికోదండప। త్కటకాఖండఝుళంఝు
ళీనినదముల్ దన్మస్తకస్థోల్లుర। త్తటినీఘుంఘుమరావముల్ గదిసియుండం బైనచం
దానను। ద్భటనాచార్భటినిట్లు నుల్ మునులతో బ్రాగల్భ్యమే పారగన్॥ శా॥ లీలా
మానుషవిగ్రహుండగుచు నోలిన్ ధారుణీభారముల్ దూలింపంగ జనించినట్టిభ
గవంతుండైన కృష్ణుండు గో। పాలాధ్యాత్మజనంబుతో డనివశింపన్ దన్నియుక్తిం
బురిన్। శ్రీలొప్పారగ విశ్వకర్మసృజియించెన్ వార్ధిమధ్యంబునన్॥ శా॥ సాలంబు
ల్ పరిఘల్ ప్రతోళికలు ప్రాసాదంబులున్ హర్మ్యముల్ జాలంబుల్ మణికుట్టిమాం
బులును గోష్ఠంబుల్ నిషద్యల్ చతు। శ్శాలల్ మంటపముల్ ప్రఘాణములులాస్యస్థా
నముల్ మందురల్। కేళీకాననముల్ సరోవరములుం గ్రీడాద్రులొప్పన్ బురిన్॥

గీ॥ ఆపురము ద్వారకాభిఖ్యనడరు విబుధ। దండహస్తరసాధిపార్థదసమ
స్వ। తమయి ప్రాగ్దక్షిణాపరోత్తరదిశాధి। నేతృపురములతో బురణింపనగుచు॥
చ॥ కలశజుడిర్వురన్ దమను గాసి నొనర్చుటవైరివైరి నెచ్చలియగుటన్ మిథోహి
తము చేగవగూడి యగస్త్యతో హళా। హళి నెదిరింపగా నడరు నంబుధివిం
ధ్యములో యనంగన। స్తులితగభీరతోన్నతుల సొంపగు నప్పురి శేఖేయసాలము
ల్॥ ఉ॥ బంగరుమేడలుల్లసితభర్మపయోజములద్రిభిచ్ఛిలా। ప్రాంగణవర్గమం
తరయుగరత్నభవౌఘముసంతతతోరణ। మ్మంగళతూర్యనాదములు దారమరా
ళరవంబులైతగన్। రంగగువీటి హారమయరథ్యలు గాంగఝరంబులో యనన్॥
క॥ జరఠుండగుటం బ్రజ్ఞా। స్ఫురణము చాలదని పద్మజుని మెచ్చరుబం। ధురబుద్ధి
చాతురిగృతా। ధ్వరులు నిగమగురులు నగరధారుణ్యామరుల్॥ చ॥ సదయనచూ
ళిబంటయిన స్వర్భవసంగతిచే ద్రిపూర్జయం। బుదారయనేమి రాఘవుడు పోట
రిమైననుబాంచి శక్రపు। త్రుడు నుమనేమియంచు నగి దూరుదురుద్భటశౌర్యశక్తి
మై। యదుమరువృష్ణి భోజకుకురాంధకరాజకుమారులప్పురిన్॥ గీ॥ ప్రబల
రత్నాకరుండయ్యె రత్నసంచ। యంబునిడజాలడబ్ధి రత్నాకరుండె। యనుచు
రత్నంబులిత్తురు గానుడురమిత। విభవులగుచు కిరాటకుల్ వీటనెపుడు॥ చ॥ ఒక
వృషభంబె భూర్జటికి నొక్కులులాయమె దండపాణికొం। డొకరికిమాక నేక

పశులున్నవిమాదృశులే మహేశ్వరాం। త్తకులనుచుంగిలార్చుచుఘనంబుగనం
జలపుంజలందుభ। వ్యకృషిసమస్తసస్యములు పండనొనర్తురుశూద్రులప్పురిన్॥
క॥ ఖ్యాతంబులుశుభవిభ్రమ । పూతంబులువల్లితాదిభూయోభారోపేతంబు
లుజవనిర్జిత। వాతంబులునగరసైంధవవ్రాతంబుల్॥ క॥ బంధురములుబహుదా
నధు। రంధరములుగాత్రరుచిపరాజితవర్షా। కంధరములుగతిచలితవ। సుంధ
రములుపట్టణస్థశుభసింధురముల్ క॥ తుంగంబులురణరంగా । భంగంబులు
తూణచాపబాణశ్రేణీ। సంగంబులు ధృతజవనతు। రంగంబులు నగరకర్పురశ
తాంగంబుల్॥ చ॥ పిడుగులనైనహస్తముల బిట్టుగబట్టి యడంచివైతురేపడర
గవ్యాఘ్రసిహ్వములనైనవడింబిడికిళ్ళమొత్తిచా నడుతురు। కాలుతోడనయి.
నన్ వెనుదియ్యకమోహరింపగా। జడియరుపట్టణస్థరణసాహసవీరరసోద్భటు
ల్భటుల్॥

ఉ॥ కామదుఘోపమానగవికల్పనొకోయనిధాత్రిదుర్చరే। షాణ్యమతిచేతదా
బహుసహస్రసహస్రములీనెనోయనం । గామెరయుంబురిన్వివిధకాలసమగ్ర
పయఃప్రసన్నముల్। వామతనుల్సమస్తవిషవర్నగవౌఘములెన్నియేనియున్॥
కం॥ ఆరాజధానినలపం । కేరుహలోచనుడుదేవకీవసుదేవ । స్ఫారతపోఫల
రూపుడు । దారుకుకృష్ణుండుసంతతముపాలించున్॥ సీ॥ తనపాదాబ్జంబులుస
నకాదియోగిహృద్భవనంబులకుప్రదీపములుగాగ । తనభవ్యగుణసముత్కర
ములబ్జభవాండదంభపేటికరత్నతతులుగాగ। తనగర్భమఖిలలోకనితాంతజం
తు రాసులకునౌదుంబరఫలముగాగ।తననామకథనంబుదగ్రకల్మషతమిస్రాళికి
దరుణాంశుమాలిగాగ। బరగుబహువిధఖరనరప్రకరభరిత। శరధిరశనాతిదు
ర్భరపరుషభార।హరణకరణార్ధఘనభువనమోహనసరావ।తారభూవ్యూహనైక
విహారిశౌరి॥సీ॥చాణూరధేనుకశకటాసురాసువిదారకుండార్యమందారకుండు।
దృఢముష్టిపీడితపృథుతృణావర్తుగ్రకంసమండువనాగ్నికంధరుండుబాహుదం
డాగ్రదీప్రచ్ఛత్రితోరుగోవర్ధనుండజునవర్ధనుండు।బహుగోపశాబకసహ
వర్తిత్రైకబృందావనుండానందావనుండు । బకవినోదివ్రజీకదంబకవినోది।
భావుకుడసితకురితకేశభావుకుండు। దేవనందనుఁడుదేవనందనుండు కేవలుఁడు
మనుజమాత్రుడె తలప॥మ॥ అలపద్మాక్షునకగ్రజుండగు ననంతాంశప్రభూ
తుండు। మాంసలబాహార్గళఘోరసీరముసలస్ఫారాయుధుండాజిని।దళితో
గ్రద్వివిధప్రలంబఖుడార్యశ్లాఘ్యచర్యాసము । తరలికుండౌబలభద్రుఁడొప్పు
కలుషగ్రావాళిదంభోళియై॥ సీ॥ పేదరికంబుచామోదచేతరవినోదమునందము

తిహరిధ్యానమందు। పక్షపాతము భాగవతులందు యత్నసిద్ధి విష్ణుసత్కథాక
ధనమందు। సంసక్తి చక్రిపూజనమందు పారవశ్యము దైత్యారిపుగుణస్తవనమందు।
మాత్సర్యము రమేశమతభేదవిధులందు। నిస్పృహాశౌర్యమన్యనిష్ఠలందు। శ్రద్ధనీశే
జనాభుదాస్యంబునందు। చింతలక్ష్మీధవపదాబ్జసేవయందు। సంతసము శార్ఙ్గి
మంగళోత్సవమునందు। గలిగి వర్తింతురనిశము కరటకజనులు॥ క॥ ఆరీతినొప్ప
నప్పురి। వారలలోఁ గీర్తనీయవైభవమున నొ। ప్పారుఁ సత్రాజిత్తను। సారత
పోబలుఁడు హరికిఁ। సామంతుండై॥ క॥ ఆసత్రాజిత్తుతమ। శ్శాసకునకుఁ భువనక
ర్మసాక్షికి నిద్రయు మాపు నకు భక్తుఁడైతఁడు। పాసనమున సంతతంబు బరివర్తిల్లున్॥
శా॥ ఆరీతిన్ దనసరారుచుండి యొకనాడమ్మేటి దుర్వారకాం। తారక్షోణికిఁ నే
గియందఘువమ్మైదైవారు గంగాపగా। పూరంబందఘమర్షణాఖ్యమనువాక్పూ
ర్వంబుగాఁ స్నానమిం। పారంజేసి తదీయ సైకతముడాయం జేరిస్థారతిన్॥
సీ॥ అమలస్థలంబున నధివసియించి గాత్రమున భస్మోర్ధ్వపుండ్రములు దీర్చి। సాంధ్య
కృత్యంబును సవరించి గాయత్రి జపియించి మరి జగచ్చక్షుఁగూర్చి। ధరబాటవ్రే
[illegible]ర్ధ్వబాహ్యదైశబ్దాదివిషయముల్ సడలపరిచి। నిర్మారుతాలయ
నిశ్చలదీపికా కళికాక్రమంబున గరము నాత్మ। చిత్తమేకాగ్రసంగతి జేర్చి దృష్టి।
నట్లు నిల్పి। త్రిమూర్త్యాత్ముడైన కర్మసాక్షి నెంతయు ధ్యానంబు సలుపుటయును॥
సీ॥ అహిపాశబద్ధరథాశ్వధావనహేతు దృఢకశాకరవైన తేయుతోడ। నానా
త్రయీసూక్తనైజమంత్రోచ్చర ద్వాలఖిల్యాది తాపసులతోడ। ఛాయాసఖీ
ఝణంఝణితకంకణకరాందోళితచామరపాళితోడ। బృథుహేమదండసంభృ
త్పాణిమాఠరవాదితసాహూరవంబుతోడ। బహుపరిష్కృతరత్నసువర్ణమ
కుట। కటకహారాంగదారుణగంధమాల్య। వస్త్రములతోడ నప్పుడు వనజహి
తుడు। కరుణ చిగురొత్త మోలసాక్షాత్కరించె॥ వ॥ అట్లు సాక్షాత్కరించు నం
శుమాలిం గని హర్షపులకితగాత్రుండును వినయవినమితోత్తమాంగుండును నైక
రకమలంబులు జోడించి సత్రాజిత్తిట్లని స్తుతియించె॥ దండకము॥ శ్రీమజ్జగన్మి
త్రవిఖ్యాతచారిత్ర నానాకృతస్తోత్రకల్యాణగాత్రా జగద్వేల్లదుద్వేలగాఢాం
ధకారోరువల్లీలవిత్రా మదాంధీభవద్ఘోరమందేహసందోహభారుటఖనిత్రా
బృహత్కానకఖశ్విత్రపాద్వంఘ్రికస్ఫోటకాసత్క్షయాద్యా[illegible]యామేయపాసీయ
ముఘ్ఘాటజంఝానిలాపాపవన్యానలాద్వాదశాకాడధోరేయన ప్రచ్ఛటాభా
గధేయావరామ్నాయ మూర్తివియన్మార్గవర్తివిఘూతాశ్రితార్తిమునీంద్రా
దులేనేరకున్నన్ భవదీయప్రభావంబు భావింపనే నెంత వాఁడం ద్రిమూర్త్యాత్మ

కస్వామివౌనిన్నుగాకన్యుల వేఁడఁబోఁడఁగ జడుల్ జ్ఞానహీనుల్ దురంతాఘయు
క్తుల్ మహాక్రూరచిత్తుల్ భవత్పాదభక్తుల్ ననుంబ్రోవ వయ్యాదిశేషాదయా
వాహినీశా జగద్వల్లభా పద్మినీవల్లభా కర్మసాక్షీ సదావిష్ణుపాదా సముద్దండసా
హస్రహస్తా సుపర్వప్రశస్తా నమస్తేనమస్తేనమః॥ వ॥ అనిఇట్లుదస్నుసన్నుతిం
చినప్రీతుండై దివాకరుండు సత్రాజిత్తునీక్షించి భక్తాగ్రేసరా నీభక్తికి స్నేహం
బునకును నిష్ఠాగరిష్ఠత్వంబునకు మెచ్చితినని నిర్వ్యాజతేజోవిరాజమానంబగు నా
కకుదివ్యరత్నంబు జూపి దీనిభవన్మిత్త్రంబు దెచ్చితిఁగొనుమిచ్చెద దీనిపేరు శ
మంతకంబిది దినదినంబు నెనిమిదిబారువుల కనకంబుగురియునిది కలసియుంబున
కకాదేశంబుననుండు నాదేశంబునకు నిఖిలరోగారిష్టదుర్భిక్షభయోపద్రవాదు
లుకలుగ నేరవనిమణిప్రభావంబెఱింగించి తద్రత్నంబొసంగి యాదిత్యుండంతర్హి
తుండైన సత్రాజిత్తు పెన్నిధిబడసిన పేదవడువు నసహర్ష పరవశుండగుచు నయ్యు
దాత్తరత్నంబు కంఠపీఠిఁ ధరియించి దగద్ధగితమణిప్రభా ప్రరోహతిరోహితది
శావకాశుండగుచు మధ్యందినవిభాసమాన భాస్కరుని భంగి వెలుంగుచు ద్వార
కాపురంబు డాయంజేరుసమయంబున॥ శా॥ పౌరుల్ భాస్కరభక్తు నామణిప్ర
ణిభ్రాజిష్ణు నీక్షించిత। త్పారజ్యన్మణికాంతిగుచ్ఛనివహప్రచ్ఛాదితాలోకులై।
క్రూరధ్వాంతవిదారకుండయిన సూర్యుండంచు శంకించి కం। సారిన్ డాయఁగవ
చ్చియిట్లనిరి సాంద్రాసక్తితో నందరున్॥ మ॥ జయదామోదర శంఖచక్రధరకం
సధ్వంసకా గోపికా। ప్రియనారాయణ వత్సభంజన హరీ బృందావనీచారిశౌ। రి
యమూర్తం సకనందనందనపయోభృన్నీలదేహా కుశే। శయనేత్రా భువనాభినం
ద్యగుణా కృష్ణా దేవకీపుత్త్రకా॥ మ॥ భగవంతుండవు నీవు గూఢతరరూపస్ఫూర్తి
దార్వంతర। గ్నిగతిన్ యాదవవంశమందు మనుటన్ దేవోత్తముల్ నిన్నుగాం।
చగ గాంక్షింతురు గామహాత్మ్యయదె తేజచ్ఛాదితాశాంతుఁడై జగదాప్తుండా విరిం
చియో యొకఁడు పజ్జం జేరనేతెంచెడిన్॥ వ॥ అనిపలుకు ప్రకృతిజనంబుల- పలు
కులాలకించి నగి- సకలభువనప్రవర్తావిదుండగు యదువిభుండు రత్నసంయు
క్తుండయిన సత్రాజిత్తుండు గాని కమలమిత్త్రుండు కాడని పలుకుచున్నంత సత్రా
జిత్తుడ మందసుందరంబగు నిజమందిరంబు నానందంబున జేరి మంగళాచారవిధి
పూర్వకంబుగా భూసురులచే సద్దివ్యరత్నంబు నాత్మదేవతాగృహంబున ప్ర
వేశంబొనర్చి మణిప్రవేశోత్సవంబు గావించి ప్రతిదినంబును నమ్మణిగురియు సు
వర్ణంబున నిష్టాపూర్తంబులు సలుపుచు నహరహాధిక ప్రవర్ధమానవిభవుండై మ
హోత్సవంబుననుండె నాదేశంబును తద్దివ్యరత్నమహాత్మ్యంబువలన నలవంబును

రోగారిష్టదుర్భిక్ష తస్కరబాధాదులు బొరయక సుఖంబుండెనంత॥ మ॥ తన
తాత్పర్యమెఱుంగ నొక్క తరి సత్రాజిత్తు నారత్నముం। దనకిమ్మంచు మురారి
గోర ధనలుబ్ధస్వాంతుఁడై యాతఁడీ। బనిమే నయ్య బహుశ్రమం బెనసి సంపా
దించుకొన్నట్టి నా। మణి నీకిమ్మని కొంచకాడెదవు నీమర్యాద గానంబడెన్॥ ఇది
నీకర్పణమే నొనర్చునది లేదికున్న నన్నేనిచే। సెదు బొమ్మంచు నురత్నమీయక జ
గత్సేవ్యున్ జగత్ప్రాణునబ్జదళాక్షున్ మదిసంశయింపక దిరస్కారంబుగా
వించెదు। ర్మదమోహాస్పద చిత్తవృత్తులు చితప్రస్తావముల్ నేర్తురే॥ గీ॥ అంత
నొక్కసమయమందు సత్రాజిత్తు। సోదరుఁడు ప్రసేనుఁడాదరమున। వేటకేఁగఁద
లఁచి వేగ నాఖేట। లీలానుకూల వేషమావహించి॥ ఉ॥ సంతతవైభవోన్నతిప్రశ
స్తిగరమ్యవిభావృతాఖిలా। శాంతము ప్రత్యహార్పిత మహారజతోత్కర మోది
తాశ్రిత। స్వాంతము నాశమంతము వెసన్ గళమందుధరించి ప్రాగ్దిశా। భ్యంతరదీ
ప్యమానరవియట్లు మహోజ్జ్వలుఁడౌచు వేడుకన్॥ శా॥ ధారాపంచకధావనాన్వి
తము ప్రోద్యన్మారుతాతిత్వర। ప్రారూఢంబు మహోన్నతంబుభయపార్శ్వాబ
ద్ధకోదండతూ। ణీరాస్త్రంబు మనోజ్ఞరూపసుషమానీకాశ మాఘోటకం। బా
రోహించి ధృతాసియై సనియె ఘోరాగ్రాటవీవాటికిన్॥ చ॥ చనునెడ నాప్రసేను
నకు సాంద్రరజోభ్రపదాశుగాద్యనం। తనిబిడదుర్నిమిత్తములు తత్పరబాహ్య।
మునందుదోఁచెదో। చినమృగయాపరివ్యసనశేముషి నక్కరగాములెంచకేఁపున
జనియెం గ్రియారతుఁడు ముందరిగోర మెఱుంగ నేర్చునే॥ మ॥ చని ప్రోలంగనియెం
ప్రసేనుఁడు మిథస్సమ్యగ్విరోధోగ్రభం। డనకార్యుద్భటపుండరీకగజగండక్రోడభే
రుండవా। హానవిద్వేషితరక్షుభల్లుకమృగేంద్రాష్టాంఘ్రిజాతానవ। ధ్వనినాదా
ర్భటిదీర్ణఖస్వృగగకాంతారంబుఁగాంతారముల్॥ వ॥ కనియబ్బెడిదంపుటడవి
జొచ్చి యచ్చటఁ జటులమృగవ్యక్రీడారటచ్ఛిల్లపల్లవాధరీభుజాదండమండిత కో
దండశింజినీటంకారప్రతి స్వనదఖర్వోర్వీధరా గ్రస్థలీఘుమంఘుమార్భటికా
పూర్వకపరిపతితనిర్ఝరధారాపతనవేగ ఖనీభూతశిలాతల భయంకరధ్వా
నభయాకులితయుగ పద్ధావత్క్రౌంచకారండవ చక్రాంగరథాంగముఖనిఖిల
జలవిహంగమగరుత్పుటపటాత్కారా దభ్రవిభ్రమవిభ్రాజిత సరోవరంబులు
ను। బ్రభూతప్రపాతమధుమక్షికా ఘటితపరిణతమధురమధు చ్ఛత్రనిర్గళితా

రోగారిష్టదుర్భిక్ష తస్కరబాధాదులు బొరయక సుఖంబుండెనంత॥ మ॥ తన
తాత్పర్యమెఱుంగనొక్క తరి సత్రాజిత్తునా రత్నముం। దనకిమ్మంచు మురారి
గోరధనలుబ్ధస్వాంతుడై యాతడీ। బనియేమయ్య బృహుత్రశ్రమంబెనసి సంపా
దించుకొన్నట్టినా। మణినీకిమ్మని కొంచకాడెదవు నీమర్యాదగానంబడెఁ॥ ఇది
నీకర్పణమే నొనర్చునది లేదీకున్న నన్నేమిచే। సెదుపొమ్మంచు నరత్నమీయక జ
గత్సేవ్యున్ జగత్ప్రాణునబ్జదళాక్షుఁ మదిసంశయింపక దిరస్కారంబుగా
వించెదు। ర్మదమోహాస్పద చిత్తవృత్తులు చితప్రస్తావముల్ సేర్తురే॥ గీ॥ అంత
నొక్క సమయమందు సత్రాజిత్తు। సోదరుఁడు ప్రసేనుఁడాదరమున। వేటకేగద
లచి వేగనాఖేట।లీలానుకూల వేషమావహించి॥ ఉ॥ సంతతవైభవోన్నతిప్రశ
స్తిగరమ్యవిభావ్యతాఖిలా। శాంతము బ్రత్యహార్పిత మహారజతోత్కరమోది
తాశ్రిత। స్వాంతమునా శమంతము వెసఁ గళమందుధరించి ప్రాగ్దిశా।భ్యంతరదీ
ప్యమానరవియట్లు మహోజ్జ్వలుఁడౌచు వేడుకఁ॥ శా॥ ధారాపంచకధావనాన్వి
తము బ్రోద్యన్మారుతాతిత్వర।ప్రారూఢంబు మహోన్నతంబుభయపార్శ్వాబ
ద్ధకోదండతూ। ణీరాస్త్రంబుమనోజ్ఞరూపసుషమానీకాశమౌ ఘోటకం। బా
రోహించి ధృతాసియై సనియె ఘోరాగ్రాటవీవాటికిఁ॥ చ॥ చనునెడ నాప్రసేను
నకుసాంద్రరజోభరిపదాశుగాద్యనం। తనిబిడ దుర్నిమిత్తములు తత్పురబాహ్య।
మునందుదోచెదో।చినమృగయాపరివ్యసన శేము షినక్రూరగాము లెంచకేపున
జనిమెంగ్రియారతుఁడు ముందరిగోర మెఱుంగనేర్చునే॥ మ॥ చని మ్రోలంగనియెం
బ్రసేనుఁడుమిథస్సమ్యగ్విరోధోగ్రభం।డనకార్యుద్భటపుండరీకగజగండక్రోడభే
రుండవా।హనవిద్వేషితరక్షుభల్లుకమృగేంద్రాష్టాంఘ్రిజాతానవ। ద్యనినాదా
స్ఫుటదీర్ణఖస్ఫురగకాంతారంబుగాంతారముఁ॥ వ॥ కనియబ్బెడిదంపుటడవి
జొచ్చియచ్చటజటులమృగవ్యక్రీడారటచ్ఛిల్లపల్లవాధరీభుజాదండమండిత కో
దండశింజినీటంకారప్రతి స్వనదఖర్వోర్వీధరాగ్రస్థలీఘుమంఘుమార్భటికా
పూర్వకపరిపతితనిర్ఝరధారాపతనవేగ ఖనీభూతశిలాతల భయంకరధ్వా
నభయాకులితయుగపద్ధాపత్క్రౌంచకారండవచక్రాంగరథాంగముఖనిఖిల
జలవిహంగమగరుత్పటపటాత్కారా దభ్రవిభ్రమవిభ్రాజిత సరోవరంబులు
ను। బ్రభూతప్రపాతమధుమక్షికా ఘటితపరిణతమధురమధు చ్ఛత్రనిర్గళితా

క్షుద్రక్షౌద్రరసస్రవణమాద్యదచ్ఛభల్లభల్లోపమానఖరనఖరవిదళితవల్మీకరుం ధ్రరంధ్రోద్గతనిర్నిద్రకార్త్రవేయనికాయకబళనోన్మత్తకేకిలోకకేకారవవ్యాకులితదరీపరిసరప్రవర్ధమానమాలతీమాధవీమల్లికాదివల్లీమతల్లికావేల్లితమంజుకుంజపుంజంబులును। సమంజసప్రభంజనప్రసారాసకృత్పరస్పరపరస్పరసంఘర్షణరణత్కక్రియాభీషణఘోషణాభ్రంకషసాలతూలమాలూరరసాలాదిసాలషండమండలంబును। స్వస్వప్రవర్ధితతృణధ్వజవ్రజనిర్మూలనప్రాప్యమానతదగ్రపచేళిమధాన్యగ్రహణనిమిత్తోచాత్తఘుర్ఘురనిర్ఘోషణపురస్సరాతిదారుణరణకరణస్తబ్ధరోమస్తోమాన్యోన్యఘట్టనప్రభగ్నదంష్ట్రాంతరనిర్ముక్తముక్తాఫలపరంపరాతరంగితశృంగాటకంబులును। బల్లవితసల్లకీతరుతల్లజభంజనపరోన్నమితహస్తప్రశస్తవిన్యాసవిలాసధురంధరసింధురబంధురఘీంకారసంకులావరణాంకురితోద్వేలశాద్వలతృణభక్షణాక్షీణహరిణగణకంఠలుంఠనపరిస్రవదస్రధారాసంసేవనమాంసలప్రచండపుండరీకప్రకాండసముద్భటఘుటఘుటధ్వనిఘూర్ణమానసానువులును। సందర్శించి యందందగ్రందుకొను గజగవయగండభేరుండశరభసైరిభక్రోడప్రముఖమృగంబులను ధనుర్గుణంబు సలిపియుశంఖంబుబూరించియు జేదశిలివిసరియునడిచంబుఝళిపించియు దురంగంబుబరపియు ననలయంత్రంబుజూడియు జోపువెట్టిన॥ గీ॥ నిదురలుడుగునవియు బెదురొందునవియు। మత్సరము లెడలునవియుజతలువీడు! నవియునగుచునెలవులందుండిభోరున। నఖిలమృగచయంబులలుకవెడలె॥ క॥ ఆసమయమునప్రసేనుం। డాసకలమృగాళిడాసిహాషోత్కర్షోల్లాసాత్ముడగుచువేగన్। భాసురమృగయావిహారపారాయణుడయి॥ క॥ గండంబుపజ్జబరువిడు। గండంబుప్రసేనుడరసిగడియదునీకి। గండంబనిదునిమెమహో। ద్గండంబుగవెసప్రచండకాండప్రహతిన్॥ క॥ దారుణఘీంకృతిసీఘను। దారుణదృష్టియయిపయికినరుదెంచుమహా। వారణముగ్దునుమాడెన। వారుణపుంఖానుపుంఖవరశరనిహతిన్॥ క॥ గంధర్వులభినుతింపగ। గంధర్వునుబరపిఘోరకాననధావ। ద్గంధర్వముదునిమెనుయా। గాంధోగ్ర్యాచ్ఛయశుహాతడతులాస్త్రమునన్॥ చ॥ గురువెదుచున్నికుంజమునగూరుకుక్రోల్పులిగాంచియొక్కబల్।శరమడరింపనులిపడిచండతచేనదికాండ్రుమంచు।బి

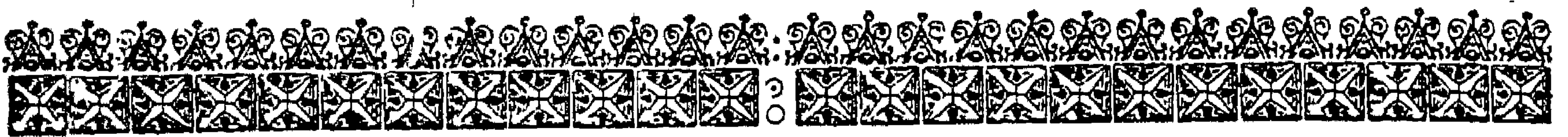
ట్టరచుచువచ్చి వెండియొకయమ్మిడగానదియుఁ గణింపకే। ద్ధరపయిబర్వినా
తడువడిఁ గడిమింబోడిచెన్చిడెంబునఁ॥ చ॥ హయమునుగాంచినంతనెమహా
రుషచేనొక సైరిభంబుతద్దయుపదఘట్టనాప్తినిలదద్దరిలంగగిలాచుఁచున్మదో
చ్ఛ్రియగతివచ్చి తద్గురుశరమ్ముల గొమ్ములజిమ్ముచుఁ వడింబయిపడిగూలెద
చ్ఛితకృపాణహతింగు లిశాహతాద్రినాన్॥సీ॥ ప్రియకంబుగెడపె దోః ప్రియక
లంబంబున శంబరస్థితిజంపెశంబరంబు। నచ్ఛభల్లముద్రుంచె నచ్ఛభల్లంబున
రంకుబోకార్చె నిరంకుశగతి। గండళిదునిమెహ్వాతఁండళితాసక్తిశల్యంబుదూ
టాడెశల్యయుక్తి। సృమరంబుధృఢలక్ష్యసృమర దృష్టివధించెఖడ్గంబు డెగ
టార్చెఖడ్గధార। శరభగరుదంబకంబునశరభమేసె। గదలిదూటాడెశరహతి
గదలిపడగ। రాముమనగల్చె శౌర్యాభిరామపటిమ। గోలమునుగూలిచెలకో
రికోలనతడు॥ క॥ యీకరణిమారిమసగిన। జోకందనకెదురులేని శూరత్వము
చే। నాకానప్రసేనుండ। స్తోకమృగావళులదునిమితూటాడునెడఁ॥ సీ॥కల్పాం
తరుద్రుడకాఁంతార విహృతీభమృగవరాకృతి జనియించెననగ। సందంద
మందువనానలంబేకమై క్రందుగానొకఁ చోగ్రాలెననగ। నిలప్రసేనునిపాలి
మృత్యువు సామజద్వేషియై మూర్తిభవించెననగ। బాతాళగతఫణీశ్వరహాలా
హాలకీలి పృధివిమీదికినంకురించెననగ।నొక్కఁకంఠీరవంబుక్రోధోగ్రమూర్తియ
గుచుగవినుండి వెల్వడియద్రులద్రువ। ఘూరితరఘుర్ఘురధ్వని బొబ్బలిడుచు। శీ
ఘ్రగతిబారుదెంచె ప్రసేనుపైకి॥ వ॥ అత్తెరంగునంబరతెంచు పంచాస్యంబు
గాంచికించిత్తుగొంచకుదంచదవక్రవిక్రమోల్లాసభాసురముఖుండై ప్రసేనుం
డుద్దండభుజాదండతాండవిత కోదండపాండితిమెండుకొన గాండంబునిండగు
ణంబు సారించివేసారకాసారపూరంబున రసాధరంబుగప్పు ఘనాఘనంబు
గండున బ్రచండకాండ ప్రకాండంబులుతండోప తండంబులుగాదుండీ వైరి
నిండించిన గండరకవ్రేటులకుదప్ప దాటుచు దప్పనివి కుప్పళించి పెళపెళను
రుమాడుచుగాడినవాడితూపులలెకిఁంపక గ్రక్కునఁనకఁంఠీరవంబువెగ్గలంపు
టగ్గలికతోడగ్గరు నెడప్రసేనుండఖండతరపరుష శరపరంపరగురియుచునపా
రపర్ధాక్రమద్రఢిమాధురంధరతానుబంధబంధురంబగు సైంధవంబు సింధు
రపరిపంధికంద నీకనమందోదార ఘోరితవల్గిత రేచితాదిగమనచాతురింబరప

నకేసరివేసరకెల్లుకుప్పించిననట్లు కుప్పించుచు నెల్లేగిననల్లేగుచు నేమొగం
బయిననామొగంబగుచు బ్రబలపదఖరనఖరకఠోరకుఠారంబుల బ్రహరింపుచు
దురగంబు గిరిగీసినపగిదిగొదలనీకవీకంబయింబడి నిష్ఠురతరదంష్ట్రాగ్రంబుల
గంఠంబకుంఠితోత్కంఠంబట్టి నెట్టననట్టిట్టు ఘట్టించినఘోట్టాణంబు సంక్షీణిత
ప్రాణంబై క్షోణింబడు నాలో బ్రసేనుండు ధరణికిలంఘించియని వార్యశౌర్య
ధుర్యుండగుచు గదాదండంబున మోదియుగుంతంబున గ్రుమ్మియుబిడెంబునబా
డిచియుగటారున దూటాడియు నెన్నియొనర్చిననన్నియు నెన్నక ఘోటకంబు
గీటడంచి తనపైకడరిననతడు మణిచూడంబగు కేడెంబుహరిచరణ నఖరప్ర
హారంబులకొడ్డుకొని యపరంజిపరుంజు క్రొంజికిలిబాకున గుడియెడమలవిస
రుచు సవ్యాపసవ్య చిత్రగతిభ్రమణంబుల బరిభ్రమించుచున్నానాహార్యక్షంబ
క్షీణరూక్షభావంబున గన్నునబయింబడి నఖకులిశకోటుల నాప్రసేనువాలు
నుంబలుకయు నులినులిచేసిరోసంబున మైకత్తళంబుదుత్తురుమురుగావించిప
డందిగిచి పదంబులనిరికించి శిరంబునదోరంపుకోరలగుత్తుకను త్తరించిక్రొన్నె
త్తురుగటగటం గ్రోలితదీయదివ్యరత్నంబు గ్రహియించియుదగ్రతరాగ్రహం
బున జటులఘుటఘుటధ్వనులిడుచు గడిమింబరచెనంత॥ సీ॥ ఒకకొండనుండివే
రొకకొండమీదికే ఘనుడుదయాస్తాద్యగములదుమికె। గైలాసమునజానుకాం
డప్రహతినే ప్రబలుడుదైత్యోర్వ్యుఝ్ఝితా చలమగల్చె। బలియజ్ఞవేళనే బల్లిదుండ
మరముఖ్య సభాసదులకు చోద్యంబానర్చె। శ్రద్ధబ్రదక్షిణత్రయివిశ్వపూర్ణత్రి
విక్రమస్వామికే విభుడునల్పె। రామకయింకర్యధుర్యత నేమహాత్ముడలఘులం
కాసురులననేకులవధించె। నట్టిధీమంతుడతిశాంతుడధికశౌర్య। వంతుడలజాం
బవంతుండు సంతసమున॥ ఉ॥ స్వస్థితియుక్తశైల దరిసయ్యానవెల్వడి యోగి
సన్నికృష్టస్థవి శుద్ధపుష్కరిణిస్నానజ పక్రియలాచరించిని। స్థాస్థనిజాశ్రమాచ
లగుహాంగదియంజనుదెంచుచుండియ । గ్రస్థలిబర్వుదివ్యమణికాంత్యభిసాంద్ర
మునమ్మృగేంద్రముఖ్॥ ఉ॥ కాంచిమృగంబస్రుకలితగాత్రముతోమణితోరయా
ననే। తెంచుచునున్న దెన్నునిదిధీరువాః కానొక వేటకానిదుం। డించితదీయరత్న
మువడింగొని యేగెడునట్లుగానిచో। జంచదసృక్శరీరమును సన్మణియుంగలు
గంగనేటికిన్॥

క॥అనినిశ్చయించిసింగం।బునునిమితదీయరత్నముంగొనజిత్తంబునను
త్సహించితాస।య్యానసింగమునడ్డగించియనికడరుటయ్యెఁ॥వ॥ అదిఘోరంబు
గబొబ్బరిల్లుచును శౌర్యస్ఫూర్తిబై రాజయా।స్పదబాహాగ్రనఖప్రహారములనా
పంచాస్యమున్‌జంపిత।ద్విదితానర్ఘ్యశమంతమున్ రుచిరదీప్తిచ్ఛాదితా శాంత
మున్ । ముదమొప్పంగొని జాంబవంతుడరిగెన్ భూభృద్దరీవాటికిన్॥ క॥ అ
నియిట్లుశౌనకాదుల। కనురతిగథకుండుచెప్ప నాలించిముదం। బునదేలిభవిష్య
త్కథ। ననఘావినుచుమని సూతునడిగిరితపసుల్॥ మ॥ ప్రణుతప్రాభవసంగ
సంగరహతా పారత్రిపూరున్మద। తృణదాటప్రబలాంగలాంగలధరాచ్ఛస్ఫార
మాళ్యంఘ్రిభూ। షణితాబ్జాదిభుజంగజంగమవశత్వ త్స్మైధరభ్రాంతికా।రణ
గోరాజతురంగరంగదురుగోరంటాగ్రహారస్థితా॥క॥కమలముగయనచికురక
రకమలవిరాజద్విలాసకమలకిశోరా।కమలాకరవిశిఖాకర।కమలాధిపబాణనార
కమలతృష్ణైనా॥ ఉత్సాహ॥ సకలజాల, కలుషజాల, శకులజాలనిర్జర। ప్రకర
సాల, శిఖరసాల, పనరసాల, వాలపా॥ వకితఫాల, చకితబాల, భయవిఫాల
లోకదా। హాకకరాల సద్గరాలయత్కరాలకంధరా.

గద్య॥ ఇదిశ్రీమత్కవితాచతుర తురగా వెంకయామరవాది రామ
యోభయకవి ప్రణీతంబైనశమంతకోదంతంబను మహాప్రబంధంబునందు ప్ర
థమాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

శ్రీ ర స్తు.

ద్వితీయాశ్వాసము.

మశ్రీద్గోరంటాఖ్య గ్రామస్థితవాసి రెడ్డిరామయసుకృతి। గ్రామణ్యభిప్రతిష్ఠిత। సోమేశ్వరదేవవిబుధ। శుభకరభావా॥ తే॥గీ॥ అవధరింపుము శౌనకాద్యఖిలతాప। సేంద్రులకు రోమహర్షణి యిట్లు బలుకు। నట్లు భల్లూకలోకేశుడాత్మగిరిగు। హాంతరాళంబునకు బ్రీతి నరుగుదెంచి॥ సీ॥ ఏలలనాలోకధాళధళికినోడి హరిణికాతరదృష్టి నధిగమించె। నేమహిళాగండధామలీలకు జంకి శశిరేఖ బహుళకృశత్వమూనె। నేరామచారూరుసౌరందలేక దుర్భరజడస్థితిరంభ శిరము వంచె। నేసతినఖరవిలాసంబు నెనయనోపక తారవెలవెలబారనయ్యె। నట్టిది వ్యాంగనాతిశాత్యధికరూప। వతికి జాంబవతి సమాహ్వయకుదనదు। నెనరుపట్టికి కేళికుర్వనముగాశ। మంతకము జాంబవంతుడొసగెనంత॥ చ॥ క్షితిదన పేరిటక్ బ్రతుకు సింహమ్ము జంపియు నాత్మరత్నముద్ధతి హరియించె ఋక్షవిభుడంచు రుషన్పడినట్లు పాటలా। కృతియయి యేకనామను వహించుట నాహరిమృత్యశౌచసి। గ్గతికి మునుంగనే గెనన గాజని యెన్ రవిపశ్చిమాబ్ధికిన్॥ క॥ అపరదిశాగామి దినా। ధిపరధహయఖరఖురాహతిక్షుపితాస్త్రాద్రిపృథుల గైరికధాతువ। రపరాగంబనగ సాంధ్య। రాగము బొలిచెన్॥ చ॥ పరగిరిదంభవల్మీకము పైకరు దెంచు రవిచ్ఛలాండజేశ్వరుగని భీతిచే దదధివాసము బాసి రయాన పాఱిస్కభృ। ద్దరులకు జేరబాయునసితస్ఫుటిపంక్తులో కోయనంగ మే। చరముగబారె నీడలతిడూరసమావృతరీతిబాఱిచికిన్॥ మ॥ చరమాశాంతవనాంతరోజ్వలకవోష్ణద్యోతదంభోగ్రదు। స్తరదావోద్గతధూమమాలయొ దినాంతగ్రీష్మవేళాంతదు। ర్భరసంధ్యాతటిదంశుపూర్వనిబిడాభ్రశ్రేణియో హార్య గో। చరసిర్భితిచరతరాచ్ఛటయో నాత్మాంబరద్వ్రగ్రాంజీకటుల్॥ చ॥ పతివిరహార్తిమూర్ఛలినభంగిపయోజినివాడబారెద। ద్గతిదినభర్తకున్ దెలుప దత్ప్రియతంబ్రియబాసియేగనో। జతవిడి హేళిజూడ బడి చక్రము నెవ్వగనేగె కాలసం। గతి రవికబ్బుటన్ ముదముగాంచె నననన్ గుముదంబు శోభిలెన్॥ సీ॥ నటదుమాధవశిరోంతరలుఠత్సరిదున్నమద్వారికణపరంపరలనంగ। హరిదంతరాళ మస్వరివిపళ్ళిక నిశాకుకిరాటిబెట్టిన గ్రుడ్లనంగ। గగనోపవనమునఘుస్రాంతచైత్రసంప్రాప్తిబూసినసుమప్ర

కరమనఁగ। సంధ్యార్వపూర్వమైజగము ముంచినతమోంబుధి వెల్లిబోడము బుద్బు
దములనఁగ। ఖరకిరణ దంభదాశాహార్య కరవిదళిత। బిసరుహభవాండకువల
యాపీడనోగ్ర। కరటికుంభోద్గళిత మౌక్తికప్రతానమనఁగనవతారకాసమూ
హంబులడరె॥ క॥ అత్తరి ద్వారకసత్రా। జిత్తాత్మగృహంబునకు ప్రసేనుఁడు రా
మిఁక। జిత్తమునఁదీనికేమిసి। మిత్తంబని తద్విచారమేయుండఁగుచుఁ॥ మ॥ పసు
లూరంబడి యెన్నిఁటుకురనిదోపన్నాగెఖద్యోతముల్ మసకంబారెదిశలఁగ్రో
రపుటిరుల్ త్వ్మాసిండె గూళ్ళన్విహాయసముల్సేరె। నుడుల్లసించెను నభంమ్మంతం
తకుంరాత్రిపెం। పెసఁగఁ జొచ్చె ప్రసేనుఁడింటికకటా యేతెంచఁడయ్యెన్గదా॥
సీ॥ ఇంతరాతిరియైనకాంతారమందుండియే తెంచకుండుటకెద్దియొకొ। ఘో
రవిపత్తుచేకూర నౌనన్లైనవేటయందెటువంటిభీకరోగ్ర। మృగములనేనియు
మేకొనితాటాడుబలుపోటరియకాకవానిచేత। మడియునాతఁడు గాఁడు మత్పి
యానుజుశక్తిమదినేనెరుంగ నామఱిదలంప। నెవ్వఁడో యొకఁడుదురాత్ముడవ్వ
నమున। కస్మదనుజుఁడుజను దెంచుటాత్మనెరిగి। రత్నహరణేచ్ఛఁగహనాంతరము
నకేఁగి। ధృతకపటయుక్తినతని వధింపఁబోలు॥ వ॥ అనియోచించి గ్రక్కున ప్ర
త్యుద్గతపూర్వస్మృతియైయాసత్రాజిత్తుండంతరంగంబున॥

చ॥ వెనుకటికొక్కనాఁడుమణి వేఁడినచోదనకీనొసంగకుండినపగనాట
గోలెదనడెందమున న్వహించియున్నవాఁడనయమువాసుదేవుఁడిపుడాతఁడె
నాయనుజు న్వనంబునన్దునిమి తదీయరత్నమునుదొంగిలినాఁడిది నిశ్చయంబు
గఁ॥ ఉ॥ ఎంతకువచ్చెకృష్ణుఁడిదియేమియధర్మము రత్నమీనిదు। ర్దాంతమనోవి
రోధమునుదాలిచికాలము వేచియుండిప। న్యంతరసీమనాయనుజునోర్చిమణి
న్హరియించెగాయయో। యింతటిదుష్టులున్నికనెట్లి తరుల్ బ్రతుకంగలారి
లఁ॥ క॥ మానకమణికైకొనిన। న్మానెంగరుణా విహీనమతియాచుమదీ। యా
నుజునారకదునుమెఁ। దానకటాదీననేమిదనకులభించెఁ॥ క॥ అనిసత్రాజిత్తు
డుతన। యనుజుడుహరిచేతమడిసె। నని వెసజిత్తంబుననిశ్చయించిభోరున। నను
జున్గురియించియిట్టులని విలపించెఁ॥ క॥ పరమోత్సవంబుతోఁ భీ। కరమృగయా
ఖేలనంబు గావింపంగా। నరుదెంచికృష్ణుఁడనుసు స్థిరమృత్యువుపాలబడెనశించి
తెతండ్రీ॥ ఉ॥ చారుశమంతకాంశుతతిచంచలగాగ్రృత దోశ్శ్నాసటం। కారము
గర్జగానిబిడకాండపరంపరచే మహామృగ। స్ఫారదవాగ్ని నార్చుచు నెసంగుప్ర
సేనఘనాఘుసంబురయా। పాశిచెగాయయోజలరుహాక్షసమీరముదాకిదైవమా॥

ఉ॥ ఎక్కడికేగినన్మరల నెప్పుడువత్తువకోయటంచులో । స్రుక్కుచుతావకాగతికెజూచుచునుండగవచ్చిభక్తితో। మ్రొక్కికవుంగలించుకొని మోదితునన్నొనరింతువిప్పుడీ। వెక్కడనుండివత్తువనియే నెదలోదలతున్న హైూదరా॥

సీ॥ పరుషతపోదీక్ష దరణినారాధించి కాంక్ష నేలశమంతకముబడశితి బడసిననేమియన్నడు రానిజలజాక్షు డేటికి మనయింటికేగుదెంచె। నేగుదెంచిననేమిబాగుగా వనితల్ప కాశమంతకమేలనాతడడిగె। నడిగినవెంటనే నధికవైరముబూనబడదనిమణినేల నిడగనైతి। నిడకయుండిననేమి నేడడవికేల। నదియధరియించియరిగితీ వరుగుజాడ। యేలశౌరికి దెలిసిహా యింతచర్య। మొనయుట త్వదీయ మృతికిగాబోలుననుజ॥ వ॥ అనిబహువిధంబుల విలపించివెండియు॥

ఉ॥ హాయనుభవ్యరూప నివహాయనునర్గళ దృశ్యమానబా। హాయనుసాంద్రవిక్రమవహాయనునిర్జిత విద్విషత్సమూ। హాయనుధైర్యదైవత గృహాయనునాశ్రితబాంధవానుమో। హాయనుసన్మనోజలరుహాయనుసువ్రత ఘూర్వహాయనుజ॥

ఉ॥ నాయనుసంభవాయను ఘనాయనుదూరిత మత్తచిత్తమా। నాయనుచంద్రబింబ వదనాయనుకోవిదవర్ణనీయదా । నాయనునాతకాసంస దవనాయనుకోమలవాక్ప్రకాశమా। నాయనుసద్గుణౌఘభవ నాయనుయాదవ నందనాయనుజ॥ ఉ॥ రాయనునన్నుబాయ నగురాయనునామొర నాలకింపవే। రాయనుగూర్మిగన్గొనుము రాయనుబలికిన బల్కవీవదే। రాయనునంకపాళినిడరాయను నాప్రియసోదరాయనుజ॥ వ॥ ఇవ్విధంబున సత్రాజిత్తుపుత్రమిత్రకళత్రాద్యఖిల కుటుంబయుతుండై ప్రసేనుగురించికన్నీరు మున్నీరుగా ఘోరుఘోరునవాపోవుచున్న నారోదనధ్వానంబువిని పౌరులందరందులకుంబరదెంచిసందడులం జడియుచునిదియేమికారణంబని యడిగిననయన కోణంబులదిగజారునశ్రుధారల దుడిచికొనుచు నెల్లరువిననప్పౌరముఖ్యులతో సత్రాజిత్తుండిట్లనియె॥ చ॥ వెనుకటికొక్కనాడు నరవిందదళాక్షుడు మాగృహాంనకుజనువునవచ్చి నాకినుడొసంగుశమంతక మిమ్మటన్ననే। దనకదియీకయుండిననదామదినామెడ నాటగోలెబా।యనిపగబూనిరత్న హరణార్థముకాలనిరీక్షితాత్ముడై॥ ఉ॥ మామకసోదరుండల శమంతముకంధర దాల్చినేడువ।న్యామహీవేటగ్రుమ్మరగ నాతనిజంపిమణిన్హరించెనే। నేమనిచెప్పవాడనిక కృష్ణుడుమమ్మమనంగనియ్యడ। య్యోమిముబోంట్లువిన్నచన కొచ్చమటంచు దలంచడేమొకో॥ ఉ॥ ఎంతకువచ్చెకృష్ణుడిది యేమియధర్మము రత్నమీని। దుర్దాంతమనోవిరోధమును దాలిచికాలము వేచియుండివ। న్యాంతరసీమ నాయనుజు

నార్చిమణిన్హరియించెగాయయో। యింతటిదుష్టుఁడున్ననిక నెట్లితరుల్ బ్రతుకంగలారిలన్॥ క॥ మానకమణికైకొనినన్। మానెన్ గరుణావిహీనమతియాచుమదీ। య్యానుజుమూరకదునిమెన్। వానకటాదీననేమిదనకులభించెన్.

ఉ॥ ఈతఁడుధర్మకర్తయట యెల్లవివాదలు దీర్చుపట్లనా। హాతనకెట్టిదుర్నయము లర్హమెదుష్టతమామకానుసం। జాతునిజంపినట్టి కలుషంబదియెప్పటికైననిప్పయో। జాతదళాయతాక్షునకు సంఘటియింపకయూరకేగునే॥ తే॥గీ॥ మొదటవెన్నలుహరియించె బిదపగోప। కన్యకాంశుకహృతిసల్పెగడకునస్మ। దుపలనుగ్రహించె బాల్యంబునుండిచోర। వృత్తిచేగదబ్రతుకుటకృష్ణుఁడహాహా॥ వ॥ అనిగోవిందునిందింపుచుగ్రందుగావందురు సత్రాజిత్తునుసద్యస్సముచితాలాపంబుల నూరార్చి యటదరలి తమలోదారొండురుతో గృష్ణుండెంతజేసెనను వారునుమహాత్ముండగునతండిట్లేలజేయుననువారును దీనినిశ్చయింపనెవ్వరితరంబను వారుననగుచు నప్పౌరులు నిజనివాసంబులకుంజనిరంత సత్రాజిత్తుండును యువీయవియోగాస్తోక శోకానల దందహ్యమానమానసుండగుచు నిద్రాహారంబులుజ్జగించి క్షణక్షణానుజాను జేత్యనులాపంబులగూయిడుచునాకేయి వేగుచున్నంత॥ మ॥ అనుమానంబున శౌరిదూరికలుషం బార్జింపకేవంచుగ్రా। ద్దననాత్మప్రియశిష్యుడాటనల సత్రాజిత్తుబోధింపనిం। పెనయన్వాసర నాయకుండనుపగా నేతెంచుదద్దూతలా। గునబ్రాచిన్బొడిచెన్ మిణుకుఁగురనివేగుంజుక్కస్వచ్ఛచ్ఛవిన్ ॥క॥సరియోగకోకదృగ్జల। నివహమ్మపావర్షవిరమ నిశ్చయ్యయకై। తవశారదవేళోద్భవ। నవధవళాభ్రమనదూర్చునందెలుపారెన్॥ తనకున్ శౌరికి హర్యభిఖ్య ధరసందర్శించుటంజేసితత। ద్ఘనసౌజ్ఞాభ్యనుబంధ బంధురతిసత్రాజిత్తు దుర్నీతిన।ద్దనుజారాతికిదెల్ప వచ్చెనన బ్రాతఃకాలవాతూలమొ। య్యనవీచెన్ దరఫుల్లపంకజ కషాయామోదసంపాదియై॥ చ॥ అవనినభోంతరాళగ హనాంతరసంచర దంధకారకై। తవమదనాగమున్నమయదంభకిరాతుఁడు వేగుచుకఁకై। దువనరుకన్బొరిందొరగుతోరపురక్తఝరంబనంగన। బ్జవనహితోదయ ప్రథమపాటలదీధితి పొల్చెదూర్పునన్॥ శా॥ సత్రాజిత్తు సహోదరుంగురిచిత త్సద్మంబునన్ మ్రోయుని। ర్మాతాత్రధ్వనియోయన్నలకలారావంబుగావింపుచుం।బత్రిశ్రేణులుగూళ్ళవెల్వడెదదాబాలప్రవృద్ధార్తికిన్। ధాత్రీజంబులుజాలిబడ్డకరణిన్ జారెన్దుషారాంబువుల్॥ ఉ॥ పావనజాతశోభఁబెనుపన్గుముదాళిశిరిన్హరింపగా। గేవలరక్తిమైనినుఁడాగింజనుదేరగ దద్విజాతియా। గావునఁనొంటిమైనెదురుగాగనుపట్టగరాద

టంచు నెంతేవడి జోడు గూడినగతిఁ గవగూడెరథాంగమయ్యెడన్॥ శా॥ మా నానాండజ జ్ఞాతినేలు గరుడున్మన్నించువాఁడట్టిరా। ధానాథున్మదిగొంకకూరక యసత్రాజిత్తునిందించెగా। బోసేకీతనిదుర్నయంబుహరికిన్ ముమ్మాటికిం దెల్పు మా। కొనంచున్ ద్రివిధంబులన్మొరయుచాయన్గూనెగో ళ్ళెల్లడన్॥ ఉ॥ తేనియ నిగ్గుబొట్టునిడి తేటులకాటుక దిద్దికర్నికల్। బూనిరజోహరిద్రమెయిబూసియు కంకణహంసక ప్రజస్వానమెసంగగొప్పిందరగపయ్యెదజారగసన్ముఖాబ్జయై। భా నునికంటెనొల్దొలుతపద్మినిమేల్కనియుండెనింపునన్॥ మ॥ తనభక్తుండు ప్రసేను నగ్రజుడుదుర్దాంతాత్తి చేనున్నవా। డనివానింగృపనాదరించుటకుడాయంవచ్చె నాప్రాచినె। ట్టనసూర్యుండుదయించెగల్యానృపచూడారత్నమైతోసమి। న్నున కుఙ్ప్రాకెనవారుణాతపముతన్వాత్మాంగరాగంబునన్॥ వ॥ అయ్యవసరంబు ననాడేయిసత్రాజిత్తుండొనర్చుకృష్ణవిషయంబైన నిందాప్రశంసకర్ణాకర్ణికగా బురంబునెల్లెడవిల్లి విరిసిపరస్పరపుగుసగుసలెసగమెసగు చుండెనటశౌరిహ జారంబున॥

సీ॥ తేజోపహ్వాతవసుదేవుండు వసుదేవుడుచితక్రియోద్ధవుండుద్ధవుం డు। నానార్యపూజనానందుండునందుండు। వైరిభీకరణనా-సీరిసీరి-భూరిపు ణ్యోద్యమాక్రూరుడక్రూరుండుచకితలోకకృతవర్మవర్మ। సతతప్రతితశౌర్యసా త్యకిసాత్యకికల్యకుంఠితభుజాగదుడుగదుడు।నాదిగాగలబాంధవులర్వాపీఠి। కస్తు లై యుండకవినటగాయకముఖ నిఖిలజనములు తమతమనియమితస్థ। లులవసిం చియథావిధిబలసికొలువ॥ సీ॥ నికటస్థలినెసంగునిజసద్యశోవిక్రమములట్లశంఖ చక్రములువెలయ శ్యామలాభ్రోజ్వ లచ్చుంచలాకృతిమేనహొంబట్టుజిలుగురెం టెంబువరల। బ్రథమాద్రిపైనొప్పుబాలార్కబింబంబు గతిగిరీటముమస్తకమున నమరం।నాత్మస్థభక్తాంచదను రక్తివెలిబర్వుపగిదిబేరెదకౌస్తుభంబుసెలగ।హార కుండలకటకకేయూరముఖ్య। భూషణద్యుతులెల్లెడబొరయవంది। మాగధుల్ సంస్తుతులొనర్పమాధవుండు। నిండుకొలువుండెగన్నులపండువగుచు॥ వ॥ అ య్యవసరంబున నహరహంబుబురంబున గ్రుమ్మరునమ్మధుసూదనువార్తావ హులరుదెంచిసమంచితభయభక్తిసంభ్రమంబులు మనంబునబెనంగొనవినయ వినమితశరీరులై కరకమలంబులుముకుళించియిట్లనిరి॥ క॥ దండంబుజగద్రక్షక। దండముజలజాతనయన దండముశౌరీ। దండంబుదేవకీసుత। దండముఖలహార ణనిపుణదండముకృష్ణా॥ అనినమస్కరించిమోడ్పిలనిలుచున్నవార్తావహులలాగాం చికృష్ణుండునగరవార్తావిశేషంబులేమియనియడిగినవారలిట్లనిరి॥ శా॥ స్వామీ

చేవరవారికే మనుచువిజ్ఞాపింతుమీ రేయిను। ద్దామప్రీతిబురింజరించు నెడస
త్రాజిత్తుగేహంబున। స్ఫీమార్తధ్వనిఘోరునఙ్ దివిభువుల్ నిండంగమ్రోసెంద
దీ। యామేయార్తరుతిన్‌వినఁబడెనవాచ్యాశ్రావ్యవృత్తాంతమున్॥ వ॥ అదియు
ద్దియనిన మున్నొక్కనాడుమీరుసత్రాజిత్తుగృహంబునకు విచ్చేసితదీయశమం
తకంబడిగిననతఁడిడకున్ననాటంగోలెమనంబునబగబూనియుండినిన్నతత్సహో
దరుండలప్రసేనుండమ్మణిధరియించియాఖేటక్రీడకడలికరిగిననెరింగివానివనంబు
నజంపితద్రత్నంబుహరించితిరనినిజాదరణకరణనిమిత్తగృహాయాతపౌరజనంబు
తోఁజెప్పుకొని దుఃఖించెనవ్వార్తయేకర్ణాకర్ణివశంబున నెల్లవారితరేతరంబు
గుసగుసలంబోవుచుండిరని విన్నవించిననుల్లంబులుఝల్లుమన నెల్లసభాసదు
లును పరస్పరాలోకితముఖులయి యతివిస్మితచేతస్కులైరికృష్ణుండునునట్లన
య్యెనిజమనంబున॥ అక్కటనింతకంటెవిన నబ్బురమెయ్యదిపూర్వ మెన్నఁడో।
యొక్కఁడమానికంబడిగియుండితిగాకదియీకయున్నచో। నెక్కడవైరమూని
తిదియెక్కడిముచ్చటతద్యలీయునే। నెక్కడప్రాణమారిచితి నెక్కడిమానిక
మున్హరించితిన్॥

ఉ॥ వానిసహోదరుండువనవాటికిబోవుటయెనెరుంగన। మ్మానికమే
డగొంటినణుమాత్రమునెమ్మదినెవ్వరెట్టివా। రైనదెరుంగలేకజడుడైయతడేని
దిచేసితంచునా। పైననుమానమూనియపవాదము నూరకగూరిచెన్‌గదా॥ శా॥
న్యాయన్యాయములెన్ననెవ్వనితరంబాలించువారెల్లనా। హాయానొనిదకాదు
కాదనెడువారల్‌గాకసారాంశమున్। దీయంజాలుదురే తలంపనకటానిందా
భరంబూరకన్।నాయందేర్పడెదీనినింకమరలన్మాయించుటేమాటకో॥ఉ॥నే
డిదినాకకారణపునిందఘటించుటకున్ నిదానము। న్జూడగనాత్తభాద్రపదశుద్ధ
చతుర్థిపయోఘటోడుస। మాడ్డనుబింబదర్శనసమగ్రతసూశశిగూర్చి విఘ్నగా
జాడినశాపవాక్యముయదార్థముగాకదియేలవేరగున్॥ వ॥ అనిమనంబునసూహిం
పుచునానిఖిలగుణగణాలంకరిష్ణుండగుకృష్ణుండెల్లవారలువిననిట్లనియె॥ సీ॥ విను
డేనుమున్నొక్కదినమునబంధుభావమునసత్రాజిత్తుభవనమునకు। సరవినేతెం
చిప్రస్తావవశమ్మున నతనిభావమెరుంగనాశమంత। మిడమంచుగోరితినింతయు
గాకింకనేకల్మషక్రియనెపుగనిస్లు। నూరకనిందసేకూరెనాయడదీనినె భ్ఛంగి
నైసమాయింతుగాని। పూర్వమందుజతుర్థినంభోజవైరి। గాంచువారికినపనిం
దకలుగుగాక। యనుచుజంద్రుగురించిగజాస్యుడాడు। మాటనేడిట్లునాపట్ల
నూటిపడియె॥ చ॥ అనవినిసభ్యులెల్లవిననాహరితోహలియిట్లనుఙ్సుధాం।

శశిమహీనెవ్వరేనియును శుద్ధచతుర్థిని గాంచినఁ సడిం। గనిమెదరంచు నేలను డుకాంతుశపించె గజాస్యుఁడద్దినం। బున నెశశాంకుదర్శనము బొందగ నేటికినీకు జేకురెన్॥ చ॥ అనిబలదేవుఁడాడ్డనలినాయత నేత్రుఁడు తత్కథాక్రమం। బునిఖిలమగ్రజాతునకు బోధమొనర్పగనుత్సహించియి। ట్లనుకుసుమాయుధాహితశిరోంతనితాంతసరిన్మహాచ్ఛ్మహా। ర్జనితతరంగరంగదతిసాంద్రఘుమంఘుమనాదమాధురిన్॥

శా॥ దిక్కాంతాభిముఖస్థదర్పణమనన్ దీపించు రౌప్యాద్రిస। మ్యక్కౌతూహలవృత్తిసర్వసురసమాశ్రిటోత్కటికోల్వన్మణీ। భాకూటంబున భద్రపీఠినుమయున్ భర్గుండుగూర్చుండిమే। ల్పైకొప్పన్ భువనావనంబరయుచుం బేరోలగంబున్నచోన్॥ క॥ జననీజనకులకింపుగ। గణనాథుఁడు బాల్యకేళికాపరుడై పె। ల్చనకుబ్జాకృతినచ్చట। ఘనముగ గ్రీడింపుచుండగనిచంద్రుడెదన్॥ ఉ॥ యాతనికన్నులెంత మొగమెంతయుదోజ ఘనంబులెంతకా। ళ్లేతులవెంతయీగిటకసీదిలకింపగరోతయంచురూ। పాతిశయస్మయంబునగిలార్చుచుబకకసనవ్వనవ్విసన్। శీతమయూఖునుద్దవిడసింధురవక్త్రుడుగాంచిచెచ్చెరన్॥ చ॥ కినిసిమహోగ్రుఁడౌచుబలికెన్నిరతంబున శేషలోకవీ। క్ష్యనిబిడచారుమూర్తిననిగర్వముచేనవమానదృష్టినై। కనినను నవ్వెదత్ఫలముగాంచెదుగాక చతుర్థిచంద్రునిం। గనినజగజ్జనంబునకకారణనిందనమావహిల్లెడున్॥ మ॥ అనిశాపంబిడినంత నేవెరచియోయయ్యాజడాత్ముండనై। యనఘుఁ నిన్నుహసించినాడమదినాయజ్ఞానమున్ సైచవే। జనముల్ నఁ గననట్టియొచ్చె మెనయన్ జాలంగృపావీక్షణం। బున నన్నున్ దిలకింపుమంచుశితధాముండార్తిబ్రార్థించినన్॥ శా॥ కారుణ్యాత్మకుఁడై గణాధిపతివక్కాణించెమచ్ఛాపదు। ర్వారాలాపమమోఘమెందునదితప్పన్ జాలచేతత్ప్రతీ-కారోపాయమొకండొనర్చెదను వేడన్ నన్నుకల్పోక్తినా- ప్పారంబూజయొనర్చువారలకు వేయానిందబాయున్ శశీ॥ ఆ॥ నావ్రతంబుసలుపునరులకు నపవాద।మడగుటేమివింతయట్టివారి।కీప్సితంబులెల్ల నేపారుననియుమా।సూనుడబ్జవైరికానతిచ్చె॥ ఉ॥ అప్పటినుండియున్ మనుజులబ్జవిరోధిచతుర్థి జూడగా। నొప్పరుదప్పిదారి మెపుడొక్కెడదైవకృతిన్ హఠాద్గతిఁ। దప్పకగాంచనైననని దానపునిందఘటిల్లుదానికై। యప్పురభిత్సుతవ్రతమునాచరియింతురనారతంబుగఁ॥ చ॥ చనినచతుర్థినాఁడెచటచంద్రుడుగన్పడునోయటంచునే। ననయము నప్రమాదమతినారయుచుండెతినున్నదేమిడా। సీనవిధిదప్పనేరుచునె క్షీరఘటాంతరమందునాకుదో। చెనమృతధాముడక్కతముచేనిటులూరకధూరుచేకు

రెన్॥ మ॥ అపనిందాహరణార్థమిప్సితసమస్తైశ్వర్య సంసిద్ధికై । విపుల శ్రద్ధన
నేక దేవతలునుం బెక్కెంద్రు రాజర్షులున్। ద్విపవక్త్రవ్రతమ్మాచరించిరనుచున్
విన్నారమంచుఁ గరమా। ధిపుఁ డేవంవిధి జెల్పసీరివ్విని దైతేయారితోనిట్లనుఁ॥

క॥ పరుషానిదాననిందా। హరమఖిలేప్సితశుభావహంబగు నేత। త్కరివద
నార్చావ్రతమున్ రువడిఁ జేయుదనుమనము బరమప్రీతిఁ॥ అనఁదోడ్తోఁ బురిజాట
బంచి శుభవాద్యవాత్రితముల్ మ్రోయఁ తా। రను మోదంబున రామకృష్ణులుకృతై
కాభ్యంగనస్నానులై ఘనభూషాంబరగంధమాల్యమహితాకల్పాఢ్యులై బాం
ధవా। ప్తనికాయంబు పురోహితాది బహువిప్రశ్రేణి వేష్టించిరాఁ॥ గీ॥ ఆత్మదై
వతగవ్యా మున- కరుగుదెంచి- కనకపీఠస్థులవుచు గాంచనవితర్ధి। విమలమణిపీఠి
సౌవర్ణ విఘ్నరాజ। విగ్రహంబు ప్రతిష్ఠగావించి భక్తి॥ క॥ కల్పోక్తపూర్వకము
గన। నల్పపురోహితముఖయికనానార్యసభా। జల్పితవాగనుగతిసం। కల్పము
గావించి సాంద్రకౌతూహలులై॥

సీ॥ ధ్యానంబు శైలకన్యాతనూభవునకు నావాహనమ్ము గణాధిపతికి।
నర్ఘ్యపాద్యంబులు హరుకూర్మిపట్టికి నభిషేకము మతంగజాననునకు। లలితపు
ష్పాంజలుల్ లంబోదరునకు నిర్మలపుగంధంబు ద్వైమాతురునకు । ధూపంబు
మూషకతురగునకు దీపము రగభుగ్వాహపూర్వోద్భవునకు । మోదకో
దనముఖ్యనివేదనంబు । విఘ్ననాయకునకు నంచు వేడ్కనొసగి । భక్తరక్షార
తాయకృపాయుతాయ। యఖిలహాయ నమోనమో యనియొరిగిరి॥ శా॥ ఈరీ
తిన్ వివిధోపచారములచే హేరంబుఁబూజించి దీక్షారాజచ్ఛుభకంకణాత్తక
రులై సంతుష్టి బొందించిరిం। పారక్ భూసుర కోటినిష్టతరమృష్టాన్న ప్రదా
నాప్తి। బేమారూఢోక్తుల భూరిదక్షిణలచే నానీలపీతాంబరుల్॥ క॥ అనుముదితు
లగుచుబ్రాహ్మణులనిశా భీష్టార్థసిద్ధిరస్తని నెయ్యం। బునబలజేవాంబుజలో। చ
నులనునాశీర్వదించి జనిరిరువులకున్ ॥ శోషితవైరిసీరియను । బుంజలజాత్ముని
జూచి భోగిరాడ్భూషసుతవ్రతంబు పరిపూర్ణముగా నెర। వేరెదతత్కృపాశ్లేషతనీ
ప్రయత్నము ఫలించును గావున నాశమంతకాన్వేషణ మాచరింపుమికనీ।
వపనిందదలంగనావుడున్॥ క॥ తనచేతస్సంకల్పం। బునకునిజాగ్రజునివాక్యము
లుసూటిపడన్। మనమునహర్షించిరహిఁ। వనజాత్ముండనియె నెల్లవారలువిన
గన్॥ శా॥ మాత్రాతీతశుభంబె సంగగణ సత్రమాట్పూజగావించితిన్। ధాత్రిం
ధన్యుడనైతి నెయ్యడశమంతంబున్న శీఘ్రంబునన్। సత్రాథాతిసుతప్రసాదము

నవేసాధించిపోఁద్రెచ్చియా సత్రాజిత్తునకిచ్చెదం తదుదితా గ్రావ్యోక్తిమా యించెదన్॥ వ॥ అనిమహోత్సాహంబున బలికిశార్ఙగదా ప్రధానదివ్యసాధనసహితంబుగా రథంబ్బాయితం బొనరించి తెమ్మని దారకునియోగించినతివేలశౌర్యరసలీలా హళహళికదనుత్రాణశిరస్త్రాణంబులు ధరియించిసుదర్శనపాణియైశమంతకాన్వేషణప్రసంగాపోన్ముఖుండగుటయు॥

సీ॥ భీషణాభ్రంకష హేషాపరాభూతశాత్రవసైన్యమౌ సైన్యమూన్చి ఖురవిఘట్టిత ధరాభరనతాశేభ సుగ్రీవమైతనరుసుగ్రీవమూన్చి। ధారాజితాంభోనిధానోన్మికా మేఘపుష్పమైదగు మేఘపుష్పమూన్చి। వాలవిక్షేపనోద్ధటవాతధుతబలాహకమై వెలయుబలాహకమునూన్చి। యరదమాయిత మొనరించియందుగరుడ। కేతనంబెత్తిముంగలగేలుమొగిచి। దారకుండున్నభక్తమందారకుండు। నరసఖుదుడద్రధారోహణంబుజేసె॥ మ॥ ఖగరాట్కేతువిథుంతుదాక్రమితచక్రస్వామినేమ్యుగ్రనా। దగణక్షోభితదిక్కరిశ్రవణబృందంబాశతాంగంబుపైనాగలంగిల్లాక్కనిదారకుండు గవికెల్నోళ్ళందు సళ్ళించిపెల్లుగదోలెన్ హరు లంగరాగ్రవిలసల్లోలత్కశావల్లినై॥ ఉ॥ అంధకభోజవృష్ణికుకురాంధకవీరచమూపరంపరల్। సింధుతరంగబృందముల చెల్వునపైపయిరాగభేరికా। దంధణదంధణంధణనదధ్వనిసంచయముల్ దిగంతపుం। సంధులుంబ్రీలజేయనరుసంబలరారగ బోయిచెగటన్॥ స్రగ్ధర॥ కనియెన్ కృష్ణుండుసైన్యోత్కరురములిమగడన్ గ్రందుగారాగభల్లా। కనికాయఘ్రూణరంధ్రోద్గతపవనచయాకర్షితాభీలవల్మీ। కనితాంతోత్త్రాక్కంత దర్వీకరనికరశిరః కంజరాగోల్మకాలో। కనజాతత్రాసదా వద్గహనమదగజగ్రామకాంతారసీమన్॥ మ॥ కనిపద్మాకరముల్ దరుల్సొరెలు వాకల్గుంజముల్ శైలపా। దనికాయంబులుగండపాళికటకస్థానంబులున్మత్తవా। రణపాదాంచల ముద్రితస్థలులు వ్యాఘ్రక్రోడముఖ్యోగ్రజీ। వినిశాంతంబులు శౌరియయ్యెడ వినన్వేషించుచుం బోవగన్॥ శా॥ తత్రత్యస్థలులం బ్రసేనకరకోదండచ్యుతాస్త్రచ్చటల్। గాత్రంబుల్ దెగిపడ్డశల్యచమరీ గంధర్వవాహాసుహృ। త్పోత్రివ్యాఘ్రతరక్షుగండకమృగేట్పుండిద్విశీర్షైనముల్। చిత్రంబైకనవయ్యెశౌరికినత క్షేమక్రియాకారికిన్॥ మరియును॥

క॥ ప్రేంఖత్కంఖాణోత్తమ। రింఖాటంకాంచల త్వరితధాత్రిరథ। ప్రెంఖోళనమాపెచమూ। శంఖంబులతోడశార్ఙ్గ చాపుడుకనియెన్॥ మ॥ అలధారాటఖురాగ్రకర్షితవన జ్యామార్గముల్ దొట్టియు। వ్వాలబోగన్పడె సింహశాతనఖ

రప్రతున్నదంతావళో। జ్వలకుంభచ్యుత మౌక్తికోత్కరములుల్ వాహిద్ధని
ర్యాణదం। తలత్రాంతామిషముఖ్యముల్ దనరుగోత్రాభృద్గుహాదేశముల్॥
శా॥ దానిన్ జూచుచు రాగ నాయమము మీదన్ మ్రోగుచున్ పక్షికా। శ్రేణుల్
పెన్రొదలాచరింప విలసజ్జింహాంజిరంజీపినం। తానంబుల్ వెలికిద్వమార్మోడ
నుగోత్రంగూలియున్నట్టియా। జానేయంబుయా దూర్వహంసుకనిమెన్ సై
న్యాళితో జెంగటన్॥ క॥ కనియిది ప్రసేనతురగం। బనితనవారలకు జెప్ప చరి
గెడుయాదునం। దనునకు బ్రసేనునీనుగ। గనులంబోడగాననయ్యె గంతార
మునన్॥ మ॥ నరశింహోజ్జ్వల శాతదీర్ఘసఖదంతక్షుణ్ణ దైత్యేంద్రమా। దిరి
గాసింహపునర్భ వాంచలవిశేషీభూతసర్వాంగుడున్। ఖరవజ్రోపమ దంష్ట్రికా
గ్రవిదళత్కరాంతుండుదంశీపరు। పరితుండుం బలిపుష్టపీడితతనూమాంసుండునై
యున్నెడన్॥

మ॥ కదియంబోయియుమహోగ్ర కేసరినఖాగ్రచ్ఛిన్న సర్వాంగుడై।
చదిసెన్ వీడె ప్రసేనుడంచు స్వసుహృత్సంఘంబుతో జెప్పి తా। చ్ఛదముల్ శోధన
జేసిదివ్యతరరత్నం బందులేకుంపుటన్। గదలెన్ సింహాము చన్నమార్గమునసా
కంసారిసానీకుడై॥ ఉ॥ గబ్బువెడంద నోటఃశకవ్రజమీగలు మ్రోయగా
ట్ట్రుపై। ప్రబ్బిసటల్ జలింపబెను బాతులు గ్రద్దలు కాకులుంగరం। బుబ్బుచుము
కురాలందరసమూడిచి మెకరాగ జచ్చిపడ్డబల్। బొబ్బ మెకంబుగాంచెయదు
పుంగవుడేగుచు గొంతదవ్వనన్॥ వ॥ కాంచిపంచత్వంబునొందిన పంచాస్యం
బుచెంగటికరుగుదెంచి యకారాంచనాంబరుండనుచరసంచయంబులన్ గనియిట్ల
నియె॥ క॥ సత్రాజిత్సోదరునల। గోత్రగృహానికటసీమ గూలిచియెచటన్। గా
త్రంబువాయుసామజ। శత్రువడుగుజాడమనకు సర్వముదెలసెన్॥

చ॥ ఇదివాకయచ్ఛభల్లనఖహేతిహతిం దెగటారినట్లునాహృదయములో
నదోచెగనుడిచ్చటదచ్చ రణాంకముల్ లభిం। చదుమణి ఈడభల్లుకముజాడనబోఇ
తిమేనిజేతిక। బ్బదెయదిరండటంచుయదువల్లభుడేగుచునుండెనయ్యెడన్॥ సీ॥ ఘ
కాకామహోగ్రఘాంఘాన్నినాదార్భటల్। భటులసందడిమోతబలసిపెరుగ।
బహుపదాతిచ్ఛటాపదపరాగములు పరాగముల్ ముసుగొందబ్రాకెదివికి। ధీర
సైన్యైశకోటీరంపు వెలుగులు వెలుగులరాజిగుల్వియ్యమంద। నిశితవాలప్రభాసీల
వితానంబు నీలవితానమైనింగిబర్వ। నడచెఘ్నదువృష్ణి కేకయాంధకముఖోరు। సై
న్యకలిఖాణశఫపుటక్షతధరాధురా ప్రభుగ్నస్ఫుటస్ఫుటిప్రభువతంసు। డగుచుహరి
భల్లుకేశ్వరునడుగుజాడ॥

శా॥ కాంచెన్ పంకజపత్త్రనేత్రుఁడల ఋక్షస్వామిగుప్తాత్మమా। ధ్యాంచద్దివ్య
మణీపరిగ్రహణకార్యాయాతనై జాగమో।దంచల్లాభకృతార్థభూధరనుతిధ్యా
నాఘధీకృన్మరు। త్సంచారోగ్రనదద్గుహన్ గురుతరధ్వాంతచ్ఛటాధూర్వహన్॥
క॥ అలఋక్షద్వారీధరమహా। బిలపర్యంతంబుఋక్షవీరుపదాంకం। బులుగలుగుట
దన్నికట। స్థలిదాశార్హుండుసానుచరుఁడై చేరెన్॥ ఉ॥ ఈగతిఁజేరికృష్ణుఁడునిజేష్ట
లనందరఁగాంచినేఁడునే। నీగుహఁజొచ్చిరత్నముగ్రహించివడిన్ జనుదెంతునిచ్చ
టన్। బాగుగనిల్వుఁడీయనియపారతమఃపటలీప్రవేల్లితో। గ్రాగబిలాంతరాళ
పథమందరిగన్ పృథుధైర్యశాలియై॥

క॥ భువనములుజడిననాఁడ। ర్ణవముననొకమఱ్ఱియాకు నంబడియురులె
క్కుఁవయగుతరిభాసిలుమా। ధవుఁడలుకునెకొండ గవిబాదలుచీకటికిన్॥ ఉ॥ గ
హ్వరమందుగారుఁనిన గాఢతమచ్ఛటయోజనార్థమా- బాహ్వాభిభూతశేషు
డగుపద్మదళాక్షుఁడు బోయిగన్గొనెన్। బహ్వారవిందముల్ మధుపపంక్తులురా
జమరాళముల్రథాం। గాహ్వవిహంగముల్గల మహాకమలాకరమింపుమీర
గన్॥ వ॥ వెండియుజెండమయూఖుండు దర్యఖండధ్వాంతే మండలంబులంబు
రుడింపబహురూపమండితుండై జ్యోచ్ఛ్నోయనసముత్తాల ప్రభాపాళికాతి
వేలమణీజాలాలవాలంబులగు కూలంబులును। రంగదుత్తుంగతరంగాభంగడో
లాసమాలోలమరాళబాలికా వళక్షపక్షాక్షీణ వాతోత్క్షేపితజలబిందుపరంప
రాసంభరితమరుత్కిశోరవారంబులును। వదాన్యపుష్పమావచాతకీర్తిచ్ఛటా
ధాళధళ్యకాంతులం దెగడుపాండురసితాభ్రఖండంబులు కాండాధిపతికనీరా
జనంబులీసమకట్టికమలావధూటిస్ఫాటికపాత్రలందు నాటించెనోయనదరీభా
గభాగమలినాబ్జకాంతోపలఫలకోపాంతకాంతంబులగు ఫేనోత్కరంబులును।
సత్యలోకంబుపోలికకుశేశయజాతోద్యోతితంబై। వైకుంఠంబువడువునచక్రవి
క్రమప్రకాశంబై కైలాసంబుచందంబునభృంగ్యనిశాశ్రయంబై।సుగ్రీవసైన్యంబు
భంగిలకముదసంయుతంబై।సరస్వతీబాహుదండంబుగతికచ్ఛపీశోభితంబై। య
భంగామృత పూరంబయ్యునుభంగామృతపూరంబై। యవిసారాభిరామంబ
య్యునువిసారాభిరామంబై నారాయణతుందంబుగతి భువనపూర్ణంబైవెల
యు నజ్జలజాకరంబు గడచిముందర॥

సీ॥ పోవపోవఁగదోచె పుష్పితఫలితరుక్మమయరంభాదికక్ష్మారుహములు
జనజనబాడగట్టిమణిసాల సౌధగోపురసురాలయధనాకరగృహములు।న
డువనడువజూడఁబడెరత్నపట్టభంగిస్ఫురిత వరదీర్ఘికాచయములు। సాగసా

గంగగాంచగనయ్యె బహుచిత్రవర్ణముల్ గలిగినపక్షితతులు । నరుగనరుగంగ
జూపట్టైననిశమఖిల। శాస్త్రచర్చాప్రథితకీరశారికాళు। లేగనేగగనంబడిరిందు
ముఖులు। హర్మ్యభాగంబులందునారాయణునకు॥లయగ్రాహి॥ సారఘనసా
రసుపటీరముఖసౌరభవిహారపృథుభూరిగృహవారములనెల్లన్ । మీరియుమ
సారమణిహారపుహజారములజేరజనపంజరపుకీరనికరంబుల్। బేరెలుగుతోనిత
రహూరుడిటుజొచ్చెనిపుడారసిగనుండనుచుసారెకువచింపన్। నేరుపునమించుస
దగారములగొన్నిటినిధీరుడటుగాంచియదువీరవరుడంతన్॥ శా॥ కైలాసాచల
శృంగమట్లలరురంగజ్జాంబవత్యంగనా। కేళీసౌధముపట్టభంగసరణింగృష్ణుండు
బైకెక్కి-దల్లీలన్మెచ్చుచులోనికేగికనియెన్ దివ్యప్రభాకాంతమున్ । త్రైలోక్య
స్తుతిమంతమున్ వరశమంతంబున్ శుభాకాంతమున్॥చ॥ ప్రకటముగాకయుం
డపదపద్మములల్లనమోపుకొంచునం। దకధరుడేగిపైముడినిదావదలించగమూ
పుపైశమం। తకమణివ్రేలెబొక్కుపసుతామహితాధరపద్మరాగమి। ట్లకుటిలవృ
త్తిభావిసమయంబునజేకురునన్నకైవడిన్॥ గీ॥ జాంబవత్పుత్రికాధాత్రిశౌరి
గాంచి। బెగ్గడిలిబొక్కునాథునిబిలచినీదు । నందనీకేళికాకుర్దనమణిగొనగ। వచ్చి
నాడిటుదొంగజవమునరమ్మి॥క॥ అనియాక్రోశధ్వనిజే।సినవినియయ్యచ్ఛభల్లశే
ఖరుడురయం।బునసంవర్తాంతకుచా।ట్పునదస్థలికరుగుదెంచె।ధూమిచలింపన్॥
చ॥ ఉరువడిజేరికృష్ణగనియోరిగజారివసించియున్నకం। దరమునకున్ శశంబుగ
తిదల్పకమద్గృహమైనయీబిలాం। తరమునకేగుదెంచితిగదామరియంతటబోక
రత్నత।స్కరతమొనర్పబూచితిరసన్ బ్రతుకంగగలావెదుర్మతీ॥ చ॥ తిరిపెము
గాగనేనడిగిదెచ్చినరత్నముగాదులోకభీ । కరమృగరాజునొక్కడనఖప్రహ
తింబెకలించికొన్నభా।సురమణిదీనిగైకొనగజొప్పడదెంతటివారికైననీ।వరయ
కవచ్చితౌతొలుగుమాబ్రతుకంగదలంపుగల్గినన్॥మ॥ అరవిందాసనుసూనుడన్
బటుజవోద్యద్బాహుయుగ్మండదా।శరథిన్గారిచిత్రేతనాడసురులన్ జక్కాడి
ద్యావాధరాం।తరమందచ్చపుకీర్తినించినమహాధన్యుండనేనేడహా।నిరుపాయుల్
నరులేడపొమ్ము దయనెంతేనిన్నుమన్నించితిన్॥మ॥ అనిపల్కన్గనులెత్తినందతన
యుండాభల్లుకస్వామితో।ననియెన్ స్వస్తుతిసల్పుకొంటివిఘనంబానేహరింజంపి
యీ।మణిజేకొంటమెరింగినిన్నుబలిమిన్ మర్దించిగైకొందలం।పుననేతెంచినబల్లి
దుండనెటకున్ బోనీనురమ్మాజికిన్॥అనిపలుకుచు॥ శా॥ గానందుక్కునపైడికా
శబగ్గయంగాజేసిసద్భూషణ । శ్రేణుల్జక్కగదిద్దిముంగురులనర్థింబైకిగీలించిక।
ల్పానూనోగ్రఘనాఘనచ్యుతనినాదాభీలదోఃస్ఫాలన। ధ్వానుండైయదుభర్తని

త్త్వవిలసద్దర్పాతిరేకంబునన్॥ చ॥ అతఁడనుమాటలన్ నిలచినట్టి తెఱంగునుజూచి
లోహితద్యుతులుగనుంగవంజెదరదోర్బలధుర్యుఁడుజాంబవంతుఁడు। ప్రతిమమృ
గేంద్రనాదవిసరత్రుటితాష్టదిశావశాధిప। శ్రుతిబిలుఁడైవడిన్నడచెశూరతగంస
విరోధిమీఁదికిన్॥ క॥ పరిఘఁగొనిజాంబవంతుఁడు।వరకౌమోదకినిదాల్చివార్ష్ణేయు
డును। స్ఫురతరకోపంబులఁదా। కిరిలోకత్రాసనమరకేళీరతులై॥ వ॥ యిట్లునజ్జాం
బవజ్జాంబూనదాంబరులుద్దండసంవర్తకాండమార్తాండ మండలద్వయంబు
మెండుననభంగోత్తుంగభంగప్రతాడితవిహంగరంగంబగుతరంగమాలియుగం
బుభంగిప్రళయసమయకుపితయమయమళంబుకొమరునవిలయవేళాభయంకర
శశాంకమౌళిఫాలస్థలనిర్యత్శిఖిలావద్యుగ్మంబుపోలికనక్షీణపక్షంబులై సర్వక్ష
మావలయంబునందారుకులక్షోణీధరద్వంద్వంబుచందంబునకల్పాంతానల్పసాగ
రోదరవిముక్తోర్వీయుగళంబుపగిదిదగిలిచుట్టుపేరెంబుగాబరచి చదలఁద్రువగద
లుద్రిప్పుచుపరిఘాఘట్టనంబుల వ్రాలుకీలాఘట్టంబులనంతరంగంబునబొంగారస
ముద్భటపఘ్ఘాతంబులగోత్రతలంబుగంపింపవిశేషరోషోద్రిక్త దృక్తోయజవి
ముక్తరక్తప్రభాజాతంబులుప్రద్యోతనాతపంబులరీతివ్యాపింపబ్రళయవేళోగ్ర
నిర్యద్గర్జాభీషణాన్యోన్యతర్జననిర్ఘోషణంబులశేషగుహాస్థలంబులమార్మ్రోతలుపు
ట్టింపనాళీఘాదిపాదహతుల నురగపతిగుదులుకొనకూర్మంబుగ్రుంగగ గిరిరా
జోరుగగకుభిభంబులుదిటతప్పిచతిలబడదరిమిచిత్రగదాసారణవిధంబులనుడుప
థంబునకువినూతనఖ్యాతియుదయింపస్వస్వాభీలబలరయ విక్రాంతులుసమా
లోకితలోకంబునకద్భుతంబాపాదింపనంతంతకధికంబగుమదంబునన్ బాదలె
డుభుజాయష్టులనిష్ఠురద్రవిణనైపుణిబాగడచండాట్టహాసంబుల నొండొరులనా
దరింపకనొండుదెసంబూన్చియొండువైపునన్ జబురుచుగాయంబువంచించిద్రే
టుచప్పించుకొనచుపీలయినతరిమహోత్తాలతాలప్రమాణంబులగునిజసాధనం
బులచేజెండుచు సానుమద్బిలంబునగదిల్లిపెదిల్లుమని ప్రతిస్వానంబులీనమిథఃపరి
ఘాప్రహారంబులనాగుచు నప్పుడప్పుడుప్పరంబెగసిపయింబడగుప్పించుచుద్రేటు
మేనుమీదనాటనీకదాటిమగుడ। డాసిరోసంబూరద్రేసిమీసంబులుదువ్వుచుగట్టు
బోరియపైతట్టుతలలుముట్టఘట్టించిదుముకుచుగట్టులుకనట్టహాసంబుజేసి యిదు
గోబెట్టుబెట్టైదనెట్టుదప్పించుకుందువోయనిమందలింపుచు నమందదర్పంబునగా
లసర్పంబులగతిరోఁజియితరేతరాయుధాహతుల గిర్యంతరకర్పంబుబగుల్చుచు
నిరుపురియపుగులభారమ్మునబడిగెదాల్పుటాడయనికిగడుమోపడరవృత్త భ్రి
మణాయత్తులైనడుచుచుదమతమనొప్పిదప్పులకులుకక బెద్దదడవుగ్రద్దరితనంబున

య్యెద్దరుబోరు నెడ॥ మ॥ పరుషక్రోధముతోడ బుత్తుపతి గోపాలప్రభుం జూచి యి
త్తరిని జీవము గొందు నంచు బరిఘాదండంబు వ్రేయం గమిణుం గురులీలంబర తెంచు
దానివిలసత్త్రూకారోగ్ర గామోదకిం జిమునుగ్గై పడజేసి యాక్చైభువనశ్రేణుల్ క
ఘుం బెగ్గిలన్. క॥ తనపరిఘువ్యర్థమైనన్। గనిభల్లుకరాజు వహ్నికణసంచయము
ల్। గనులన్ దొరుగగ సాలా। వనిజము బెగలించి వయిచె వనరుహనాభున్॥

గీ॥ దానిపొడిపొడి సల్పనాతండు రోష। వివశుడై చేరువనె సంగువృక్షత
తులు। లాగికొని వృష్టి సేయ శైలధరుడాత్మ। గదవడిగ ద్రిప్పి చూర్ణంబు గానొన
ర్చె॥ ఉ॥ చేరువ వృక్షపాళులు నశించిన గండశిలాపరంపరల్। గ్రూరతవైవదా
ర్క్ష్యకేతురగుండు గదోగ్రవిఘట్టనంబులన్। చారగదట్టి భయిరవరవంబున నార్చె
ఖగప్రతానముల్। జ్యారుహపాళిజచ్చి ముదరాకుల చాడ్పున బిట్టుగూలగన్॥ మ॥
శిలలుం జెట్టులు శూన్యమైన పటుముష్టిం గ్రుమ్మరాగాగరో। జ్వలకౌమోదకి దవ్వు
గానిలిపి సాళ్వద్వేషి రోషించి బు। త్తులలాముం బడిడాసె మల్లరణకాంక్షన్ సా
యుధాటోపులయి। కలహాన్యాయవిదుల్ నిరాయుధుల దాకం బోరు జన్యస్థలిన్॥

క॥ క్రుష్టకొడుకు బూనిన బలు। ముష్టిని దప్పించుకొని విపులసత్త్వమునన్।
ముష్టికవిరోధ్యనుజుడు। తక్కృష్టంబుగనెత్తి భువి జతికిలబడంగన్॥ క॥ బడిలేచి వి
లయకాలుని। వడువున గనులెత్తి వృష్టివల్లభు గనికి। న్గడలక వెడలెడు నిప్పులు। జ
డిమై గుహనిండ డాసె। సాహసవృత్తిన్॥ శా॥ దీనన్ నీయసు రార్తునంచ శనితో
దీటౌ మహాముష్టికీలానైకంబులు వారనెత్తి శిశుపాలద్వేషి నేయన్ గడుం-దానింద
ప్పగ గ్రుంకితో నవిలసద్దర్పంబుతో విశ్వస్ప। టాస్పనున్ మల్లునదన్నె శౌరిగవినస్తో
కస్వనంబీనగన్॥

వ॥ తాకిన సోలి తెలిసి వెండియు॥ సీ॥ బడలాగిననుగిరిప్రతిముడై యదుభ
ర్తమించియవ్వలికిలంఘించి నిలచి। కేలెత్తి వ్రేయుచో గికురించి వీపువైపున కేగి
యటసేయబుద్ధి నిలిపి। మెరసి పైరాగొమ్ము నీది కొడ్డుకయుండు ఘనముష్టితతు
లలో గాకనాగి। జొచ్చి రావంగియీ సునపిడికిలికోట వాట నీకెట్టులా తట్టు బారి।
వడిసి సిగబట్టుకొన రాగబాడవుగాగ। నెగరి ముకుకూచెదర దన్ని దెగువనురికి।
జాంబవంతుండు కృష్ణుడీసరణి రణము। జేసిరిరువదియేనిమిది వాసరములు॥
క॥ నగధరుడష్టావింశతి। యగువాసరమందు భల్లుకాధిపుమేనం। బగిలించె బిడు
గుతునకల। దెగడుచెటుల ముష్టితతుల ధికరౌద్రముగన్॥ శా॥ ఆవ్రేటుల్ మెయి
నాటి బెగ్గడిలి బుక్షాధీశ్వరుండీ ఘనుం। డావిశ్వంభరుడౌటనిక్కమఖిలప్రాణం
బులార్పన్ మహిన్। దేవప్రార్థితుడై జనించె ననియంతే బుద్ధి యోచించి గ। ర్వావి

ర్భావముడించి ప్రముకేళీవిజయవ్యాపారికిఁ శౌరికిఁ॥ ప్రముకిళీయిట్లనియె॥చ॥ జయమధుమారణావినుతచారణసృష్ట్యవనాంతకారణా।జయగుణరంజనాదురితజాలవిభంజనసన్నిరంజనా। జయనతలోకరక్షకనిశాచరశిక్షకసర్వదక్షకా। జయశుభదాయకాగిరిశసాయక భవ్యవికుంఠనాయకా॥

సీ॥ నినుబ్రాతమగవానిననఘువిష్ణునిప్రభవిష్ణుగాదెలిసితివిశ్వరూప।ప్రాణప్రతాపధైర్యబలంబులఖిలభూతంబులకీవమార్తాండనిలయ। సర్వంబునకు సదాస్వర్గస్తితిలయంబులెవ్వరుగల్పింతురీవగాక। యంతటికొడయుండవాత్మకుబరమాత్మ వీశనీమహిమనేనెరుగగలనె। మనువులుప్రజాపతులును దామరసభవుడు। భవుడుదిక్పాలకులు శేషఫణిసమస్త। సురలుగ్రహహాళికపిలాదిసూరివరులు। తావకాంశజులగుటసత్యముముకుంద॥

హరిపరమేశసూరినిచయాచరితైకసమాధిభేద్యవి। స్ఫురితమహాంసధర్మపరిబోధ్యముభవ్యకపాలమార్గమం। దరయగలబ్ధమాత్రుడవునై సుఖివైదగునివిలక్షకళేబరములకుద్భవస్తితివివర్ధనహేతువుగానొసంగితా॥ గీ॥ క్షితివినుతషడ్గుణైశ్వర్యయుతుడవైన। నీవువెలుగుదాత్మారామభావమెనసి।యమితమాయామయుండవై। యఖిలసాక్షి। వై ప్రకాశింతువయ్యచరాచరముల॥ సీ॥ తతగుణసర్గభావితుడవైనైకవిచారప్రమాణవిస్తారములగు। తర్కశాస్త్రంబులకర్కశులగుచుదురాగ్రహవాదులయినట్టివిబుధ। సంతానవాదానుసరణపర్యంతములౌనస్తినాస్తీతిముఖ్యానులాపములసర్వమాయాప్రపూర్ణుండవై స్వకప్రకృతిచేగానంగబడకయుక్తిగోచరుడవై విషయరూపకోటినలరు। దనిలభుగ్భ్రాంతిరజ్జువునందదోచు। పగిదిద్రవ్యాంతరములప్రపంచభావ। మగుపడియెబ్రహ్మమైననీయందశౌరి॥అవతారదశకము॥ మ॥శ్రుతిచోరాసురహృత్స్థలాసితపలస్యూతాంత్రబోనాగనం।చితవైవస్వతరాజవాసతరణిక్షిప్తాయతప్రగ్రహం। బతిదార్ఢ్యఁస్థితివేల్లదేజరిలు శృంగాగ్రంబుబ్రహ్మాండభాం।డతటికిఁ రాయలయాబ్ధిగ్రమ్మగవెమీనపాణివై కేశవా॥ మ॥చరమాంగోగ్రనికర్షణద్రఢిమవజ్రకూరపాతంబుసం।స్మరణంబందెడిమందరాచలముభాస్వత్పృష్ఠ పంబట్టుతే।జరిలఁ వీపునదాల్చికచ్ఛపమవై సంద్రంబునందుండిని। గ్జరరించ్ఛోళికసత్యాయాషధపుసారంబీవెమున్నచ్యుతా॥ తారోర్వీధరకూటభాసితసురేంద్రప్రస్థరంబట్లుమం।దారక్ష్మారుహదీర్ఘపుష్పనివసన్మత్తాళిమాడిక్షభవ। త్ప్రారభ్యుద్రదనాగ్రిదేశమునగోత్రిందాల్పవేముస్మహా। వారాశింగిటివై హిరణ్యనయనప్రాణాశుగాపీశ్వరా॥సీ॥ కులగిరుల్నాసికానిలవేగమునగందుకంబులక్లెగురుచుగడలడొ

ల్లి। చరణాహతినినదీపై నలకానన సంయుతోర్వ రాగోళము ల్దూలలూగ। చ లితసటాఛటోజ్జ్వలవాతమునశింశుమారచక్రింబుబల్మారుడూల। నాళీకజాండ భాండంబు ముహుర్ముహుర్మ హావ్యక్తదారవంబులనోడ్డువార। నుగ్రనరసింహ మూ ర్తివై యొడసిభర్మ। కశిపుదేహంబుఖరనఖాగ్రములజించి। సరసభక్తపరిచారు రాక్షసకుమారు। బ్రోచవే దేవదేవ సంపూర్ణభావ॥ మ॥ అళిమైమిన్నొక పాదపద్మమునడాయన్ మచ్చయయిసత్వభూ। వలయంబొండొకయంఘ్రిదే శమునసంభావింపనాకాశమం। డలముల్ తమ్మోతలమాక్రమించిబలినంటంగట్టివే క్రిందికిన్। బలిమిన్ద్రోచినవామనున్నినుసదాభక్తిన్ బ్రశంసించెదన్॥ చ॥ ద విలిప్రదక్షిణించితిగదా జగదాక్రమణుండవైననా। డపలవిరోచనాత్మజుడహం కృతిదక్కి-భవత్పదాంబుజ। స్తవమొనరింపనాతనితోద్వారముబాయకనిల్చి బ్రో తునం।టివిభువిభక్తిసాధ్యుడవునీవనవద్యకృపాపయోనిధీ॥ఉ॥ సారవిలాసమూర గవసంతపుమద్దులగూర్చినైజవి। స్తారజయాంబుజావసుధపైబలుదోసిలులెత్తి జల్లిన। ట్లారసమస్తరాజనివహక్షత జహ్రదముల్ ఘటించిత। ద్ధారలదీర్చితీవు పితృతర్పణముల్ జమదగ్నిసూతివై॥

మ॥ ఖరవంశంబుననంటతాళములమ్రగ్గం జేసిహర్యుద్భవ। స్థిరదర్పంబు హరించిఘోరవనరాశింజూడి మాద్యన్మహా। శరపుంజంబులవాయుజాతసహ పాసపాదిబేరార్చిభా।స్వరమాత్వద్రఘురాడ్జనిప్రథితశుమ్మంబెన్నగా నేర్తునే॥ మ॥ భవదుద్యద్భుజశౌర్యపావకసముద్ధ్వాంతస్ఫులింగచ్ఛటల్।దివికింబర్వెనవం బ్రలంబసురవిద్విట్ఛీర్ష రక్తౌఘుబిం। దువితానంబులు ఘోరముష్టినిహతిన్ ద్వ్య మార్గమున్గప్పనీ। భువివెల్గొందినరేవతీశుసుయశఃపోత్రాశునిన్గొల్చెదన్॥ మ॥అ నిశాసాధ్యపురాసురీసుచరితవ్యాసైణదింభోళినా। య్యానబాఘోపధీవాగురాల తనుదాయంజేసిబంధింపనే। ర్పనసంధించినకట్టుకంబమననీబుద్ధావతారంబు గుం। భినిబాల్పొందుసరోరుహోదరసుధీబృందారకత్మోరుహా॥ మ॥ తతదోః ఖడ్గసమీరుచేశబరమాద్యత్తురంధరాళుల్ సమీ। కతలచ్ఛద్మవిహాయసంబునవిభం గంబందికీలాలముల్। క్షితికింజిత్రముగానొసంగదురగశ్రేష్ఠంబుపైబొల్చునిన్। బ్రతిఘుస్త్రంబునుతింతునోకలికి రూపావార్థికన్యాధిపా॥ సీ॥ కౌశికుజన్నంబుగా తమిబన్నంబుభరియించెహరియించెగరుణనెవ్వ।డీశానుచాపంబుభృగురాట్ప్రి తాపంబుగారించెవారించెగడిమినెవడు। ఖరనిశాచరరాజు సరసిజాప్తతనూ జు।శిక్షించెరక్షించెక్షితినెవండు।తటినీశుతోయంబుదశకంఠుకాయంబునెండించి ఖండించెనేఘనుండు। మాదృశాశ్రితకోటికిమావధూటి। నెలమిలాలించెబా

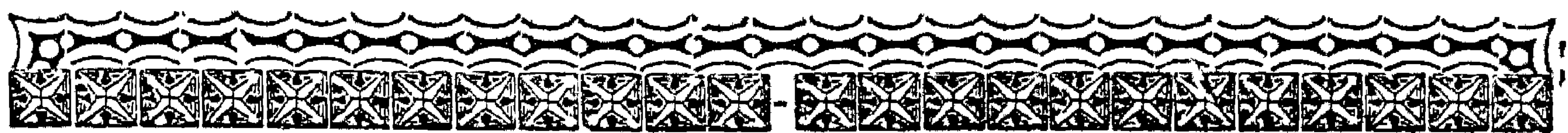
లించెనెవ్వడట్టి॥ రాఘవుడవీవెకావెపురాణపురుష। మరచినీకెగ్గుసల్పితిమరువ వలయు॥ ఉ॥ దేవకిపట్టివై వరదదీనజనావనతొల్లివిశ్వసృద్దేవుడు డాసివేడజగతీభరమార్పజనించినట్టిలు. క్ష్మావనితావిభుండవుసమాకతలంబులకంసముఖ్యార। క్రోవరులంభయంకరులగొందరగూల్చితవార్యశూరతన్॥ క॥ క్రీడయపోలెగుంవలయా। పీడోత్సాహంబడిచితివిగదకువలయా। పీడోత్సాహముగాగన్। నీరజసామ్రాట్తురంగనిశితరథాంగా॥ శా॥ నీవీయాదవమూర్తివయిఖలజనానీకంబులన్దుంపము। న్నీవిశ్వంభరబుట్టుదంచరసి మానీశావళుల్సెప్పగా। నేవింటింనినుగంటినిర్మలుడనంటింమంటిచాణూరర। క్రోపిరాసుసమీరవారికకరాత్ముద్రిరగగ్రామణీ॥

చ॥ అనివినుతించినన్ ముదితుడైయదువంశవిభుండుజాంబవం। తునినిజహస్తవారిజముతో సవరించుచుగార్మిలించచా। వనచరితుండవార్యుడవుభక్తిపరుండవునీసమానులెం। దునుగలరయ్యయంచుకృపదొట్టినబుద్ధిబ్రియోక్తిదేరిచెన్॥ క॥ అనియిట్లుశౌనకాదుల। కనువుగసూతుండుదెల్పనాలించిముదం। బునదేవిభావికథమా। కనఘావినునానతియ్యమనిరక్కథకున్॥

శా॥ పాంథద్విద్యమగర్వదుర్వహతమఃపద్మాప్తపద్మాప్తవా। గ్బంధుక్రత్వశనేణ్ణుతిస్ఫురితపక్కంజాతకంజాతవా। తాంధోరాద్ధుతభుకిరీటకైకాలోకకాలోకహృ। ద్గంధగ్రంధివిభేదనోద్యమనటత్సంధ్యానసంధ్యానటా॥క॥ వీద్ధారాటసఖయవి। ద్వీద్ధామకధర్మచిత్రవిగ్రహదనుభూ। రాద్ధామకగోశ్రుతిగో।రుద్ధామనిధిరథచరణరుచిమత్కిరణా॥పంచచామరము॥ ప్రణమ్యమానధాతృభూపురస్సరోదభుగ్గణా। గణప్రధానభక్తలోకగాథరక్షణక్షణా। క్షణైకమాత్రవిష్టపౌఘసంక్షయాదికారణా। రణద్గుణాఢ్యవాశిరెడ్డిరామయార్చనాచణా॥౧౫౦॥

గద్య॥ ఇతి, శ్రీమత్కవితాచతుర తురగా వెంకయామరవాది రామయోభయకవిప్రణీతంబయిన శమంతకోదంతంబనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

శ్రీ ర స్తు.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

క॥ శ్రీదయితజధకన్యార్యధు। రాద్రుద్దృశవాశిరెడ్డిరామయభక్తా।సాది
తగోరంటపాత్రి।సాదనివేశాపటద్దిశాసోమేశా॥గీ॥ అవధరింపుముశౌనకాద్యఖి
లజటిల।వర్యులకుసూతుడిట్లనిబలుకునట్లు। సదయుడైకూర్మికృష్ణుండుజాంబవం
తు।నురుకరుణనాదరించి।గమ్మఱవచించె॥వ॥ దనరున్మత్పురిలోననొకఁడు
సత్రాజిత్తుడన్వాడతం। డనఘుండైరవిగూర్చిచేసెతపమత్యాస్థఁ సరోజాప్త
డా।యనకర్పించెశమంతకాహ్వయమణిఁ దద్రత్నమేగోరితి। మ్మనివాడీననె జేరి
తంతటమదీయాగారమింపారగఁ॥గీ॥ కడిమినసత్రాజిదనుజుండు గాడ్పవోసి।హ
యముసెక్కిఁశమంతకంబురుతదాల్చి।కానకాఖేటవృత్తిమైగదలిపోయి।రామివగ
నొందినన్నుఘోగముగదూరె॥ ఉ॥ తమ్మునికానలోపలహతమ్మొనరించిశమం
తకాఖ్యర।త్నమ్ము।గహించెగృష్ణుడుహితమ్మగునేయనునిమ్మసూతివా। దమ్ము
లువాచ్ఛ్రిపోంతరగతమ్ములునైశితకంకపత్రపా।తమ్ములభంగిబొల్చినకతమ్మున
నేవనసీనుజొచ్చితిఁ॥గీ॥ అరిగికాంతారసీమనాడాడగంటి। జీవములుజన్నహరి
నిప్రసేనుశవము।మరియుగనుగొంటినడిచిసామజవిరోధి। నొకఁచోవిగతాసు
వైయున్నదాని॥చ॥ అడుగులజాడనీగిరిగుహాంతరమేజొరబారివచ్చియి।కఁడగ
నుగొంటినిమ్మణిని గావలెమా కిదిదీనివీడినఁ। సడివిడిపోదునీమదివిచారముమాని
యొసంగిపంపుమి।ప్పుడుదడవాయమత్పురికిబోయెదజాంబవదృక్షనాయకా॥ఉ॥
నావినివాడుపల్కెఁయదునాయకనాయెడనింతభేదపుఁ। భావమొనర్చెదేటికిబ్ర
పంచమునఁ భవదన్యమెద్దినా। జీవముసర్వవస్తువులుజేకొననీయవికావె।ప్రేమ
నే।డీవుశమంతకంబుగొనియేగుముమత్తనయాయుతంబుగఁ॥ఆ॥అనివచించిస్వ
తనయాధాత్రిగనిజాంబ।వతినలంకరించివడిగదోడి। తెమ్మునాగనదిరయమ్మున
నెపథ్య।రచననూన్చిఋక్షరాజుకడకు॥క॥ కొనిరాజాంబవతీదే।విసిగనికృష్ణుండు
మోహవివశుండైగొ।బ్బునహర్షలతలుహృదయం। బనుపందిరిబ్రాకనిట్టులనివ
ర్ణించెఁ॥శా॥ శైవాలంబులనీటదోచిమఖవాశ్మశ్రేణులఁ ఘాసపుం। బోవుల్

మెక్కఁగఁజేసి ఘోరబలభృత్పుంజంబులం దుర్గమ। గ్రావాళింజరియింపఁబంచిన లు
ఘ్రారంబంపు వైధాళిధ। శ్యావిర్భావములై దళంబులయి చెన్నారెన్ గుచుల్ దీని
కిన్॥గీ॥ దీనిముంగురులకు లెసందయము లేదు। గానిచోనివిభ్రమరకఖ్యాతిఁబడయు।
నేమికారణమాననతామరసము। పైనెసఁగ నేల మేచకప్రభలనిగుడ॥గీ॥ ఈపెచె
కుర్కులగురులయందెల్ల నాడు। ప్రకటమవ్యోమసోదర్యవైభవంబు। కంఠదేశంబు
నందువక్త్రంబునందు। భళిభళీయబ్జభావంబు పాదుకొనియె॥ఉ॥ సారమసారరో
చులనెసంగెడు భ్రూమిషకార్ముకంబులన్। నేరుపుతోడ నేత్రనవనీరరుహోచ్ఛలకం
కపత్రముల్। గూరిచిధాత్రిపాంథమృగకోటిజయింపుచునీపెయావన। స్ఫారవ
నంబుచాయ షలశంబరవైరివిలాసమూర్తియై॥ గీ॥ కంధరోర్ధ్వస్థలమునఁబ్రకాశ
మగుట। గళలనలరుటదీనివక్త్రంబునకును। శిశిరకరమండలమునకుఁ క్షితితలమున।
వేరుగానంగబడునె భావించిచూడ॥గీ॥ సరసలావణ్యసుధనించి మరుడునిల్పి। నట్టి
దొప్పలెదీనిశుక్తివయువంబు। లట్లుగాకున్నఁజూచుమర్త్యాళికనిమి। షత్వమబ్బుట
యిదినిదర్శనముగాదె॥ ఉ॥ మారుడయారెస్వారిడుహలుమాయికిమందర సేయ
బోలునీ। సారసగంధివక్త్రమిదిసత్యముగాని యెడన్ సదాశుకా। హారములైదన
ర్చెడురదాంకురదాడిమబీజముల్ నవో। ష్టారుణబింబపక్వఫలమచ్చటఁ జేజరిలంగ
నేటికిన్॥ఆ॥ కలికినాసచంపకముగాని యెడనీకు। నాపదేశబంభరాళిపార్శ్వ।
ములనెసంగఁ గంపమువహింప నేటికి। పరిమళంబులచటఁ బ్రబల నేల॥మ॥ కలకంఠీమ
ణిచన్నులదుర్గెసుమీ గాకున్న హారంబులన్। సెలయేరుల్ ప్రవహింప నెందుకొర
కక్షీణైణనాభిచ్ఛలౌ। జ్వలనీరాంబుదమండలంబను సరింపంగారణంబేమిని। శ్ఛల
వృత్తస్థితిచేరసాస్పదతచేశస్తంబు లేలయ్యెడిన్॥గీ॥ అంగజేంద్రుండునిల్పియున్న
ట్టియావ। నామృతపుకుంభములెయివ్వగాత్రిచన్ను। లట్లుగాకున్న మెరుగునూ
గారుచిల్వ। సామిడాసివసించుటకేమికతము॥క॥ నాళీకయుతములైనవ్వ। నాళం
బులభంగియంగనకు పాణులతో। మేళనములగుచుమృదుబా। హాలతలలరారు
చుండునసిశమయారే॥ ॥ గగనముగాంచిమధ్యము గాంగతరంగపరంపరల్
సుడిన్। దగబరికించిసవ్వళులు నాభిబిలంబునుసయికతంబురీ। తిగనినితంబమబ్జ
భవదేవుడు సృష్టియొనర్పబోలునీ। డుగనిటులుండునేయికడుంబ్రతిగన్గొనిది
ద్దకుండినన్॥ క॥ నిరతంబుజడస్థితిచే। శిరమెత్తకయుంటకదళిచెడెతొడలతో।
సరిరాజాలకలజ్జా। భరమునగాకొండుకలదెపరికింపంగన్॥ క॥ భావజనిషంగ
కములో। భావుకరుచియుతములయిన। వరిపొట్టలోజం। ఘాద్వయవముత్జాం
బవ। తీవనితకుభేదమింత దెలియుముభళిరా॥

క॥ బురదంజనియించినపం। కరుహంబులుకఠినగుణముగలపగడంబుల్।
గురువిందరత్నచయముమీ। తరుణీపదయుగళమునకు దరమేధరణిన్॥ మ॥ పగలే
డంగనరాకదాంగలగతిన్ ధ్వాంతంబునం దేరికంటగరాకుండెడు చోటడాసిచ
ను బెన్నుంజుక్కమొత్తంబులీ। నగవక్త్రోరుహపాదహస్తములవిన్నాణంబులా
గోళ్ళక్రాం। జిగిచేనోటమిజెందెగాకకలదే జేట్పాటొకండుర్వరన్॥ క॥ అనివ
గ్గించెడుయదునా। ధునిగూడుకయున్నమెలుగుదారగడకురయం। బునదాది
జాంబవత్యం। గనదోట్కానివచ్చునట్టికాలమునందున్॥ ఉ॥ ఋక్షపపుత్రికన్గొ
నియెనిద్ధసరోజదళాక్షుయాదవా। ద్యక్షుజితాక్షుదాక్షసజయవ్రతదీక్షునజ
స్రపాండుభూపక్షురమాసముజ్జ్వలితవక్షుబుధావనదక్షువిక్రమత్ర్యక్షునిజో
దరాంతరగతామిత పద్మభవాండలక్షునిన్॥చ॥ కనితలయూచిమెచ్చియిటు
కావలెనోచిననోముపంటచా। క్కనిమొగడబ్బె నాకిపుడుకంతుజయింతవసంతు
లీడుగా। రనుపమరూపమందితనినారపురాతనజన్మవేళజే। సినమదగణ్యపుణ్యా
నువచింపగవచ్చునె బ్రహ్మకేనియున్॥ అనిమరియుదనలోనిట్లనియె॥ ఉ॥ లాలి
తశాతమన్యవశిలారుచిరంబఖిలాంగమింద్రశుం। డాలపుతుండమెంతటిఘనంబ
నినవ్వభుజంబులున్నతిం। దేలెడుమూపులక్షులతిదీర్ఘములై శ్రవణద్వయంబుబా
జ్జాలబడందొడంగెను విశాలమువక్షమయారెవీనికిన్॥ గీ॥ రమ్యమగునీలమేఘ
సారంబుడీసి। వెసమసారరజము జల్లిపిసికిధాత। యుత్పలరసంబుతోబదునొ
సగివీని। జేసెగాకున్నగలదెయీజిగియొడలికి॥ ఉ॥ ఇందునిగేరునాస్యమున్నృగేం
ద్రునిహాస్యమొనర్చుగౌనుబల్। సందెడునల్పులై నిడుపుసాగినకుంతలముల్ గవా
టుమ। ట్లాదముగుల్కుచుండునురమమ్మక చెల్లశిరీషపుంజముల్ బందెముచేసిగె
ల్చుగదెపాదతలంబులువీనికారయన్॥

ఉ॥ వాతెరనొక్కిగుబ్బకవవక్షమునంగదియించిచేతులం। జేతులుమూ
ర్చిపట్టితమిచేతదొడల్దొడలంబిగించివీ। తేతరచింతమై మరగియీతని కౌగిటి
లోకిరానియ। జ్జాతదశాయతేక్షణకు జన్మమదేటికిరూపమేటికిన్॥ గీ॥ అనుచు
సంజనితత్రపమైనతాస్య। యగుడుయదునాయకమణిహారాంతరగత। నాయ
కమణినిగనుపట్టినాతితదవ, లోకనావిఘ్నమున కెదలోననలరె॥ అంత॥ చ॥ అ
డుగులశోణకాంతులునఖాళిసితచ్ఛవులబ్జరాగవున్। దుదుముఃహారపంక్తులుగ
దోచుచుభూమినాసంగదికుఱలం। దొడ్డులిమెరుంగు దట్టముగనూనికడానియ
ల్లందినట్లుగ। న్పడనుపమాతతోగలసివచ్చె సతీమణితండ్రిపాలికిన్॥క॥ చనుదెం
చినజాంబవతీ। వనితనుదొడమీదనిల్పివాత్సల్యముగా। బ్బనమూరముద్దుగొనిక్ర।

ష్ణునితో నిట్లనియె బ్రియవచోయుతుడగుచున్॥ సీ॥ విభుడయీశ్యామను ప్రథిత
ప్రసన్నభావంబు చెన్నార జేపట్టవయ్య। యబ్జారిధారి యీయార్య నేకీభవింపగ
జేయునీమేన నగణితముగ। శ్రీమ చేచతురాస్య యీమంజువాణినీమాట పట్టుననుం
చిమనుపవయ్య। పద్మాభిరామ యీపద్మినికరమున నంటియుంపౌనరింపు మభినవము
గ। నంబుజాంబక యీఋక్షపాత్మజాత। ననవరత కేళిదేలింపు మాస్థతోడ। న
నుచుమణిసహితంబుగా। దనయనపుడు। కృష్ణునకొసంగెనలభల్లుకేశ్వరుండు॥
క॥ తదనంతరమున గూతురి। వదనము వీక్షించి ఋక్షవల్లభుడనియెన్। సుదతి నీనో
ముఫలం। బిదుగో ఫలియించె విభుడు కృష్ణుండగుటన్॥ క॥ యికనిన్నిప్పుడు కోడం।
ట్రికమునకుం జొచ్చినట్టి। నిలయంబునకే। న్నికపుట్టింటికిగిరితి। ప్రకటంబగునట్లు
మెలగవలెనమ్మ సుతా॥ వ॥ అనిబోధించి కుమారికామణిని గృష్ణాధీనగావించి
ము। న్వనజాతాసనదత్తమైదగు విమానంబిచ్చి వీట్కొల్పినన్। ఘనతద్రత్నపరం
పరాధికవిభాకాండోద్ధుతోగ్రాంధకారనికాయాద్రిగుహాందరించెహరిదారా
మాసమేతంబుగన్॥ ఉ॥ అంతకుమున్నె కందరముఖావనినిల్చినయాదవేడ్చమూ।
సంతతులారునారుదివసంబులుజూచి విభుండురామికిన్। జింతవహించిద్వారక
కుజేరి ప్రసేనునిజాడజన్నవృత్తాంతము శౌరిగహ్వరపదంబునజిక్కుటవిన్నవిం
చినన్॥ గీ॥ అప్పుడవ్వార్తనిర్ఘాతమట్లువీను। లందునాటిన రాధాముఖాంగనా
ళి॥ దేవకీవసుదేవులు దీవ్రశోక। తప్తులై రెల్లపౌరులు తల్లడిలిరి॥ మ॥ కొడుకా
కంసముఖక్షపాచరులనుగ్గుల్ జేసిలోకస్తులం! గడగుండ్లంబడనీకమన్చి పృథురా
కాచంద్రసాంద్రద్యుతిం। గడవంజాలెడుకీర్తులెల్లెడల శృంగారించియున్నట్టినీ
న్గడిగాక్రమింగనెగహ్వరాననమునన్। గ్రావేంద్రుడుగ్రాటవిన్॥ ఉ॥ గారవ
మందియున్నచెలికాడును మేనమరంది పార్థుడీ। ద్వారకకేగుదెంచి ప్రమదమ్మున
మాకడనిల్చి బావగా। రేరియటంచుమమ్మడుగనేమి వచింపగనేర్తుముగ్రకాం।
తారమునందు ఘోరవసుధాద్రబిలంబునజిక్కెనందుమే॥ ఉ॥ గారమునీయెడన్
మిగులగానిడియున్నలతమ్ములందిర। సాకరమొనర్చినిన్నువిభుగా వరియించిన
సాధ్వి రుక్మిణీ। వారిజగంధికొందలము బాపగజాలుదు మెట్లు సేగిము। న్నీరుద
రింపనేరుతుమె నీరజలోచనసూకుమారకా॥ మ॥ రతనంబుల్ మనయింటలేవె సు
తసత్రాజిత్తురత్నంబుగో। రితివీవెందుకొకండు దుర్యశము బర్వించంగ దానిం
న్వని। ఘృతి గావింపగబోయి కొండగవిలోజిక్కొందితౌమర్త్యుడీ। క్షితి
దానాకట్టిదల్పదైవమొకటిన్ సిద్ధింపజేయుంగదే॥

సీ॥ తొలుతసత్రాజిత్తునిలయంబునందున్న। రతనంబుగాంచిగోరంగనే

ల। గోరితిబోయీకమిఱెగాక బ్రిసేనుడరుత దాలిచి వేటకరుగ నేల। నరిగెబో
కాంతారమందు గ్రకేసరిశాతనఖంబులజావ నేల। జచ్చెబో సత్యమెంచకనిమ్ము
సూతియీదుష్కీర్తిసీమీద। దోలుప నేల దోలిపెబోయాచకటఖినిదూర నేల।
దూరి వెదకితిగాకంధకారభరిత। కుధరగుహజొచ్చ నేటికికొడుకయిట్టి। కథకు
మణినీవడుగుటయేకారణంబు॥ ఉ॥ గట్టుసొరెన్ని గాఢముగ గాఱ్కొనుచీకటిలో
నమార్గమి। ట్టట్టనిదోచకునిట భయమందినసించితి వాకొనుసింగముల్। రట్ట
డిమొల్గు రెండ్లజగరంబులు మ్రింగెనోవంతనొందుచా। పట్టునమమ్ము నేమియనిప
లికితివోకదహాతనూభవా॥ క॥ అనియివ్విధమునసనిజనం। దనుడగుహరిగూర్చి
వగచుదల్లినితండ్రిం। గనిహలియోగాలోకన। మొనసివచించెన్ వివేకహితవాక్య
ములన్॥ మీరింతఃయుంగలార్చెద రూరకగృష్ణునిసుతునిగనూహింపకుడీ। నా
రాయణుండులోకా। ధారుఁడతనిమాయదెలియదరమేరికగున్॥ సీ॥ పసికూననా
డురకొసిచన్నులవిసంపుపాలతోనసువులుగ్రోలలేదో। పిమ్మటబండిచేద్రిమ్మరి
నరకాలు జాడించిచిరునుగ్గుసల్పలేదో తరువాతనలచుట్టుకరువలి రాకాసికు
త్తుకబిగియించిగూల్ప లేదో। యావెన్కనడుమగోలడ్డంబుగానిడ్చిపొడవులౌ మ
ద్దులుగెడపలేదో। చంచువులజీల్చిబకునిమాయించలేదో।కాళియోరగుమదమూ
డ్చిదోలలేదో। యవిమనుష్యకృతంబులేయరుకదప్పి। కృష్ణుగూరిచివగవంగ। నేల
మీకు॥ ఉ॥ ఆతెరగైననీవరకహస్కరచంద్రులుబండిగండ్లుగా। భూతలమందు
డొల్ల రెనభోవలయంబున మోతపుట్టదే। భీతిలరేహరిద్వరులు బెగ్గలమంద వేది
గ్గజంబులు। బ్రూతలొసంగవేధరకుడుతఱరముల్ గతిదప్పికూలవే। సీ॥ అఘటిత
ఘటనావిహారుడంటకుజచ్చి। ప్రతికినసాందీపసుతుఁడుసాక్షి। యఖిలభారధురీ
ణుడగుటకుపసులకై కరమందునిల్పినగిరియె సాక్షి సృష్టికరుండటంచెన్నుటకజహృ
తార్భకవత్సకప్రతిరచనసాక్షి। జగదవనుండనినెగడుటకడవిచిచ్చుమ్రింగిన
ఖులబోచుటయెసాక్షి। ప్రళయసంతంభుడనుటకు బలవదసుర। మారణము
సేయుటయెసాక్షిమరచినారె। కృష్ణుఁడుజనించునెడజూపు స్వేద్ధరూప। మతడు
హరియనియూహింపుడాత్మయందు॥ వ॥ ఇట్లుబోధించినబలభద్రువచనంబులా
కర్ణించి దేవక్యానకదుందుభులూరడిల్లి కృష్ణోపసర్పణసమర్పితాత్మదృగ్వ్యా
పారులై యుండిరంతరాధాదిగోపవధూజనంబుఖేదోన్మాదులై పీడినకచభరం
బులతోవాడినమోముదామరలతోవడిబాయుకజ్జలాశ్రుఝరంబులతోదిగజారునీ
వీబంధంబులతోపెకపెకలాడువేడినిట్టూర్పులతోతుకతుకనుడుకుపాటలాధరం
బులతోచికురలైనహారవల్లికలతోపెకురవయిననిజసఖీసముచితాలాపంబులం

దేరికృష్ణకృష్ణేతివాక్యంబుల వెక్కివెక్కి వాపోవువారును తొల్లియదువల్లభుతో బూదంబులాడుతరియతండోడిన క్రమాగతైణాంకముఖీ సురతంబుమానినిజప ర్యంకంబునకేతెంచునట్లుదమరోటుపడ్డతదాజ్ఞావశంబుననుండునట్టులనుడిపికొ నితారుజయించివిజయసఖుతోభోగించిన దంత్తయున్ దలంచివిలపించువారు ను। యదురాజన్యనందన్యకన్యాశ్లేషదోషంబాపాదించి పరాఙ్ముఖంబుగా బరున్నయెడనావెన్నుండు మన్ననచేలాలించి గాఢోపగూహనంబొనర్పుటలెం చియుంమ్మలించువారును। చరమాంగంబునగిల్లంటునటింపమేఘలాదిపరిష్కా రంబులుగొదలిడసల్పినపురుషాయితంబునకానందించి నందనందనుండుమెచ్చి బలుకుసల్లాపంబులూహించి యాహాకారంబులుసల్పువారును ఘనసారకృష్ణ సారమదకాశ్మీరద్రవంబులతో జగన్మోహనుండగు ఖగాశ్వుండుస్వకపోలపా ళికాకుచోపములరచించిన మకరికాపత్రనికాయంబులసోయగంబులు స్మరించి బురబురబొక్కువారును సారమసారవిభాసారస్యంది శరీరుండునుసుందరమం దస్మితుండునుకురువిందకందళరదనుండునుశుండాలశుండాదండోపమానభుజా దండుండును। కుశేశయవిశాలనయనుండును। మణిఖచితమకరకుండలఘృణిధగ ద్ధగితగండయుగళుండును। నగునగధరునీజన్మంబున జూతుమేయనువారును। యీసత్రాజిత్తుగల్పించినయపవాదంబింతకుదెచ్చెనేయనువారును। నైపూర్వ్యం బునశార్వాణీ సపర్యాధుర్యతనహార్యధారిని బ్రాణేశ్వరునిగా బడయుటంజేసి తత్ప్రసాదంబున యేతదాపదపనోదనంబగుననిదలంచి పంచముఖప్రియాకాం చనావసథంబునకేతెంచి విద్యుక్తప్రకారంబుగా బూజించికరకమలఘటితని టలతటలై తటిదాలోకనలప్పుడు॥

క॥ అంబేందుసుందరానన। బింబేమ్మృదుగమన విజితపేచకవరకా। దం చేవసితకదంబక। దంబేనఃపాహియనుచుదండములిడుచున్॥ చ॥ గళములసున్న రాళిసెలగన్వచియించిరి దేవిమాకమం। గళముగదమ్మమద్విభుడు గ్రమ్మరనిం టికిరాకయున్నన। గ్గలముగదమ్మనీమహిమగాఢతదాశ్రితదుఃఖవార్ధికిన్। గలము గదమ్మనీకృపతమంగలకాలముసర్వమంగళా॥ శా॥ ఆలాపేందుముఖీరమాద్యా మరకన్యాభవ్యసీమంతసం । ఘాలీఘారుణకుంకుమాకృతపదోద్యద్దీధితీచంద్ర మో। హేళీకుండలిధామనిలోచనరాశీంద్రాసుదంభాశుగ। వ్యాళీకాళినతాళి కింసురనగంబేనీకటాక్షుంబిలన్॥ నిన్నుసూయాదృష్టిగన్న కిన్నెరనాదుకన్నుగు డ్డుబుకదేగవ్వమాటికి। త్వన్మహాత్త్వంబుభావమున మెచ్చనిభృంగిదిటదప్పితూ డేతృణముభంగి। నీకపకారంబునెరపినదేవతల్నిరపత్నతాయో గమిరవుకోన

రె। నీతోడకలహానకే తెంచినట్టి భండాసురప్రముఖులుహతులుగారె। తల్లినుత
దేవకాంతామతల్లి నీదు। పదములెదనిల్పుకున్న సంపదలుగలవె। పంచజనపాళి
కాపత్ప్రపంచమూర్ధ్ని। పదయవై బ్రోవగదవమ్మసదయమొసగి॥ చ॥ యిటు
లనుతింపుచుక్ జలరుహేక్షణలాగిరిధన్విరాణిచెం। గటనిడినట్టి ధూపములు
గారొకెనుధూమపరంపరల్విశం। కటముగజేజరిల్లెవర గంధవహాచ్ఛలభర్తృది
క్సతీ। పటలకపోలపాళికలవ్రాసిన సన్మకరీచ్ఛదంబులై॥ క॥ వెండియుభర్తృనొ
నర్చున। ఖండార్చనకంబమెచ్చిగరితలకనిరెక్। కుండలిశయనుడుయాదవ। మం
డనుడే తెంచునికరమణితో మణితోక్॥ గీ॥ అనవుడాగోపకాంగనాజనులుప్రా
వృ। డంబుదస్తనితారవాప్లోదినీల। కంఠములమాడిక్ నతులితోత్కంఠలైరి।
పార్వతీమందిరోజ్జ్వలప్రాంగణమున॥ క॥ నింపారగనాపురఘం। టాపదమున
పౌరజనులెనసిఘనవాద్యో। ద్దీపితరతులెసగకుభృ। చ్చాపసతీమణికిమహాము
సాగించుతరిక్॥ సీ॥ మొదటప్రత్యగ్రఘృణమదసంకుమదభూరిగంధగంధవహం
బుగ్రమ్ముకొనియె। దదనంతరముననుద్దాడగుంజన్మంబు ఘణఘణత్కారసంఘ
ములుబలసె। నటుబిమ్మటనునమోహరయేముకుందాయయను ననులాపంబు
లావరించె।నాపిమందపురందరాశోదయారుణారుణఘృణిసమకాంతులుల్లసిల్లె।
సింగినొకకొంతవరకు మానిన్పుపేత। హరియనుచుఘంటికాచ్ఛటలనుచునార।
దాదులనుచు మణివ్యోమయానమనుచు। జనములుగ్రీవులై చూడ శౌరివచ్చె॥
క॥ ద్వారకవీటిగజారి। ద్వారకనత్ప్రాంగణమునకల్లనజలద। ద్వారకమార్గ
మునజగ। ద్వారకరుడుశౌరిడాసె। సకుతూహలుడై॥ ఉ॥ డాసియురోహణా
చలవిటంకముడిగ్గసచంచలాభ్రమ। ట్లాసుగుణాభిరాముడుమురాసురభేది ఖగ
ధ్వజుండురా। మాసముపేతుడైయలవిమానముడిగ్గిననాశ్రితుల్ సఖుల్। త్స్మో
సుములేగుదెంచియరుసంబలరారగగాంచి రత్తరిక్। క॥ కనుగొనిదండములా
లిం। గనములుదీవెనలొసంగనా కృష్ణుండం। గనతోనారోహించెక్।శినవీరానీ
తగంధసింధురవరముక్॥సీ॥కంసరక్షోవీరగంధేభహర్యక్షజయజయయనిభటు
ల్ సన్నుతింప।నఖిలదిశాకుడుంగాంతరంబులు వ్రీలనతులఢక్కోగ్రధాంకృతులె
సంగ। నారట్టజాదివాహారోహులై పార్శ్వములనురాహుత్తకోటులుసెలంగ-
తపనీయరోప్యవేత్రంబులెత్తుకునిముందరకంచుకులు బరాబరులుసల్ప। సాత్యకి
సువ్వత్తమౌక్తికఛత్రమూన। దండలను జేకితానుడుద్ధవుడుచామ। రములువీ
వంగద్వారకారాజధాని। రాజమార్గంబువట్టెనారాయణుండు॥ రాజపథము
నరాగవారసతులాడ। నాడముంగలనాడ పౌరాళులెల్ల। నడువసాగిరిసందీక

గడుముదంబు। దనరవహార్మ్యస్థితాంగనాజనులు జెలఁగ॥ సీ॥ విధునిమీదను మంచివిమలతాకాసీనీ కముబుజల్లి జెల్లునంచలరెనొకతె। నీరదమూర్తిపై నెలతయొకఁ తెఘనపుష్పంబులిడియువిభోలుననియె। సర్వజ్ఞనౌదలచంద్రఖండములొకఁ యతివవిదిర్చిచాగనుచునవ్వె। నలధనుంజయమిత్రనందుగంధముజిలిఁ। క్రమమిదియనిమెచ్చె కలికియోర్తు। మరియులాజాక్షతాదికమహితవస్తు। సమితిమేడలపైనుండిసకలభామి। నీమణులువృష్టిగావింపనిరుపమాన। విభవమునజేరె హరినిజలేశ్వమునకు॥ ఉ॥ స్వాయతనంబుజేరినరకాసురమర్దనుడాప్తబంధులం। బాయనికూర్మికౌగిటనుబట్టుచు తల్లినిదండ్రిడాసిచే। మాయితబుద్ధివారిచరణాంబుజముల్నొసలంటమొక్కిఁశీ। రాయదుపాదయుగ్మమునకంజలిసల్పెను భక్తియుక్తుడై॥ క॥ చచ్చిమరలజీవితుడై। వచ్చినవానిగనినట్లువసుదేవాదుల్। జెచ్చెరనక్కునజేర్చిరి। పచ్చనిదూవల్వదొరను। పరమప్రీతిన్॥ వ॥ వెండియు హేమచేలున్ గనికామపాలుండిట్లనియె॥ చ॥ రతనముదేదలంచివనరాజికిబోవుటయుంగతాసువయి। క్షితిబడియున్నవాజినిబ్రసేనుశవంబు భ్రమీతవారణా। హితతనువుంగనుంగొను చగేంద్రబిలాంతరమందుజంటభృ। త్సతతివచింపవింటిమనుజాతదనంతరవార్తదెల్పు మీ॥ మ॥ అమరీసంఘములంగణింపదురగశ్యామాతతిన్మెచ్చదు। త్తమవిద్యాధరకాంతలందెగడు సిద్ధస్త్రీలనగ్గింపధీ। రమణీరత్నమునిస్తులాకృతినిగోత్రామధ్యమందీపెజ। న్మమునన్ధన్యతగాంచినట్టిఘనునిం। బద్మోదరాచెప్పుమా॥ క॥ అనవుడుమధుసూదనుడ। న్ననుజూచివచించె వినుమునావృత్తాంతం। బనఘాజెప్పెదనాగవి। జనిజనిబాడగంటినొకఁసరసిందొలుతన్॥ ఆ॥ దానిదాటిపోవగానంగబడెనొకఁ। సాలమందుజొచ్చిసనగహొబార। సౌధమెదుటదోచెజనిమెకిఁ యలశమంతకముగంటినందుధర్మచరిత॥ ఉ॥ మానికమేగ్రహింపనొకమానినిరద్దియొనర్చెనంతజాం। బూనదశైలధైర్యుడునభోమణితేజుడునీరజాతభూ। సూనుడుజాంబవంతుడను శూరుడుదాకగపెకుఁనాళ్ళుబో। రైనదదాహవంబున జయంబొదవెన్ దుదినాకునగ్రజా॥ క॥ ననుబ్రస్తుతించిస్వప్రియ। తనయానుమణినిచ్చి బుత్తధవుడంపగవ। చ్చినవాడననుచుసకలం। బును జెప్పిననచటివారుబొంగిరిమివులన్॥

క॥ ఆదటకృష్ణుడుజాంబవ। తీదేవినిపెండ్లియయ్యెదిరమగుగర్గా। ప్వాదితశుభలగ్నమునబు। లాదియదుప్రభువులెల్లనానందింపన్॥

అంత॥ సీ॥ బంధురైశ్వర్య ధౌరంధర్యబంధూకృతాంధకపరులకునం
ధకపరులరిభుజాగర్వదుస్తరవనీహరణక్రియాదవులయినట్టియాదవులును। సకల
ధర్మక్రమేచ్ఛలసస్యచయ వృష్టిపావనులగు వృష్టిపావనులును। ప్రకటాత్మకీ
ర్తిందు సుకుళితాహితముఖాంభోజరాజులయినభోజరాజు। లాదిగాలతగవ
రులయినపాధిన్। వాగ్రణులు భాంధవులుహితులార్యవర్యు। లందరాస్థానమున
దన్నుసధికభక్తి। కలితులయికొల్వపేరోలగంబుదీరి॥ శా॥ రాజీవాయతపత్ర
లోచనుడుసాంద్రప్రేమతోనపుడుసత్రాజిత్తున్ స్వసభాంతరాళమునకున్ రా
వించిమర్యాదగా। నోజింజారుసువర్ణపీఠమునగూర్చుండన్నియోగించివే। రాజ
న్యాధికసభ్యులెల్లవినసత్రాజిత్తుతోనిట్లనున్॥ వ॥ అయ్యాభవదనుజువనిదునిమి
శమంతంబుహరించినాడనని నీవానర్చునిందాభారంబుభరింపనోపక తదన్వేష
ణాయత్తచిత్తుండనై కాంతారంబునకరిగితినందొకచో సింహంబువిధివశంబుననీ
సహోదరుందెగటార్చిన్ తదీయరత్నంబుగొనిపరచిననాహర్యక్షంబుఋక్షమ
లాఢ్యుత్తుండగు జాంబవంతుండు జెండాడితద్గతంబగు శమంతంబుగైకొనియెన
వ్వీరవరుపరాక్రమంబునజయించితదీయరత్నంబుదెచ్చితినిదుగొగొనుమిచ్చెద
దనసియొసంగిననాదివ్యరత్నంబు బుచ్చుకునినిమ్నానందనుండునితాంతత్రపాభ
రంబునలజ్జావతియునుంబోలె శిరంబువంచుకుని పశ్చాత్తాపంబు నొందుచుగృ
హంబునకుంజనిమనంబున॥

క॥ బలవంతునితోవైరము। కలిగెగదాయెట్లు బ్రతుకకలవాడనికన్। జ
లజాక్షునకప్రియమున్। సలిపియవంద్యైనమనగశక్తుండగునే॥ క॥ దురితాత్ముల
దురితంబులు। దొరగించుమురారిమీదదురితంబిడు। దుష్కరశీలునిదురితపరం
పరకునహో మేరకలదెపరికింపంగన్॥ మ॥ ఇలనెవ్వారెటువంటివారయిన
దూహింపగవేకూరక। జ్జలజాతేక్షణునేలదూరితిధనాసక్తుండుపైగోరమున్ దె
లియంజాలనెనర్థలోభుడమదాంధీభూతచేతస్కుడం। గలుషాత్ముండజడుండ
నేమిటికినీకాయంబయోకాల్ప నే॥ క॥ భగవంతుడైనహరికిం। బగతుడనైతింజగం
బుబదరగబడితిన్। దెగువంజేసినఫలమిది। దిగులేటికిజేసుకున్నదిగుడువవలదే।
శా॥ దూరాన్వేషణమాచరింపకహరిన్ దుర్వాక్యముల్బల్కితిన్ దు। ర్వారాఘంబు
ఘటించుకొంటినికనేభంగిన్ దదీయ్యాపమున్। దీరుంనాయపరాధమేకరణి
దైతేయాసైరించునిం। పారంనాయడన్నాత దెప్పగిడనిత్యంబున్ దయాళుండ
గున్॥ వ॥ అనిచింతించిసత్రాజిత్తుండు క్రమ్మరనెమ్మనంబున॥ ఉ॥ మామకమం
తుంశాంతిగశమంతమణిన్ మరికన్యకామణిన్। ప్రేమశుభాచరిష్ణునకుగృష్ణునకి

చ్చితదంఘ్రులందును। ద్దామప్రభక్తివా్రలినకదా బ్రతుకటు సేయుచున్ననిం। కే
మిటిచక్రిగాచిత్తరవృత్తినినాకిదినిశ్చయంబుగన్॥ చ॥ అనితలపోశియంతసుష
మా త్తదిగంతమునాశమంతమున్। ననుచుజగామిటారిరతినాధుకటారినిసత్య
భామునా। ననుగుకుమారిదోడుకొని యాదవముఖ్యులుగొల్వరీవిషే। రొ్కన
గొలువున్నశౌరికడకుంజనిమ్రొక్కి వచించిదీనతన్॥ సీ॥సహచరీకృతగోపశాబ
కదంబకబకదైత్యభూధరప్రబలశంబ। శంబరాసురవైరిసంజననాస్పదపదయో
గపుణ్యభవత్కువలయ। కువలయాపీడనకూ్రరేభనాశకశకటదానవరాజజయ
నివాస। వాసవవర్షితోపలవృష్టివారణవారణరిపుసన్నిభప్రతాప। తాపకర
ఘోరతరపాపదహనశమన। శమనజాదికబాంధవసఖ్యపరత। పరతమోస్తగ్ర
కంససంహరణకరణ।కరణజిన్నుతసద్గుణాభరణకృష్ణ॥

శా॥ దేవ త్వచ్చరిత్రమునింనినుమహాంధీభూతత్తుండనై। భావంబందుభ
వత్ప్రభావముదలంపన్ లేకనిర్వాచ్యమి। ధ్యావాదంబొనరించితిన్ మదపరా
ధంబున్ గృపన్ సైచవే కావాచాళునినర్ధలోభుని తమోగ్రస్తున్ ననుంబ్రోవవే॥
క॥ చేసినతప్పెడలగనే। దాసునినైతింకనన్ను దయజూడదగున్। దాసునితప్ప
దివండము।తోసరియనుమాటనిజముదోరయింపుమయా॥ క॥ భక్తజనవాత్సల్యుం
డవు। భక్తుండొనరించునట్టిపాపనిదానా। వ్యక్తాలోపములుదయా। సక్తిన్ మ
రువంగవలయుజగదవనకరా॥ చ॥ ఇదెయపరాధశాంతికయియిచ్చెద మత్ప్రి
యకన్యసద్గుణా। స్పదశుభలక్షణాంగి కులపావనినీచెలి నరవరోత్తమ। స్మదఖి
లవైభవాకరము చారుశమంతము గొంమటంచుభ। క్తిదనియనిమ్మనూనుశో
సగన్హరిక్తిదనయామణిం మణిన్॥ చ॥ తమినతడట్లొసంగహరితత్తనయా
మణులంగ్రహించిహా। షణమునకుమారికామణినొసంగితి మాకిదిచాలుమాని
శాం। తమునననేకరత్నసముదాయములున్నవి గొమ్మటంచుబే్ర। మమెసగని
మ్నహాత్తికిశమంతకరత్నమునిచ్చెగ్రమ్మరన్॥ఉ॥ అంతటసత్యభామనుపయామ
ముగావసుదేవరేవతీ।కాంతముఖాత్మబాంధవనికాయమునానతిగర్గముఖ్యకా।
ర్తాంతికకోటిచేత విదితంబుగనిమ్మజుసమ్ముఖంబునం। దెంతయుదైత్యసంహారి
ణుడేర్పరుపించెనుసమ్మహార్తమున్॥ మ॥ దనకున్ శౌరిప్రసన్నుడయ్యెడనతా
త్పర్యంబుసిద్ధించె।నంచునితాంతప్రమదాబ్ధిదేలుచుననచ్చోవాసుదేవాజ్ఞనై। కొ
నియుద్వాహశుభప్రయత్నమును జేకూర్పంగ దానింటికిం। దనపే్రమంపుతనూ
జదోడుకొని సత్రాజిత్తుడేగన్ వెసన్॥ క॥ ఇరుదెరగులవారపుడె। వ్వరిపైపు
నవారమేయ వైభవమెసగం। బరువడిసమకూర్చిరిధా। సురవైవాహికస

మస్తశుభసామగ్రిఁ॥మ॥అపుడప్పట్టణమొప్పెనున్నమితహర్మ్యశ్రేణిస్వర్ణకేతూత్క
రంబుపవిత్రీకృతరంధ్రితేట్పథముసంఫుల్లస్రగాళీనిబ। ద్ధపురద్వారముభూరిచి
త్రరచనోద్యత్కుడ్యముద్వేలవా। ద్యపరీతంబుపయోమవీక్షణసముత్కంఠీభ
వత్పౌరమై॥వ॥ మఱియునిమ్మనందనుమందిరంబుచందన పంకపంకిలతలంబునుజ
లధరాయనసముచ్ఛ్రాయామేయకాయమాన నికాయప్రాపితంబును మౌక్తి
కరంగవల్లీతరంగితప్రాంగణంబున జారుగారుత్మతద్వారతోరణంబును విశం
కటరాంకపవితానసంచానితంబును నక్షీణగవాక్షనిర్గతాగరుసామ్రాణికాధూ
పధూమఘనీభవద్ధూమస్తోమసందర్శనోదితాదభ్రనవాభ్రభ్రమసంభ్రమితపో
షితమయూరకలకాకలీకేకారవసంకులంబును అఖండపుండ్రేక్షుదండప్రకాం
డమండితంబును సముత్తంభితరంభాస్తంభవిలాసంబును నాభోగపూగనాగవ
ల్లీమతల్లికావేల్లితంబును వివిధసుహృద్బాంధవవసుంధరాసుధాంధస్సందోహ
బంధురంబును నశేషభూషావిశేషపుణ్యయోషాభూషితంబును జారవారమనో
హరమనోహరాపారవార వారణగామినీనాట్యచాతురీవిరాజితంబును ననవ
ద్యవాద్యనిర్ఘోషణఘోషితంబును నై యగణ్యకళ్యాణమహోత్సవవితానంబున
కుదానకంబై సుమనఃపరిష్కృతంబుగావునసురాలయంబును ముక్తాభిరామం
బుగావునవైకుంఠంబును సహంసకగణక్వణనీపద్మినీభాసురంబుగావున సరోవ
రంబును రాజకుమారభూషితంబుగావునలకాపురంబునుబోలియొప్పెనప్పుడు॥
క॥ సత్రాజిత్తునుజ్ఞఁ।సాత్రాజితిపెండ్లికూతుసగిదినొనర్పఁ।గోత్రామరపు
ణ్యాంబుజ।నేత్రల్సమకట్టుమిగులనెయ్యంబెసఁగఁ॥చ॥ స్తుతమతిసత్యభామనువి
శుద్ధగృహాంతవిశాలవేదికాం। చితమణిపీఠసంస్థితనుజేసిధరాత్మభవాధరాత్మ
జా। పతిపరిణీతిగానములుపాడుచుబోడిమిశోభనంపుటారతులిడిశోభనాక్షత
పరంపరనౌదలరాల్చిరంతటఁ॥గీ॥ కమ్మనూనియదలయంటెగొమ్మయొర్తు।నవ్య
గంధామలకమునసలుగుబెట్టె।గలికియొర్తువిశుద్ధోదకములజలక। మార్చెనాస
త్యభామకునతివయొర్తు॥చ॥ పలువిడినొక్కనాతినునుపావడమైచడియొత్తిస
న్నపుఁ।వలిపెమొసంగెనొక్కతెసువర్ణమయాసనవాసమైనతో। య్యలికివినీ
లకుంతలములార్చినవాగరుధూపమిచ్చి వే।నలిఘటియించెనొర్తుమృగనాభికబొ
ట్టులలాటమందిడెఁ॥చ॥ కలికియొకర్తుచందనపుగంధముమేననలంచెజగ్గుని। గ్గుల
దులకించుకాంచనదుకూలమునొర్తుకటిఁఘటించెద। కుల్కలగనిజంటముత్తియ
పుకుట్లజగాకుబుసంబునొక్కతె। లుక్కలవగ్గలాడిచన్నుగవగుత్తముగాదొడిగెం
గుమారికిఁ॥సీ॥ బాలికామణిశోణపాదనఖశ్రేణిలాక్షారసముబూసెలలనయో

ర్తు।జలరుహాననపాదములయందుమంజీరములుఘటియించెబైదలియొకర్తు। నెలతగానునగింకిణీకనత్కనకకాంచీదామమమరించెజెలియయోర్తు। చెలిభుజాపాణ్యంగుళులవరాంగదకంకణోర్మికల్గ్రసేసెనువిదయోర్తు। వెలదికంఠంబునందు గ్రైవేయకాచ్ఛహారవల్లులుగీలించెనతివయోర్తు ! మెలతసీమంతవీధిధమ్మిల్లమందు।జేరుచుక్కయునసరుల్ జెరివెనోర్తు॥చ॥ క్రమమునబక్ష్మవీధికలకజ్జలరేఖలు దీర్చెనోర్తుక।ర్ణములసువర్ణకర్ణికలొనర్చెనొకంగననాసికాగ్రమం।దమలపుటాణిముంగరలతాంగియొకర్తుఘటించెనిల్వుటా। ద్దమురహిజేతికిచ్చెనొకతామరసేక్షణసత్యభామకున్॥క॥ యీకరణిశుభోచితనా। నాకల్పాలంకృతాంగియైపాణిగతా।స్త్రోకాదర్శమునందా।త్మాకృతిగనుగొనుచునిమ్నజాత్మజయుండెన్॥వ॥ అట్లవైవాహికోత్సవోచితాపారపరిష్క్రియాపరిష్కృతంబును।బహుళసుహృద్బాంధవాదిజనపరంపరాభరితంబును।నసాదవాదిత్రనినాదమేదురంబునగునిజభవనంబునభువనాధ్యక్షుండగు పుండరీకాక్షుండఖండకౌతుకంబున భవ్యగీతోపేతమంగళా రాత్రికాపూర్వకంబుగాసరసహరిద్రామలకచూర్ణాది శోభనస్నానీయద్రవ్యంబులబుణ్యాంగనలొనరించునభ్యంగనంబంగీకరించిపీతాంబరధరుండును నాలేపితాంగరాగుండును నవీనహరిణమదతిలకాలంకృత లలాటఫలకుండును మాళికావలద్బర్హిబర్హావతంసుండును వ్యక్తముక్తాదామకాముక్తకౌస్తుభమణీధురంధరకంధరుండును మకరకుండలకేయూరకంకణకిరీట ప్రముఖనిఖిలభూషణభూషితావయవుండును వనమాలికాకీలితవక్షోభాగుండునునై మొగంబునజిరునగవంకురింపబెండ్లికొడుకై యొప్పెనప్పుడు॥చ॥ కవిసెముహుర్తమంచువేసగర్గముఖద్విజులెచ్చరింపయా।దవపతితూర్యముల్ మొరయదారకకీలితసైన్యముఖ్యసైం।ధవగరుడధ్వజంబగురథంబునమైకనకాంబరంపుచా।యవరలనెక్కిబాల్చెకుధరాగ్రవసత్సతటిద్ఘనాకృతిన్॥ శా॥ మోత్రిలన్ భూర్యనినాద్యత్తూర్యచయముల్ మోగ్రియంగనమ్మోటిపా। ర్శ్వాలన్ ప్రస్ఫీతపుండ్రదండములుజంచచ్చామరవాత్రిరముల్।గాఢిలంబోన్నమితంబులైయుపరిభాగంబందుముక్తాతప।త్రిఖుల్ దీంద్రిలబెండ్లికిందరలెనబ్జాక్షుండుహర్షంబునన్॥క॥ ఆకరణిరథారూఢుం।డైకృష్ణుడుదరలుటయురయంబునధృతనా।నాకల్పులగుచుబ్రోమో।ద్రేకతనొండొరులదీవరింపుచుగూర్మిన్॥సీ॥ సొంపైనమాహురీకెంపుటంచారీలనింపారుగారులనెకురవారు।నాణెముత్రైపుకుచ్చుటంచులపింజరీలేపారుపల్లకీలెకురవారు। హొంబట్టుపల్లాంబహురుమంజీకైజాలనెసగుహుమాయీలనెకురవారు।నెరిరవల్ జెక్కిన గెరిలునాగల్ గలచౌకటంపుటరదంబులెకురవారు। నగ

చువసు దేవనందోద్ధవాచ్యుతాగ్ర। జాతశైనేయమకరధ్వజప్రధాన।యాదవప్ర
భులందరా మోదలీల। దానవాంతకు వెనువెంటదరలిరపుడు॥ వ॥ ఇత్తెఱంగునను
త్తుంగమాతంగతురంగశతాంగాదులారోహించి నిజపితృభ్రాతృప్రముఖనిఖిల
బంధుసందోహంబులిరుగెలంకులసమ్మదమ్మునగ్రమ్మికొనిచను దేర దేవకీరోహి
ణీరేవతీరుక్మిణీప్రభృతిశుద్ధాంతసంతతికమనీయతపనీయ డోలికాపాలికలుచర
మరస్థలినరుదేర నతితుములతమధమామికాతమ్మటపటహభేరికాశంఖ కాహ
ళ వేణువీణాద్యనవద్యసముద్యదమోఘనిర్ఘోషణంబులుదిక్కులబిక్కటిల్ల। మం
జులంపుటపరంజిపళ్లెరంబులబరిణయక్రియాసముచితాభంగమంగళద్రవ్యంబు
లుబూనివివిధప్రసాధనప్రభాప్రదీప్రతరవిప్రసువాసినీకాంత లేకాంతకాంతం
బుగగ్రంతగొనిపురోభాగంబుననురాగంబున రాగనఱుంతితోతఱంరనుతఱం
తులగుచు వేదవిద్విద్వద్వ్రతంసంబులుసజలజలధరధ్వానగంభీరభాషాఘోషణం
బులనస్తోకశ్రుతిస్వస్తులుచ్చరింప నందందవందిమాగధవైతాళికవారంబు దార
విరావంబులు దైవారకైవారంబులాచరింప భరతకళాప్రవీణగణికావధూమ
ణులుపొంగితాభంగురమృదంగదింధిమిధ్వనిపతంపరాపురస్సరంబుగదారమం
ద్రమధ్యమత్రిస్థానజ్ఞానేరితగానపూర్వకంబుగనఖర్వపర్వధూర్వహతా మృదు
చరణకరకమలవిన్యాసంబులతోనఖండతాండవంబు మెండుకొనంజేయనమేయ
ఈక్షణనిరీక్షణసమాయాతాపారపౌరజానపదప్రధాన ప్రజాబృందంబుసందడు
లజడియుదండనాథులభుజాదండమండితమండలాగ్రప్రకాండంబుల తళత్తళలు
చూపరులచూపులకుమిరుమిట్లుగొలుప బాంధవానుబంధధురంధర వసుంధరా
పురందరకుమారకపరస్పరోక్తి ప్తంబులకుసిద్ధంపుగందవొళ్ళెల్లెడనల్లెడల వడు
వునడరింప నింపునగృతవర్మాక్రూరాద్యాత్మీయ ప్రియసఖులుబంగరుబెత్తంబు
లబరాబరులొనరింప నిట్లపరిమితవైభవుండై గోవిందుండమందానందంబునని
మ్నానందనుమందిరంబుడాయఘంటాపథంబునజనుదెంచునెడ॥మ॥తెనుసిపాఱ
ణమీసడించినజడున్‌దండింపకీభంగిమై । త్వ్రానుబంధంబుసదాస్థిరంబుగదదీయ
ప్రార్థనల్‌స్వీకరించెనహో యిట్టిమహామహుండుకలడే చింతింపనంచబ్జలో
చనుపైగొల్వరిసేసజల్లిరిపురీసౌధాగ్రపుణ్యాంగనల్‌॥ ఉ॥ యాదవభర్తనిమ్న
సుతునానతిదప్రియబంధుముఖ్యులా। మోదముతోగృతాదరణపూర్వముగానె
దురేగుదెంచిమర్యాదగదమ్మదోడుకొనిరాజను దెంచితదీయశోభనా। సాదని
కేతనంపుమొగసాలశతాంగముడిగ్గివేడుఁతోఁ॥ క॥ గవనిగలకాకలీరుతి।భవ
ణంబులుబాడుచున్మదంబునముత్తైదువలిడుశుభనీరాజన।నివహమ్ములంగీకరించి

నెఱిహాసాయలెసగెన్॥ఉ॥ నిండినభక్తితోనపుడునిమ్నజమంత్రివరుండొకండుసై।
దండయొసంగనెయ్యమునచాగురుసోదరముఖ్యబంధుయు। క్తుండయిమందమం
దగతిగొన్నిబవంతులతిక్రమించికృ।ష్ణుండరుదెంచెచిత్రమయసుందరభర్మవివా
హశాలకున్॥క॥ ఆలీలనువైవాహిక।శాలకుజనుదెంచినిమ్నజాతానుమతిన్।సా
ళీకాత్ముడుతపనీ।యాలఘుపీఠంబునందునధివసియించెన్॥చ॥పనివినిపేరటాండ్రె
అమిచాటలుబాడుచుగర్గునాజ్ఞమై।ననఘుగుణాభిరామనుముఖార్జవనిర్జితసోమని
మ్నసం।దనతనయాలలామతనుధాళధళీపరసీమసత్యభా। మనుగొనితెచ్చిరార్య
జనమండలపూర్ణవివాహవేదికిన్॥క॥ సత్రాజిత్తుండంబుజ। నేత్రలుప్రతిసీరబట్ట
నిఖిలమహావా। దిత్రంబులుఘోరకొనం। బత్రివరధ్వజునకొసగెమధుపరకం
బున్॥చ॥బహుప్రతిబంధమయ్యెదెరపద్మముఖింగనకుండనంచహో। యహర
హామున్సమస్తభువనౌఘములన్నిజదర్శనాప్తికై। తహతహనొందజేయుహరి
దాదరుణింగనరామినంతలో।దహతహనొందసాగనికతన్వివిలాసమునెన్నబో
లునే॥మ॥ దనుజారిశ్వశురుండనైతిననియాత్మంబొంగుచున్నిమ్నసం। దనుడాత్మ
ప్రియయిచ్చుక్రొంబసిడినిద్దాగిండిపన్నీటగాం।చనపాత్రన్జరణాబ్జముల్గడిగి
యాస్థందారవోసెన్గన। త్తనుభాధన్యననుంగుకన్యద్విజగద్వ్యాపారికిన్శౌరి
కిన్॥చ॥ గొలగొలలాడుచున్గుములుగూడినధూటులుగొందరిచ్చతో। గెలకుల
జేరినిక్కిదిలకింపుచునుండగగొందరింతులిం। పలరగనవ్వధూవరులనాణికదాని
మెరుంగురంగుల।గ్గలమగుమెట్టుప్రోలపుటికల్గదియించియుదంచితోన్నతిన్॥ క॥
చెలువల్జవనికవంపగ।గలికిజగానెమ్మొగంబుగానంబడియెన్।లలితశరజ్జలదా
వృతి।వెలువడివిలసిల్లుచంద్రబింబమువోలెన్॥చ॥ హరిగజగామినింగనియయారె
యొయారిముఖాంబుజంబునన్।సరవినిరీక్షణభ్రమరజాలములొప్పభుజామృణా
ళికల్।నెరయునురోజకోకములునిక్కనఖాంకురకోరకావళుల్।బరగనెసంగునీ
తరుణిపద్మినిగాదెయటంచునెంచుచున్॥ఉ॥ భావిసమాగతప్రణయవైరహరా
నునయాభిసూచకం। బైవెలయంద్రపానతముఖాంబుజమెత్తికరంబుసాచికో।
ప్పావలినుండితీసిగళమందునగర్గబుధోక్తమంత్రసం। భావనశౌరికూర్మిమెయి
మంగళసూత్రముగట్టెనింతికిన్॥చ॥కరముశుభకరంబెపయిగావలెనంచిరువా
గువారుద।మ్మిరవురనెచ్చరింపుచువహించుహిరణ్మయపాత్రలందుని।ర్భరమగు
మౌక్తికోత్కరపరంపరదోయిటగ్రుచ్చియెత్తియొం।డొరుదలబ్రాలుబోసుకొ
నిపుణ్యకళికన్హరియుంగుమారియున్॥శా॥భావ్యంఘ్రిగ్రహణక్రియాదిమముగా
బాదద్వయంబట్టెద। క్నేనుండచ్యుతుడింతిసన్నెకలుద్రొక్కించెన్భవిష్యద్విశా

సవ్యాహారహుతిసూచకంబుగనిశానాథాస్యతోడఁ జమణి। దిష్ట్యాత్రివిరవసించి వ్రే
ల్చెశిఖిభక్తిన్లాజముఖ్యాహుతుల్ ॥ మ ॥ జలవాంతంబునసొప్పుజంచలగతిఁ
శ్యామాచలోపాంతమం। దలిజ్యోతిర్లత లీలనీలమణిపాంతంబొల్చు క్రౌంచా
ళువా। తళుకుఁ దీపవలెఁ మృగీమదము చెంతంగ్రొలుకాశ్మీరరే। ఖలలింకృష్ణ
నిపజ్జసత్వరహిమై గన్పట్టెనప్పట్టునఁ॥ సీ॥ పరిణమించిరిగర్గ గురుకులగ్రామ
ణి పరికరలితపటాగ్రబంధగరిమ । గావించిరతికౌతుకమునప్రదక్షిణత్రయి
నాహుతిజ్వలత్పావకునకు। నంగీకరించిరి శృంగారిణీదత్త రాజోపచారనీరా
జనములు । ధరియించిరుర్వరామరసమూహార్పిత సాశీర్వచోమంగళాక్షత
ములు । స్వీకరించిరితమత్తమపేళ్ళబంధు । వితతులుబులోధచేజదివించువీళ్ళు।
మొక్కిరుభయప్రసూపితృముఖ్యవృద్ధ । సకలబంధుద్విజాళికి సతియుబతియు॥
మ॥ వెలయఁ రెండుతెరంగులఁ గలదోరల్ వియ్యంపుమర్యాదశో । భిలప్రౌ
ఢోక్తుల నొండొరుంబలుకుచుఁ బెండ్లిల్లనాళింపుసొం। పులబువ్వానుభుజించి
కప్పురపుతాంబులచ్ఛటాచర్వణం । బులుగావింపుచునిష్టకేళికలనామోదాత్మ
లైరందరుఁ ॥ మ ॥ స్వసుతాకృష్ణులకుఁ వివాహమహమంచచ్చేషహోమ
క్రియె। కసమాప్తింబరిపూర్తినొందుటయునా గాసీశగేహప్రవే। శసమగ్రా
ర్తినతాశ్యమైవనరునా సత్రాజితిఁ స్వాంకమ । న్యసమాసీనను జేసిగద్గతిక
సత్రాజిత్తుతానిట్లనుఁ॥

క॥ తల్లీసమస్తసుగుణమ। తల్లీనాయల్లుడయ్యె దనుజారిజగ। త్తుల్లభు
డుయుష్మదుదయము। వల్లనహోమతుకులంబు పావనమయ్యెన్॥ క ॥ పుట్టిని
లుగల్గు నెడసిరి। యిట్టులమగునత్తవారి యిల్లోదవెజగ । త్పట్టభద్రుండు దేవకి।
పట్టిమగండయ్యెనీకు భాగ్యముగాదే॥ ఉ ॥ ఉమ్మర నేలనమ్మయొక యూరిన
యుంటమికాదటమ్మమా । యమ్మభవత్సుఖంబనయమారయుచుండెదమమ్మనీ
కభీ। ష్టమ్మగుసొమ్ములెల్ల ననిశంబొనగూరిచిపుత్తునమ్మవే। గ్రమ్మరనిన్నునిచ్చటి
కిగయికొనివచ్చెదనమ్మపుత్రికా॥ వ ॥ అనియూరడంబల్కి వెండియునిమ్ముఖం
డెట్లనియె ॥ సి ॥ పాంసులగానివిశ్వంభరాసతిలీలబంకమొందని సురాపగవిధ
మున। వ్రేళ్ళజూపబడకొప్పిన యరుంధతిపోల్కె చపలగానిసరోజసదనభంగి।
పుణ్యాజనఘ్నుతబారయని సతిరేవస్వపతినివీడని సంజ్ఞపగిది। పెనిమిటివిడిధాత్రి
జననిసీతవిధానమాట పాల్గానిబ్రహ్మాణికరణి । శాంతినచ్చుతసచ్చర్యసంప
దదయనతిశయప్రేమ సాధ్వితనతులచతుర । వచనరచనలబాగడొందవలెగద
మ్మ! తనయయత్తింటుసువివేకతానిరూఢి॥ చ ॥ పరగనినాభినందనయొపద్మిని

భూర్యనురాగదృష్టితో। వరసహకారవృత్తి నెడబాయని దేకలకంఠి ప్రియ।
స్థిరసుమనోవికాసమును జెందిన దేలతకూనసన్మనో। హరుకళలంటిగూడున దె
యారయశ్యామగదమ్మకోమలీ ॥ సీ ॥ ప్రాణేశుతోడ నేపట్టున నెదిరించి మారు
పల్కకుమత్తమామలకును। సమధిక శ్రద్ధనిచ్చలు సేవసేయుము బావమరుదులప
ట్లభయముకలిగి వర్తింపుమింపలరసపత్నులతో మైత్రిసల్పుము త్సకతవదినె।
మరదండ్రచోటసన్మార్గంబుపాటింపుమెలమినేరాండ్రతో గలసిమనుము। బాం
ధవులయందు ననురక్తిబ్రాహ్మణప్ర। వరులయందుననతిభక్తి నెరపుమాత్మ।
నెట్టిసంపద్విపత్తులనేనిధర్మ। తత్పరతమానకమ్మ నాతల్లికాన॥క॥ అనిబుద్ధిగ
రిపిప్రేమం। బున బెక్కరణంబులనుగుపుత్రికినిడిపు। త్రనిదేవకికిన్ వసుదే। వున
కున్। మ్రొక్కించితమిదవుల్కనననియెన్॥మ॥ భగవంతుంగలుషాపహర్తను
జగద్భర్తన్ జగత్కర్తనే। సుగుణాత్ముల్ గనిరట్టిలోకవిదితుల్ సుశ్లోకులైనట్టిమీ
దగుపిమ్యాంబులభించెనాకు నహాహాధన్యుండనైతిం బ్రియం। బుగనైకొండనియ
ప్పగించెను పథా పూర్వంబుగా నాత్మజన్॥

ఉ॥ ఆవిధిబుత్రి దేవకికినవ్వసుదేవునకొప్పగించి। చింతావృతబాష్పవార్ద్ర
యనమైతనకున్ వెసమ్రొక్కుపుత్రికిన్ ।దీవనలిచ్చితద్విరహదీనతనుండినమాను
గారిచే।నావనజాక్షుడింపెసగ నానతిగైకొనిసంభ్రమంబునన్॥ శా॥ సంతోషీ
భవదాత్మవర్గమును ప్రస్థానంబు సేయించియే । కాంతోద్ధర్షితవృత్తిదానునుశ
తాంగంబెక్కగానేస్తపుం। గాంతల్వేడుకసత్యనాహాతిశతాంగంబందునెక్కం
పగా।నెంతేవెల్వడిశౌరిబాంధవచమూబృందంబులే తేరగన్॥ సీ ॥ ఉపరిప్రదేశ
సాంద్రోన్నమితస్వచ్ఛముక్తాతపత్రసమూహమెసగ। సూకెలగజతురంగావో
హములైయాత్మబంధువర్గంబులు బలసిరాగ।ప్రాగ్భాగమందున పాణివిన్యాసాదు
లడరలాసికలులాస్యంబు సలుప । రోదసీకుహరంబు భేదిల్లభోరునవివిధవాద్యధ్వ
నుల్విస్తరిల్ల।దండనాథులుహుంకృతిధ్వనులసంద। డులనడంచుచు నెల్లరందునడి
పింప।కృష్ణుడానందవిభవవర్ధిష్ణుడగుచు।మందగతియై ప్రవేసించె మందిరంబు॥వ॥ఇ
వ్విధంబున గృహావలగ్నతో శుభలగ్నంబున గృహప్రవేశమంగళంబంగీకరించి గృ
హప్రవేశోత్సవంబు సేయించి వందిగాయకనాటకజనకోటులకు మంత్రిసామం
తదండనాథయోధంబులకు హితప్రియబాంధవవర్గంబులకు తత్తదుచితప్రకా
రంబుల నవీనతారహారజాంబూనదాంబరమణికాంచన వస్తువాహనాద్యభీష్ట
దానంబుల సత్కరించెనంత॥ చ ॥ తరుణియుసుందరాంగియును తన్వియు రామ
యునాట చేగదా।ధరుడెదసత్యభామ మొడతద్దయుగూరిమిహత్తిచిత్తలో। దరి

యెపుడేమిగోరునదితప్పకయప్పుడెసంఘటింపుచా। గరితనుగాడికామితసుఖంబులనొందుచునుండె నెంతయుఙ్॥ సీ॥ రుక్మిణీరంభ సరోజినీ హేళిసత్యా కేతకీపయోదాగమంబు। జాంబవతీవశాసమ దేభమరంకన్యామల్లికానిదాఘావసరము। లక్షణోత్పలినీక శానిధిమిత్రవిందాసరసీవిశదచ్ఛదంబు। భద్రాతరంగిణీపాదోనిధానోత్తమమునుదంతాపుష్పమాలికాళి। సకలగోపవధూటీమృపావనీప। రంపరామధుమాసమై ప్రబలసౌఖ్య। వైభవంబనుభవించెనవ్వాసుదేవు। డఖిలలోకావనపరాయణాత్ముడగుచు॥క॥ అనిమేతదఖిలచరితము।వినయంబునసూతుడార్యవినుతగుణుడు తె। ల్పినవినిహర్షోత్కర్షం।బునదేలిరిశౌనకాదిమునికులవర్యుల్॥క॥ ఈమనీశమంతకోదం।తముచదివినవినినవారిసీనఙ్వారలకుఙ్। సమధికశుభవిభవంబులు।కమలదళాక్షునికటాక్షగలనలభించుఙ్॥ఆశ్వాసాంతము॥ఉ॥ యక్షపమిత్రమిత్రతనయస్మయశిక్షణదక్షదక్షయ। జ్ఞక్షయకారికారిపరిషజ్జయధామనికామకామధ।గ్వీక్షణహేతిహేతినిధివిధ్వనిలాప్తవిలోకలోకసం।రక్షణధీరధీరవనరంజనమాధవమాధవప్రియా॥క॥ కటకదురగరజతాచల। కటకచరసమచ్ఛకీర్తికలితాఖిలది।కటకపటుశరవిదారిత। కటకత్రయదనుజవారకలుషనివారాతోటకవృత్తము॥ కరుణావరుణాలయకర్మరహ్య। శ్చరణాశరణాగతసంస్మృతిత। మ్యరుణాయరుణద్యుతిహాగజటా। భరణాభరణాశనపాండువిభా॥

గద్య॥ ఇతి, శ్రీమత్కవితాచతురతురగా వెంకయామరవాది
రామయోభయకవి ప్రణీతంబయిన శమంతకోదంతం
బను మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును
తృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

